

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1936 — Nr. I

Fiskeriene 1936

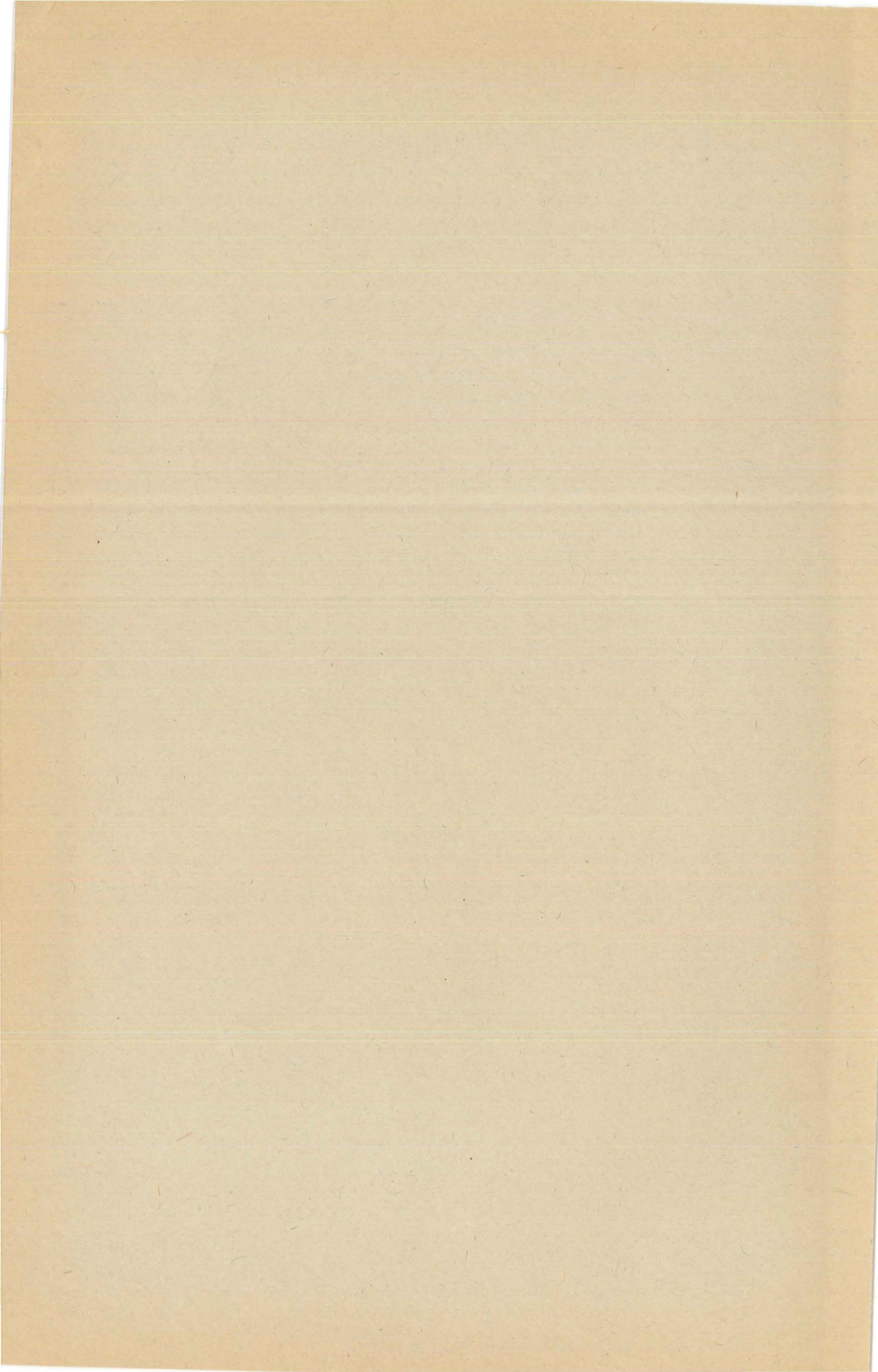
Offentlige foranstaltninger i fiskeribedriftens
interesse

Utgitt av
Fiskeridirektøren

BERGEN 1939
A.S. JOHN GRIEGS BOKTRYKKERI

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1936 — Nr. 1

Fiskeriene 1936

Offentlige foranstaltninger i fiskeribedriftens
interesse

Utgitt av
Fiskeridirektøren

BERGEN 1939
A.S. JOHN GRIEGS BOKTRYKKERI

INN H O L D

	Side
Fiskeriene 1936	5
Offentlige foranstaltninger i fiskerinæringens interesse:	
1. Statistikk og publikasjoner:	
Efterretningsvesenet	15
Ukebladet »Fiskets Gang«	16
Den statistiske publikasjon »Norges Fiskerier«.....	17
Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier	17
»Report on Norwegian Fishery and Marine Investigations«	17
Registrering og merkning av fiskeflåten	18
Merke-distrikter og tilsynsmenn	18
Trykning av hovedregistret	18
2. Oplysnings- og undervisningsvirksomhet:	
Navigasjonskurser	20
Motorkurser	21
Stormvarselstasjoner	22
Arbeidet for fremme av fiskeeksporten og det innenlandske fiskeforbruk	22
Forsøk med omsetning av fersk makrellfilet innenlands	26
Statens Forsøks- og lærebruk for fiskeribedriften i Finnmark	30
3. Vrakervesenet:	
Budgett-terminen 1935-36.....	39
Vrakerinspektør Sverre Nielsens beretning	42
Tabell-verk	46
4. Fiskeriinspektørene	50
5. Opsynet	65
6. Biologiske og oceanografiske undersøkelser i terminen 1935—36:	
Oversikt	67
Tokter m. v.	67
Brislingundersøkelser 1935—36, av Paul Bjerkan	70
Det internasjonale Havforskningsråd, av Paul Bjerkan.....	75
Beretning for Flødevigens Utlekningsanstalt 1935—36, av Alf Dannevig	76

7. Forskjellige foranstaltninger til støtte for fiskerne og fiskeriene:	
Ishus og kjøleanlegg	80
Lån til redskaper og båter	87
Støtte til torskefiskeriene 1936	92
Medisintran-kontrollen	94
Beretning om Fiskeridirektoratets forsøk med pakning og forsendelse av ferskfisk fra Nord-Norge til Tyskland og England sommeren 1936	98

Fiskeriene i 1936.

Fiskeriene synes i 1936 å ha gitt adskillig bedre utbytte både kvantitativt og økonomisk enn året før, og ligger da også noget over vanlig gjennomsnitt. Først og fremst skyldes årets gode resultat, at man har hatt historiens rikeste vintersildfiske med en produksjon på næsten 1 mill. hl. mere enn tidligere års beste resultater, torskefiskeriene gav et utbytte som var 20.000 tonn større enn fjorårets, omenn der enn mangler noget på at utbyttet er normalt. Seifisket i år har vært godt, likeledes har de forskjellige bankfiskerier gitt en tilfredsstillende avkastning tildels betydelig bedre enn ifjor og de vanlige reke-, hummer-, ål-, laks- og håbrandfiskerier har gitt normalt utbytte. Sildefisket ved Island blev meget rikt, mens fetsild- og småsildfisket har skuffet. Brislingfisket var dobbelt så godt som ifjor, men kun halvdelen av et bra år. Nedenfor følger en oversikt over de enkelte fiskeriers gang og utbytte:

Torskefiskeriene: Denne hovedåre i vår fiskerinæring hadde store vanskeligheter å kjempe med ved årsskiftet 1935—1936. Sanksjonspolitikken mot Italia var en alvorlig trussel mot avsetningen av vår tørrfisk og våre konkurrenters salgspolitikk en fare for klippfiskhandelen. Det blev da også nødvendig for at næringen skulde kunne drives både av fiskere og kjøpmenn, at staten måtte tre støttende til på forskjellige felter, og ikke med små beløp heller.

Vinterfisket i Finnmark blev godt og hadde ved vårtorskeopsynets ikrafttreden et samlet utbytte på 14.181 tonn torsk, eller fra 4 til 8 tusen tonn mere enn i nogen av årene tilbake til 1929 da fangsten var 16.984 tonn. For torsk betaltes fra 8 til 10 øre pr. kg og for lever ca. 15 øre pr. liter. Av kvantumet blev hengt 5.878 tonn, saltet 3.935, iset 4.239 og produsert dampmedisintran 4.499 hl.

Senjafisket gav et samlet utbytte på 7.985 tonn mot 4.061 ifjor og betydelig bedre enn en rekke foregående år. Av partiet blev saltet 6.983 tonn, produsert dampmedisintran 3.953 hl og saltet av rogn 2.502 hl.

Fisket på *Yttersiden* hadde et totalutbytte på 7.812 tonn mot 6.575 året før. Fisket har ikke vært større siden i 1929 da det gav 13.478 tonn. I 1936 blev saltet 5.604 tonn, produsert dampmedisintran 5.398 hl og saltet av rogn 3.051 hl.

De to ovennevnte fiskerier må begge karakteriseres som gode. Deres beste fangsttid falt i 2 siste uker av februar og 1ste av mars. Prisen på torsk i tiden før 20. mars, da de statsgaranterte minstepriser trådte i kraft, lå mellom 8 og 13 øre, men senere blev der i stor utstrekning betalt 11 øre. Gjennomsnittlig regnes der med en pris mellom 10.5 og 11 øre pr. kg for torsk, 10—23 øre for lever og 10—20 øre for rogn — for lever sannsynlig ca. 18 øre.

Lofotfisket blev et av de dårligste man har hatt. Totalfangsten etter 12 ukers fiske var 52.766 tonn mot 55.100 ifjor, 87.100 i 1934, 80.700 i 1933 og 105.100 i 1932. Av utbyttet blev hengt 23.647 tonn, saltet 26.862, produsert dampmedisintran 31.361 og saltet rogn 22.265 hl. Gjennomsnittspriser blev : Fisk 12.2 øre pr. kg, lever 24,9 øre og rogn 17,5 øre literen. Største deltagelsen var i uken til 28. mars med 7.284 båter med 25.595 fiskere, som var en mindre deltagelse enn i nærmest foregående år. Fiskets totalverdi blev på grunn av de høie priser ganske stor, nemlig 9 mill. kr. mot 9,3 året før og 13,8 i 1934. Driften blev ulønnsom for en flerhet av deltagerne.

Torskefisket sønnenfor Lofoten blev meget mislykket. Totalkvantum for *Helgeland—Salten* blev 396 tonn mot normalt ca. 3.000. For *Vikna* (Nord-Trøndelag) blev fisket 359 tonn, normalt ca. 3.500 å 4.000. I *Sør-Trøndelag* blev utbyttet 629 tonn mot 251 året før og normalt 3.000. *Møre*fisket gav kun 1.737 tonn og er det dårligste man har hatt. Sydfør er man sluttet med å regne med noget torskefiske med innflytelse på produksjonen av tørrfisk, klippfisk, tran etc.

Vårtorskefisket i Finnmark gav et utmerket utbytte, som lå 12 til 20 tusen tonn over resultatet i de foregående 7 år. Fisket var best i Østfinnmark og hadde sin beste tid i mai måned og gav et samlet utbytte på 50.896 tonn, hvorav hengt 34.815 saltet 12.045, damptran 17.618 hl. Prisen på torsk lå mellom 9,5 og 10 øre pr. kg og på lever mellom 15 og 20 øre literen. Fisket var en tid genert av kapitalmangel blandt kjøperne, som dog blev avhjulpet.

Torskefiskerienes sluttfacitt og anvendelsen av de opfiskede kvanta med biprodukter fremgår av nedenstående tabell omfattende de 3 siste år:

Totalfangst og anvendelse	1936	1935	1934
Totllfangst, tonn	137 112	116 670	143 870
Herav: Hengt, tonn	66 655	43 737	64 430
— Saltet, tonn	55 980	62 186	69 357
— Iset, tonn	9 931	7 209	6 906
— Dampmedisintran, hl	64 147	69 050	85 254
— Lever, annen tran, hl	6 798	4 667	6 972
— Saltet rogn, hl	29 189	28 976	46 640

Til hermetikk og ising blev anvendt 13.403 hl rogn.

Den samlede verdi av årets torskefiske er beregnet å utgjøre ca. kr. 20.4 mill. kr. mot 17.94 mill. kr. ifjor. Prisene på torsk og lever og rogn var stort sett omtrent som året før, og det som først og fremst skaper merverdien er den 20.000 tonn større fiskemengde. Det er hevet over tvil, at en mengde av de bruk som drev fiske på Finnmark, Ytter-siden og Senja har hatt en god sesong.

Fisket i fjerne farvann: Bortsett fra fisket ved Grønland og Færøyanene blev disse fiskerier for linefiskefartøienes vedkommende temmelig mislykket i år. Ved *Island* var fisket mislykket, og ved *Bjørnøya—Svalbard* var først og fremst deltagelsen mindre enn ifjor, men også fiskemengden var mindre, ihvertfall den tid nordmennene fisket deroppe. Ved *Færøyanene* hadde man et usedvanlig rikt kveitefiske, som blev drevet av fiskefartøier fra Møre. I fisket i *Grønlandsfarvann* deltok i år ingen av de vanlige moderskibsekspedisjoner, men kun fiske-dampere og større motorfartøier. Vår *nyerhvervede trålerflåte* har innbragt ganske betydelige saltfiskpartier og har bragt balanse i saltfiskproduksjonen, som uten disse fartøiers medvirken vilde være langt under fjorårets utbytte. Nedenfor hitsettes en tabell, som utviser deltagelsen og utbyttet av forannevnte fiskerier i 1936 og 1935.

Fangstfelter	Fangst-turer		Ilandbragte kvanta				Verdi i 1000 kr.	
	1936	1935	Torsk 1936 tonn	Torsk 1935 tonn	Kveite 1936 tonn	Kveite 1935 tonn	1936	1935
Island ..	74	123	3 321	6 347	38	78	929	1780
Bjørnøy—Svalbard	252	365	4 102	5 730	112	77	957	1417
Grønland	10	4	1 054	200	108	342	355	326
Færøyanene	78	24	119	30	191	50	215	64
Trålernes fangster .	38	—	4 865	—	—	—	1034	—
Total	—	—	13 461	12'307	449	547	3490	3587

Totalverdien av årets fiske i fjerne farvann blir altså kr. 3.490.000 mot kr. 3.587.000 ifjor. Merverdien ifjor skyldes det større kveitefiske og høiere saltfiskpriser. Verdien av årets torskefiske alene utgjør kr. 3.109.000 og kveitefisket kr. 381.000. Samtlige torskekvanta er saltfisk.

Bankfiskeriene har gitt et godt utbytte i 1936. Spesielt gjelder dette fiske av torsk, pigghå, lange og brosme, tildels også flyndre og kveite. Nedenfor hitsettes en tabell, hvori nevnes de viktigste sorter for de enkelte distrikter, samt totalfangster og totalverdi:

Distrikt	Fangst tonn	Verdi kr.
Tromsø (kveite 405, flyndre 75, torsk 3200).....	4 500	759 000
Værøy - Røst (kveite 110, flyndre 143, hyse 170)	725	241 000
Andenes og Bleik	1 900	194 000
Steigen (kveite 75, flyndre 85)	304	140 000
Kristiansund N. (brosme 550, pigghå 650, lange 245) .	2 485	521 300
Bremsnes (sei 1250, hå 560, lange 125, brosme 170) ..	2 210	160 000
Ålesund (kveite 225, lange 1930, brosme 960, torsk 510, hyse 1045, skate 490, pigghå 1200).....	7 700	1 718 600
Måløy (lange 330, brosme 300, pigghå 4065).....	5 000	414 500
Bergen (torvfisk)	3 800	1 375 000
Karmøy.....	495	157 600
Kvitsøy	270	61 000
Egersund (torsk 115, sei 200, ulke 90, reker 560)	1 031	454 000
Andre (Sklinna, Øksnes, Langenes, Sunnmøre) ca. ...	2 450	344 000
Total	32 870	6 540 000

Bankfiskets utbytte ifjor undtatt Bergen var 27.276 tonn til verdi kr. 5.124.027. Til sammenligning anføres at Tromsøs kvantum ifjor var 2.156 tonn, Kristiansund 2.803, Bremsnes 2.209, Ålesund 6.519, Måløy 3.392 tonn. Under bankfisket er i år anmeldt innbragt 12.672 hl lever til verdi kr. 210.000.

Seifisket: Der har i år vært drevet et rikt seifiske først og fremst i Finnmark, men også i Troms, Nordland og nogen steder på Møre. Totalutbyttet er beregnet å utgjøre for fylkene fra Møre og nordover ca. 29.000 tonn, hvorav hengt 27.000. Ved første gangs beregning ifjor hadde fisket et utbytte på 22.000 tonn. Prisen har i år dreiet sig om 6 à 8 øre pr. kg.

Håbrandfisket: Der er såvidt små avsetningsmuligheter for denne fisk, at kun et fåtall båter driver. Utenom bankfisket er der innbragt ca. 1.250 tonn håbrand til verdi kr. 295.000. Fisket gav et lignende utbytte ifjor.

Kystmakrellfisket: Fisket var ganske godt i år og hadde sin beste tid omkring mai måned, da der var storfiske på Sørlandet samt på Haugegesundskanten. Høstfisket skuffet temmelig sterkt. Den samlede fangst blev 6.818 tonn, hvorav 4.800 solgt fersk innenlands, 1.192 eksportert fersk, 62 frosset, 406 saltet flekket, 183 saltet rund, 179 solgt til hermetikk. Fjorårets totalfangst var 5.750 tonn og fangsten i 1934 8.475 tonn. Verdien av fisket er i år kr. 1.370.000 mot 1.300.000 ifjor. Under makrellfisket blev der også fisket anseelige mengder spir, som hovedsakelig blev anvendt til hermetikk. Man regner med et fiske på 1.459 tonn til en verdi kr. 215.000.

Garnkveitefisket: En absolutt nyhet på fangstområdet er dette fiske, som har vært drevet siden medio september. Fra begynnelsen av blev det igangsatt med støtte av det offentlige fra bevilgningen til forsøksfiske, hvorav en enkelt mann fikk bidrag til 8 kveitegarn. Senere er deltagelsen øket enormt, så at der regnes med at 2.500 mann deltok i fisket i desember måned. Rundt regnet er der til distriktene omkring Vestfjorden, til Senja og Hammerfest innbragt ca. 1.100 tonn (muligens mere) til verdi kr. 690.000. Fisket drives på opsigende gytekveite.

Rekefisket (utenom bankfisket) har et utbytte på ca. 1.845 tonn til verdi kr. 1.236.000, hummerfisket et utbytte på 750 tonn til verdi kr. 1.837.000, Ålefisket et utbytte på 600 tonn til verdi kr. 528.000 og laksefisket et utbytte på ca. 1.070 tonn, verdi kr. 2.000.000. Fiskeriene i Finnmark forsåvidt angår lodde, hyse, flatfisk etc. beregnes til kvantum 41.500 tonn verdi kr. 2.080.000.

Vintersildfisket: De første fangster blev tatt på drivgarn på vanlige felt i Møre i uken til 28. desember. Først i uken til 11. januar slo fisket til for alvor på Stadhavet og utenfor Kråkenes og fortsatte så gjennom hele storsildsesongen med gode fangster såvel nord som syd for Stad. Best var fisket i Florøavsnittet med svært snurpe- og landnotfiske. Man har aldri tidligere hatt et sånt storsildfiske som i år, men vårsildfisket blev mindre bra. Mens det var snurperne og landnoten som hadde gjort det best under storsildfisket blev det garnfiskerne som bragte i land de største vårsildkvanta. Vårsildfisket med landnot derimot mislyktes helt. Nord for Stad blev der i år opfisket 998.000 hl stor- og vårsild og fisket står fullt på høide med de beste år. Syd for Stad blev totalkvantumet 4.064.000 hl — et resultat som ikke har sitt sidestykke. Det samlede utbytte 5.062.000 hl er da også det rikeste sildefiske som nogensinne er innregistrert i vårt lands historie. Fisket i 1935 utbragte 4.200.000 hl og fisket i 1934 1.100.000 hl. Fangsten blev ifjor utnyttet således: Iset for eksport 828.000 hl, saltet 500.800, sildolje 3.773.000, hermetikk 135.000, frosset 11.700, agn 80.800, hjemmebruk etc. 133.400.

Fjorårets korresponderende tall blev: 778.345, 369.211, 2.786.642, 103.119, 5.705, 37.082, 117.460. Årets avtak til sildolje betegner rekord.

Totalutbyttets verdi er beregnet til å utgjøre kr. 17,1 mill. mot 15,4 ifjor. Gjennomsnittsprisen for hele sesongen blir i 1936 kr. 3,33 pr. hl og var i 1935 kr. 3,60 pr. hl.

Småsild- og fetsildfisket: Fisket har skuffet sterkt i år. Fra januar av og utover var der litt sild nordpå, men svært lite. Ved fredningens utløp i mai blev der fisket litt igjen nordpå, og der var en tid bra småsildfiske på Vestlandet med ganske stor leveranse til hermetikkindustri og ising. I det hele tatt har småsild- og mussefisket på Vestlandet gitt sjeldent stort utbytte i år. Det egentlige fetsildfiske tok til i juli i Ørland i Sør-Trøndelag og samtidig også i Helgeland, men fisket har stort sett ikke dekket behovet. Gjennem oktober og november har det vært litt småsild og musse i Troms og Nordland med en del leveranse til sildoljeindustri og hermetikkindustri, men i hvert fall ikke stort nok til å dekke sildeindustriens behov. Prisene på silden har i år vært temmelig høie og fiskets økonomiske avkastning er stor til tross for det ringe utbytte. Dette regnes å utgjøre 1.500.000 hl, hvorav iset 182.000, sildolje 853.000, hermetikk 240.000, saltning 135.000, skjæresild 17.000 og agn etc. 73.000 hl mot ifjor henholdsvis 1.757.000, 103.000, 1.233.000, 255.000, 77.400 og 27.200. Verdien av fisket i år er beregnet å utgjøre kr. 6.5 mill. mot kr. 6.7 mill. ifjor.

Det norske sildefiske ved Island gav et utmerket fangstutbytte. Fordelt på 203 fangstturer blev hjemført 247.439 tønner islandssild, hvorav 149.699 skarpsaltet, 48.976 matjes, 22.795 krydret, 23.308 hodekappet og 2.661 anderledes behandlet. Ifjor var totalfangsten kun ca. 72.000 tnr. og man må helt tilbake til 1931 for å finne et hjemført kvantum på over 200.000 tnr. Der var ikke nogen av fartøiene i år som gjorde bomtur, og de fleste hadde meget gode fangster. Dessverre viste en del av den tidlig- og senestfangede sild sig å være mindre holdbar og går til annen anvendelse enn saltsild. Man har beregnet verdien av det samlede hjemførte tønneantall (med fradrag av utgifter til tønner og salt) samt fersksild solgt på Island og saltsild ført direkte til utenlandske havner til kr. 4.400.000 mot ifjor kr. 3.400.000.

Nordsjøsildefisket: Med bidrag av det offentlige har der av drivere fra Rogaland og Hordaland vært drevet nordsjøsildefiske fra Espevær og Feje og likeledes er der innbragt en del sild til Egersund under makrell-drivning i Nordsjøen. Storparten av kvantumet blev solgt til ising, men noget blev saltet. Der blev innbragt ca. 5.000 hl til verdi kr. 50.000.

Brislingfisket: Der blev foretatt nogen prøvekast i begynnelsen av juni, som utviste dårlig kvalitet og fiskets endelige begynnelse skjedde først den 12. juni kl. 0. Det viste sig da straks at brislingen i det viktige

Sunnhordlandsdistrikt ikke var overensstemmende med de lovfestede minstemål for fettgehalt og størrelse, og en mengde steng måtte slippes. I Rogaland viste det sig dog stort sett at være mest lovlig vare, og fisket blev også best her. Siden er der fisket ganske bra i såvel Sogn og Fjordane som i Hordaland. Totalutbyttet blev 470.000 skjegger, som er dobbelt så meget som i 1935, men kun halvdelen av et godt års fiske.

Nedenfor hitsettes en opstilling, hvorav vil fremgå de samlede fangster og deres verdier:

De enkelte fiskerier	Fangstmengde tonn	Verdi kr.
Torskefiskeriene	137 112	20 357 000
Torskefisket ved Island.	3 321	891 000
Kveitefisket ved Island.....	38	38 000
Torskefisket ved Bjørnøya—Svalhard.....	4 102	886 000
Kveitefisket ved Bjørnøya	112	71 000
Torskefisket ved Grønland.....	1 054	273 000
Kveitefisket ved Grønland.....	108	82 000
Kveitefisket ved Færøyane	191	190 000
Torskefisket ved Færøyane	119	25 000
Trålnernes saltfiskproduksjon	4 865	1 034 000
Bankfiskeriene.....	32 870	6 540 000
Lever under bankfisket	1 267	210 000
Seifisket	29 000	1 950 000
Håbrandfisket	1 250	295 000
Kystmakrellfisket.....	6 818	1 370 000
Fisket av spir	1 459	215 000
Garnkveitefisket	1 100	690 000
Rekefisket (utenom bankfisket)	1 845	1 236 000
Hummerfisket.....	750	1 837 000
Ålefisket	600	528 000
Laksefisket	1 070	2 000 000
Fisket i Finnmark (undt. sei. sild og torsk) ...	41 500	2 080 000
Torskefisket og vanlige fiskerier	270 551	42 798 000
Vintersildfisket	506 200	17 100 000
Fetsild- og småsildfisket	150 000	6 543 000
Sildefisket ved Island.....	24 744	4 400 000
Nordsjøsild	500	50 000
Brislingfisket	9 400	2 100 000
Sildefiskeriene	690 844	30 193 000
Totalverdi	—	72 991 000

Verdien av fjorårets fiskerier blev ved førstegangsberegning opgjort til kr. 67 mill. og utbyttet i år er altså praktisk talt kr. 6 mill. større. Verdien for torskefiskeriene ifjor var kr. 17,94 mill. av vinter-

sildfisket kr. 15,4 mill., av småsild- og fetsildfisket kr. 6,7 mill., av sildefisket ved Island kr. 3,4 mill., av brislingfisket kr. 0.99 mill., av torske- og kveitefisket ved Island 1,8 mill., av det samme ved Bjørnøya—Svalbard kr. 1,4 mill. I 1934 anslo man ved førstegangsberegning verdien til kr. 59,1 mill. kr., så man kan vel si at årets resultat gir et ganske holdbart bilde av konjunkturopgangen i de 2 siste år.

EKSPORTEN OG FISKEHANDELEN

Torskefiskerienes produkter: Torskefiskerienes lønnsomhet for de aktive utøvere og tilknyttede interesser har vært våre fiskeriers verste anstøtssten i de senere år. Krisen i torskefiskeriene som i år blev ytterligere tilspisset ved sanksjonspolitikken mot Italia, som var ensbetydende med stengning av det viktigste tørrfiskmarked og i forbindelse med de vanskelige salgsforhold for klippfisk på Portugalmarkedet nødvendigjorde, at det offentlige trådte støttende til for å hjelpe over krisen. Lønnsomheten på førstehånd var det mest nærliggende spørsmål, og staten gikk da til å garantere en minstepris. Forutsatt innkjøp til disse priser påtok staten sig videre et visst ansvar for omsetningen av de ferdige eksportprodukter.

Merkelig nok blev tørrfiskproduksjonen i forhold til salgsmulighetene svært stor i 1936. Allerede efter Lofotfisket var dette klart og da man dessuten fikk et svært Finnmarksfiske, så dette enkelte ganger stygt ut for oprettholdelsen av de fastsatte priser. For en stor del skyldtes dette kapitalmangel for Finnmark-fiskekjøpere. Der blev da gitt et tilvirkertilskudd på 50 øre pr. saltfiskvekt, og samtidig blev grensen for hengning satt til fisk under 40 cm, senere 50 cm.

Rundfiskproduksjonen blev 16.700 tonn motsvarende 66.655 råfisktonn. Denne produksjon var stor og utenfra søkte man å trykke prisene, som en tid var ulønnsomme. Staten gikk da til opkjøp og lagring av 5.700 tonn rundfisk og markedet kom i normal gjenge igjen og der har siden ikke vært behov for nogen direkte støtte. Italia fastsatte efter ophevelsen av sanksjonene en innkjøpskvote for 1936 og 1 kv. 1937 på 3.500 à 4.000 tonn. Deres innkjøp bestod vesentlig av Finnmarksfisk. På Afrika har eksporten vært ganske stor. Ved årsskiftet ligger der dog ganske betydelige beholdninger rundfisk på lager. Der forhandles om kompensasjonsforretninger med Italia, hvor behovet er meget stort.

Klippfiskproduksjonen under torskefiskeriene var 26.400 tonn, hvortil kommer produksjonen i fjerne farvann. Eksporten har gått bra til oversjøiske markeder og til å begynne med til Spania, men mindre bra til Portugal. D.v.s. eksporten har vært forholdsvis stor, men det

har vært nødvendig å gi eksporttilskudd på mellom 2 og 6 shilling pr. balle for å dekke eksportørene mot tap. Ved årsskiftet er beholdningene normale ca. 10—11.000 tonn.

Rognproduksjonen blir liten i år og beholdningene er gått villig unna til priser mellom 50 og 57 pr. tønne. Ved årsskiftet kan der muligens ligge ca. 2.000 tønner igjen, hvorav en stor del allerede er solgt til Spania i påvente av remboursåpning.

I traner har eksporten gått livlig og eksportørene erklærer sig vel tilfreds med sesongen, som har bragt utvidede forretninger på Tyskland og Amerika. I årets siste måneder har prisene på nordlansk damptran steget og var i november 76—77 kr. pr. tønne mot 67 i januar. Blank industriell har jevnt oppnådd 42—43 øre pr. kg mot 35—45 ifjor. Ved årsskiftet er der usedvanlig små beholdninger og det er rimeilig at der vil inntreffe nogen knapphet på visse sorter innen ny produksjon kommer på markedet.

Nedenfor følger en tabell over eksporten av de viktigste varer innen forannevnte gruppe pr. 31. desember 1935 og 1936:

Eksport pr.	Klippfisk tonn	Rundfisk tonn	Sei tonn	Tørrfisk ialt tonn	Saltrogn tnr.	Damp- tran tnr.	Blank- tran tnr.	Brun- blank tnr.	Brun tnr.	Fiske- mel tonn
31/12 1935	35 058	11 678	6298	21 476	59 968	93 173	43 399	81 647	4576	9 822
31/12 1936	36 170	9 980	6460	19 560	44 910	96 430	69 715	101 012	3622	17 362

Ferskfiskeksporten i 1936 har forløpet som vanlig uten nevneverdige forandringer. Kvoteforholdene er uforandret. Der er i 1936 eksportert ialt 22.656 tonn ferskfisk mot 19.362 i 1935.

EKSPORTEN AV SILDEPRODUKTER

Fersksildeksporten er større enn ifjor og omkring 1 mill. kasser. Spesielt har det tyske marked vært en stor avtager, mens man på England ikke fullt ut har fått utnyttet årets kvote på grunn av importforbudet i tiden 27. april til 16. mai. Eksporten av sild til Polen og Tsjekkoslovakia har tatt et gledelig opsving. Ved årsskiftet ligger utsiktene stort sett bra an, og er omtrent de samme som ifjor. Kontingenten for eksport av sild over 29 centimeter til Nederland er ophevet og dette kan muligens bringe noget større eksport til dette marked.

Saltsildhandelen i stor- og vårsild har gått bra i år. Prisene har riktignok ikke vært høie, men dog lønnsomme. Storparten av stor-

silden har gått ut til ca. 15.50 og vårsilden omkring kr. 12,50—13. Eksporten er betydelig større enn fjorårets, og de gjenværende lagre kan kun dreie sig om ca. 2.000—3.000 tnr. av hver sort av mere ukurante sorteringer.

Islandssildproduksjonen blev stor og der ligger betydelige usolgte lagre. Man regner med ca. 50.000 tønner. På grunn av den store produksjon er da også prisene blitt lave og skarpsaltet sild koster nu omkring kr. 18 pr. tønne, 110 kg.

I sildolje og sildemel har forretningene forløpet tilfredsstillende. Melprisen var noget lav i vår- og sommermånedene, nemlig ca. kr. 13 pr. sekk, men er på høstparten med de minkende beholdninger steget til kr. 16—17. Oljen er solgt for en stor del til 34—40 øre kiloet mot ifjor 26—40 øre og lagrene er nu helt ubetydelige.

Eksporten av sildeprodukter ligger an som følger nedenfor:

Eksport pr.	Saltet vårsild tnr.	Storsild tnr.	Fetsild tnr.	Islandsild tnr.	Sildeolje tnr.	Silde-mel tonn	Fersk-sild kasser	Herm-tikk tonn
31/12 1935	57 559	129 344	89 562	48 404	64 635	54 341	988 446	34 070
31/12 1936	76 380	230 188	75 859	131 800	119 745	55 877	1 010 473	37 678

Offentlige foranstaltninger i fiskerinæringens interesse.

1. Statistikk og publikasjoner.

EFTERRETNINGSVESENET.

Arbeidet har i det store hele vært fortsatt i samme spor som tidligere. Innen området innsamling og spredning av nyheter om fiskeriene og markedene har der dog skjedd enkelte utvidelser.

Således har man definitivt ved fiskeriinspektør BUVIKS mellekomst fått organisert en innsamling av oppgaver om rekefisket og der er sluttet avtale med tellingsmenn i følgende distrikter: Stavanger, Kirkehamn, Kristiansand S, Risør, Langesund, Arendal, Skåtøy, Stavern, Vasser, Nevlunghavn. Tidligere hadde man gjennom tellingsmenn for kyst- og bankfisket oppgaver fra: Tromsø, Kristiansund N, Ålesund, Karmøy og Egersund. Forutsetningen er at der hver uke sendes fiskeridirektøren en oppgave over kvantum, pris og anvendelse.

For kyst- og bankfisket har man sluttet avtale om telling i 3 nye distrikter, nemlig: For Leiranger og Steigen ved lensmann KARL OMNES, for Søre-Sunnmør (Herøy og Sande) ved opsynsbetjent JACOB J. REMØ, Rimøylandet og for Bergen ved sekretær H. W. SCHAATHUN. For de to sistnevnte omfatter virksomheten også oppgaver over tilførsler av islandssild, hermetikkråstoff etc.

Nordsjøsildfisket som i 1934 blev gjenoptatt ved Fiskeridirektørens mellekomst hadde i 1936 fått et såvidt stort omfang, at man fant sig nødsaget til å treffe et arrangement med spesielle rapportører i Espevær og Fedje. Meldinger om dette fiske blev efterhånden på vanlig måte offentliggjort gjennom Fiskets Gang og Kringkastingen.

Den nye norske trålerflåte har øket arbeidsområdet noget, idet man har forestått offentliggjørelsen av de løpende fangstresultater. Disse er blitt offentliggjort i forbindelse med oppgaver over fangstutbyttet av linefiskeriene ved Island, Bjørnøya/Svalbard, Grønland og Færøyane under benevnelsen »Fisket i fjerne farvand«. Denne oppgave

omfatter en betydelig saltfiskproduksjon med biprodukter, hvis stadige offentliggjørelse har megen betydning i statistisk henseende for tilvirkere og handlende.

Man har i budgettåret også skaffet fangstmeldinger om brisling-fisket, idet der er sluttet avtale med en omsetningen av denne vare nær tilknyttet person, som daglig stiller de siste fangstnyheter til Direktoratets disposisjon. Meldingene blir offentliggjort i Kringkastingen. Tidligere har man kun hatt ukentlige oppgaver over tilførselene til de viktigste pakningssteder. Disse oppgaver har vært meget utilstrekkelige.

De viktige oppgaver over fetsild- og småsildfisket samt seifisket har fortsatt vært innsamlet gjennom kystens lensmenn, men det viser sig stadig meget vanskelig med de nuværende hjelpemidler å komme til fyldestgjørende resultater.

Rapportene om kyst- og bankfisket er for få til virkelig å gi et helhetsinntrykk av dette fiske, men de danner et ganske verdifullt statistisk materiale, som lett kan utvides og videre bearbeides. Det har i budgettåret vært pekt på at oppgavene vilde vinne i aktualitet ved telegrafisk innsendelse. Forholdet er for tiden det, at kun de steder hvorfra postgangen til Bergen tar ett å to døgn når frem med oppgaven til ukens nummer av Fiskets Gang. Det er innlysende at den ukentlige fiskerioversikt vilde bli betydelig styrket, hvis oppgavene fra flere kyst-avsnitt forelå samtidig ved beretningsukens utløp. Oppgavene som også omfatter opplysninger om tilvirkning av flere viktige handelsvarer, såsom saltet eller hengt lange, brosme, hyse, torsk etc. gir på grunn av sin fåtallighet kun lokale bilder av denne produksjon.

Også på andre områder innen arbeidet med etterretninger og statistikk fremtrer der nye krav. Et spørsmål av stor betydning vilde således være løst om man kunde få oppgaver over utrustningen til havfiskeriene, såsom sildefisket ved Island, torskefisket ved Bjørnøya/Svalbard etc.

I budgettåret har man som før fra kontinentale og oversjøiske legasjoner og konsulater mottatt meldinger om markedene for de forskjellige fiskevarer. Samarbeidet har alltid vært det beste. Det bør bemerkes at der for ferskfiskmarkedet i Newcastle efter ansettelsen av ny fiskerikyndig sekretær ved konsulatet innkommer langt utførligere meddelelser enn før.

UKEBLADET »FISKETS GANG«

er fortsatt blitt utgitt som organ for fiskeridirektoratets opplysnings-tjeneste.

DEN STATISTISKE PUBLIKASJON »NORGES FISKERIER«

Fiskeristatistikkens årgang 1936 forelå trykt i mai 1938. Trykningen blev noget forsinket.

Årgangen fremtrer i alt vesentlig i samme form som årgangen 1935. Oppgave over ilandbragt fangst (tab. 2—4) er også denne gang gitt herredsvis og med sammendrag for hvert fylke.

Fylkesinndelingen er imidlertid ikke helt tjenlig fra fiskeribiologisk eller fiskeriøkonomisk synspunkt fordi fylkene er av så overordentlig forskjellig betydning i fiskerimessig henseende at en sammenligning mellom de enkelte fylker er uten større interesse.

På den annen side er antallet av herreder større enn det for mange formål er nødvendig.

I følelsen av behovet for en inndeling av kysten som tar sikte på å gi oppgavene for et overkommelig antall av geografisk nogenlunde velkarakteriserte og nogenlunde like store kystdeler, er der i utgaven for 1936 blitt utarbeidet en særskilt inndeling av kysten i 41 fiskeristatistikkdistrikter. Ingen av disse omfatter mere enn ett fylke og en flerhet av dem tilsvarer de gamle fogderier. På denne måte er tilknytningen til inndelingsmåten i eldre fiskeristatistikk søkt vedlikeholdt.

ÅRSBERETNING VEDKOMMENDE NORGES FISKERIER.

Følgende hefter er utkommet:

- I. 1933. Fiskeriene 1933. Offentlige foranstaltninger i fiskeribedriftens interesse.
- III. 1934. Beretning om Statens Fiskeriforsøksstasjons virksomhet i 1934.
- IV. 1934. Beretning om torskefisket (utenom Lofoten) og silde-, makrell-, bank- og kveitefisket samt selfangsten 1934.
- II. 1935. Lofotfisket 1935. Utvalgsformann ANDERSEN-STRAND.

FISKERIDIREKTORATETS SKRIFTER.

SERIE HAVUNDERSØKELSER 1936.

Report on Norwegian fishery and marine investigation.

Utkommet i 1936:

ALF DANNEVIG: Hummer og hummerkultur, IV, 12.

THOR IVERSEN: Sydøst-Grønland, Jan Mayen. Fiskeriundersøkelser, V, 1.

SVEN RUNNSTRØM: A study on the life history and migrations of the Norwegian spring-herring based on the analysis of the winterrings and summer zones of the scale. V, 2.

REGISTRERING OG MERKNING AV FISKEFLÅTEN.

For terminen 1935—1936 viser fiskeflåten etter de foreliggende oppgaver en økning på omkring 430 stk. I regnskapsåret er innregistrert 1.664 og utmeldt 1.238 farkoster.

Samlet antall farkoster ved terminens utgang er 24.650 stk. Antall fiske- og fangstbåter (doryer, notbåter m. v.) er ca. 17.280 stk.

Det er i terminen utmeldt 1.238 farkoster. Herav antas ca. 700 å være utgått av fortegnelsen på grunn av utrangsjering, forlis, og lignende. Av forandringer — såsom eierskifte, motorskifte, ombygning m.v. — er der i terminen anmeldt 1.129 stk.

MERKEDISTRIKTER OG TILSYNSMENN.

Det er i terminen skiftet tilsynsmenn i 23 distrikter.

TRYKNING AV HOVEDREGISTRET.

For året 1936 er det blitt utgitt en fullstendig utgave av »Fortegnelse over merkepliktige norske fiskefarkoster« for 1936. Registret er utarbeidet etter samme plan som de foregående utgaver, og omfatter alle farkoster som der var kommet innberetning om til Fiskeridirektørens kontor innen 1. januar 1936.

Registret er sendt i bokhandelen gjennom hovedkommissjonæren A/S Lunde & Co.s Forlag, Bergen. Dessuten er registret som vanlig sendt gratis til politiet, havnepolitiet, fiskeriopsynet m.fl.

Nedenfor vil finnes en oversiktstabell over de i registret inntatte farkoster fordelt fylkesvis.

Oversikt over innregistrerte fiskefarkoster pr. 1. januar 1936 fordelt fylkesvis med oppgave over antall, art og antall hestekrefter.

Fylker	Farkoster							Antall fiske- og fangstbåter*)	H. K.		
	Samlet antall	Dampskib	Motorfarkoster			Seilere dekkete	Åpne båter uten motor		Damp-H. K.	Motor H. K.	
			Dekketete	Åpne	Ialt					Antall	Gj.snitlig antall
Finnmark	1 570	8	763	571	1 334	5	223	962	587	14 339	10.7
Troms	1 889	22	1 222	494	1 716	—	151	3 785	3 582	33 736	19.7
Nordland	5 721	22	2 832	2 164	4 996	7	696	3 055	3 560	55 312	11.1
Nord-Trøndelag	1 005	1	359	484	843	15	146	400	90	6 865	8.1
Sør-Trøndelag	1 664	8	721	408	1 129	32	495	901	1 321	13 324	11.8
Møre og Romsdal ...	3 624	122	1 746	1 398	3 144	1	357	3 493	22 573	40 088	12.8
Sogn og Fjordane ...	1 783	11	640	834	1 474	4	294	851	762	15 607	10.6
Bergen	43	20	12	10	22	1	—	59	5 686	580	26.4
Hordaland	2 457	14	1 197	833	2 030	49	364	1 958	2 770	28 978	14.3
Rogaland	2 769	98	902	1 601	2 503	48	120	1 187	25 572	26 614	10.6
Vest-Agder	628	—	287	289	576	12	40	80	—	7 277	12.6
Aust-Agder	258	—	82	109	191	5	62	39	—	1 518	7.9
Telemark	256	1	102	98	200	—	55	73	616	1 801	9.0
Vestfold	128	5	79	36	115	—	8	38	1 559	1 232	10.7
Buskerud	39	—	34	3	37	—	2	42	—	385	10.4
Akershus	106	—	74	28	102	—	4	95	—	1 047	10.3
Oslo	24	11	10	3	13	—	—	25	4 869	884	68.0
Østfold	463	—	298	143	441	15	7	184	—	4 692	10.6
Tilsammen	24 427	343	11 360	9 506	20 866	194	3 024	17 227	73 547	254 279	12.2

*) Doryer, selfangstbåter, snurpenotbåter, notbåter og andre fangstbåter.

2. Opplysnings- og undervisningsvirksomhet.

NAVIGASJONSKURSER.

Ved den offentlige navigasjonsskole for fiskere er i terminen 1935—36 avholdt følgende kurser:

1. Ordinær. (Direkte under Fiskeridirektøren).

Sted	Når begynt	Når avsluttet	Antall elever uteksaminert	Lærer
Hadselsand—Vesterålen	2/9 35	26/10 35	11	Overkan. H. Henriksen
Måløy.....	9/9 35	5/11 35	18	Arsenall. Otto Mathiesen
Vestsmøla—Dyrnesvågen	1/10 35	22/11 35	15	Overkanoner Chr. Brekke
Tjeldnes.....	9/11 35	8/1 36	12	Arsenall. Otto Mathiesen
Reinskar i Karlsøy	2/12 35	31/1 36	15	Overkanoner Chr. Brekke
Honningsvåg—Finnmark	7/2 36	3/4 36	19	Overkanoner Chr. Brekke
Bjarkøy	4/5 36	30/6 36	13	Skibsfører J. Vallestad

7 kurser med 103 uteksaminerte elever.

2. Kurser igangsatt ved Fylkesfiskarlag.

Sted og ved hvem avholdt	Når begynt	Når avsluttet	Antall uteksaminerte elever	Lærer
Balstad, Nordland, Nordland fylkesfiskarlag ...	28/10 35	28/12 35	15	Overkanon. H. Henriksen
Gladstad i Vega, Do.	7/10 35	10/12 35	16	Skibsfører J. Vallestad
Nerlandsøy, Sunnmøre fiskarlag	23/9 35	20/11 35	14	Sigvald Berntsen
Haugsbygda, Sande, Do.	1/10 35	27/11 35	18	Ivar Slettevold
Storebø. Hordal. fiskarl.	9/10 35	30/11 35	19	Knut Stenevik
Herdla, Do.	24/9 35	18/11 35	20	Torkel Ivarsø
Espevær, Do.	2/10 35	28/11 35	19	B. Svendsen
Avaldsnes, Rogal. fiskarl.	25/9 35	29/11 35	17	Kristoffer Kvalevaag
Kopervik, Do.	1/10 35	7/12 35	21	Peder Ørpetveit
Vedavågen, Do.	6/10 35	11/12 35	19	O. Nessa
Søgne—Lastad, Østlandske fiskeriselskap .	18/11 35	17/1 36	8	Takkelloitnant P. Thorkildsen
Skjernøy pr. Mandal. Do.	11/11 35	18/1 36	6	Løitn. Harald F. Meyer

12 kurser med 192 uteksaminerte elever.

3. Kurser ved Fylkes- og Folkehøiskoler.

Sted	Når begynt	Når avsluttet	Antall elever uteksaminert	Lærer
Fylkesfiskarskul., Florø	?	15/2 36	15	O. H. J. Molnes
Aukra Folkehøgskule ...	?	9/2 36	30	Peder Haanes

2 kurser med 45 uteksaminerte elever.

I terminen er meddelt vidnesbyrd til i alt 340 elever.

For siste 10-års periode er antallet av kurser og antallet av uteksaminerte elever:

Termin	Ordinære kurser		Kurser ved selskaper		Kurser ved skoler		Sum	
	antall	elever	antall	elever	antall	elever	antall kurser	elever
1926—27.....	2	19	6	95	3	25	11	139
1927—28.....	3	38	6	84	3	29	12	151
1928—29.....	4	62	7	98	4	45	15	205
1929—30.....	5	74	7	118	5	46	17	238
1930—31.....	6	96	7	105	4	40	17	241
1931—32.....	5	101	7	116	4	46	16	263
1932—33.....	6	77	10	177	3	33	19	287
1933—34.....	6	87	10	175	2	29	18	291
1934—35.....	7	111	8	136	2	34	17	281
1935—36.....	7	103	12	192	2	45	21	340
Sum	51	768	80	1296	32	372	163	2436

MOTORKURSER.

I terminen 1935—36 er der avholdt 3 motorkurser for fiskere, på Rubbestadnesset ved motorfabrikken, og i Oksvoll og Råkvåg i Sør-Trøndelag.

I kurset på Rubbestadnesset deltok 15 elever. Til undervisningen blev benyttet i alt 8 forskjellige motorer. I kurset i Oksvoll deltok 14 elever. 6 forskjellige typer av motorer blev benyttet til undervisningen. I kurset i Råkvåg deltok 12 elever. 7 forskjellige slags motorer blev benyttet.

Undervisningen har vært som tidligere, teoretisk og praktisk, dels i land og dels ombord i leide fartøier.

STORMVARSELSTASJONER.

I terminen 1935—36 er opført følgende nye stasjoner:

I Hordaland: Hegholmen.

I Rogaland: Åkrehavn, Kvitingsøy og Tananger.

Forandringen av stasjonene til anvendelse av »det fullstendige signalsystem« er avsluttet.

ARBEIDET FOR FREMME AV FISKEEKSPORTEN OG DET INNENLANDSKE FISKEFORBRUK.

På det ordinære budgett for terminen 1936/37 er til dette formål foreslått bevilget kr. 300.000 og på det ekstraordinære budgett kr. 500.000, tilsammen kr. 800.000.

Ved de betydelige bevilgninger som i de siste år er ydet til dette formål har man kunnet sette igang forskjellige arbeider, som utvilsomt har virket befruktende på omsetningen. Det er klart at man i en sak som denne må føle sig frem og innhøste erfaringer, hvorved man efterhånden vil få bedre oversikt og et fastere grep på de spørsmål det her gjelder.

Fiskeridirektøren har derfor ment, at det var formålstjenlig i begynnelsen å ta oppgavene etter som de meldte sig, således at man til enhver tid bedømte forslagenes forsvarlighet og ønskeligheten av å få dem realisert. Ved å igangsette foretagender på denne måte vilde man efterhånden kunne opstille en plan. Der er også den fare forbundet ved allerede fra første stund å opstille en plan eller et program som skulde følges, at man derved opsatte en ramme som livet efterhånden vilde erklære for stiv og upraktisk for formålet. Eksempelvis kan nevnes at man således næsten på øieblikks varsel blev stillet overfor den oppgave å støtte eksporten av klippfisk til Portugal. Det vilde ordinært ikke ha vært mulig å opstille et program herom et halv eller et helt år i forveien.

Fiskeridirektøren vil atter uttale sin store glede over de bevilgninger som i de senere år er gitt til dette formål og som har bidratt til å sette liv i fiskeribedriften i mange retninger. Det er av respekt og levende interesse for oppgaven at Fiskeridirektøren har inntatt forannevnte standpunkt, når det gjaldt planleggelsen så å si av en ny epoke i en bedrift som har vært underernært, når det gjaldt bevilgninger til formål av denne slags.

Der er i den forløpne tid vunnet en rekke erfaringer, og det skulde nu være forsvarlig å peke på de linjer som virksomheten har skapt.

Men det må understrekes at forholdene er så skiftende, at det som planlegges idag kan være foreldet imorgen og at nye oppgaver melder sig med så stor styrke at man ikke kan la være å ta hensyn til dem.

For ytterligere å peke på de skiftende situasjoner kan man nevne den plutselige innførelse av clearing med Italia og den likeså plutselige situasjon som opstod ved iverksettelsen av sanksjonene mot dette land. Man kan også nevne situasjonen i Spania. Man kan likeledes nevne de nye forhold som er inntrådt ved vår aktive politikk like overfor Brasil og Kuba. Idag kan man anse det unødvendig å sende en mann til et bestemt marked, imorgen kan det ha den høieste aktualitet. Det må derfor innrømmes administrasjonen en viss bevegelsesfrihet, og man kan gjerne innsette kontrollerende organer fra de bevilgende myndigheters side, idet alle til enhver tid er besjelet av ønsket å foreta det som er nyttigst og mest hellbringende for vårt lands eksport.

1. Arbeidet for å øke vår ferskfiskeeksport har vært drevet i en årrekke med skiftende hell. Vanskelighetene er av forskjellig art. De kan ligge i selve oppgaven å bryte nytt land, men de kan også ligge i handelspolitiske og valutamessige forhold, som plutselig setter en stopper for enhver utvikling. Den plutselige innførelse av toll på ferskfisk i Tyskland satte arbeidet her tilbake, men det er utvilsomt riktig at arbeidet fortsettes, idet man tar sikte på en rekke mellom-europeiske land, heri innbefattet Polen. Man må også søke markeder for nye fiskesorter, og man kan her peke på håbrand som vinner innpass på nye steder. Der bør fortsatt arbeides med utviklingen av markedene for makrell og forbedring av kvaliteten må vies fortsatt oppmerksomhet. Herunder kommer kontroll med bløggings- og transportforskriftene, arbeidet for nye pakningsmetoder, arbeidet for innførelse av frossen fisk i forskjellig form. Det kan således meddeles at det første forsøk med forsendelse av frossen fisk til Palestina er etterfulgt av flere bestillinger i fast regning. Man må også være oppmerksom på det amerikanske marked, som viste stor interesse for norsk frossen filet. Arbeidet med de forskjellige spørsmål vedrørende utviklingen av eksporten av ferskfisk bør tilgodesees med et beløp på ca. kr. 150.000.

2. Direkte markedsbearbeidelse ved utsendinger. På dette område kan utføres et pionerarbeide særlig i land, hvor Utenriksvesenet ennå ikke har hatt anledning til å etablere organer lønnet hjemmefra. For midler bevilget til fremme av eksporten har man holdt en utsending i Nederlandsk Ostindia. Dessverre måtte utsendingen avbryte sitt arbeide på grunn av en tropesykdom, og han er nu kommet hjem og er fremdeles alvorlig syk. Imidlertid bør dette arbeide ikke oppgis, men utvides til å omfatte såvel Forindia som Bakindia og Kina, hvor der er et marked for forskjellige fiskeriprodukter. Således både for

fisk, tran, hermetikk og sild. En rekke land har sine handelsutsendinger i Østen, og inntil vi kan komme over i fastere former, bør en fiskeriutsending arbeide i disse folkerike egne.

Videre bør der sendes en mann til Afrika for å arbeide for innførelse av fiskeriprodukter, da særlig tørrfisk, klippfisk, røkesild og hermetikk. Det skal bemerkes at den store eksport av tørrfisk til Afrika innskrenker sig vesentlig til Britisk Vestafrika, mens en rekke store områder både på østsiden og vestsiden og i Nordafrika bruker lite eller intet av norsk fisk. Der er i 1936 gitt et stipendium på kr. 6.000 til en mann som er reist til Sydafrika, men dette er forlite. Selv en bearbeidelse av Sydafrika alene krever større bevilgninger. Videre bør fiskeriadministrasjonen ha midler til å sette forretningsfolk istand til å foreta reiser til forskjellige europeiske land, hvorved forbindelser knyttes, og man får anledning til studier på stedet.

Der bør til disse formål reserveres et beløp av ca. kr. 120.000.

3. Arbeidet for å skaffe tørrfisk større marked i Europa har vært drevet i forbindelse med en propagandakomiteé som er opnevnt av Bergens Handelsforenings Fiskerigruppe. Dette arbeide bør fortsette og gå hånd i hånd med at de første eksportforsøk sikres ved garantier mot tap. Dette er en ganske effektiv måte å hjelpe op eksporten på, idet det nettop er frykten for tap på de første sendinger som holder eksportørene tilbake. Videre bemerkes at der også på tørrfiskens område gjør sig gjeldende bestrebelse for å høine kvaliteten av eksportproduktet. Man har erfaring for at også negre har visse krav, og tørrfiskkontrollen som er etablert her hjemme bør medtas her, inntil man kan få en spesiell bevilgning til dette formål. Til arbeidet med tørrfiskens foreslås reservert ca. kr. 100.000.

4. For klippfiskens vedkommende er også forholdet at der er markeder som man måtte kunne komme i forbindelse med. Efter overvraker KVAMS reise til Levanten, hvilken reise blev bekostet ved midler bevilget til fremme av eksporten, viste det sig at der er muligheter i forskjellige land. Vår deltagelse i varemessen i Tel-Aviv er et fremstøt på disse markeder.

Det kan også bemerkes at Hellas omfattes med stor interesse i Norge, og at man har rettet henstillinger til myndighetene om å gjøre det mulig å finne avsetning her for saltfisk, hvorav betydelige kvantiteter kan omsettes på dette marked. Direkte propaganda har vært foretatt i mindre målestokk i Sydamerika og på Kuba, og det viser sig at der kan være bruk for sådan selv på markeder hvor varen er kjent. Der foreslås reservert kr. 50.000 til forskjellige formål i forbindelse med øket salg av klippfisk og saltfisk på nye og gamle markeder. Da eksporten av klippfisk og tørrfisk nu tilgodesees ved en ekstraordinær

bevilgning, går man ut fra at der av de midler som bevilges til fremme av eksporten ikke skal benyttes noget til støtte av klippfiskeksporten til Portugal, således som tilfellet har vært i terminen 1935/36.

5. Våre sildefiskerier er i stor utstrekning avhengig av produksjonen av sildemel, som går op i store tall. I år antagelig over 80.000 tonn. Hovedmarkedet er Tyskland, men det er klart at alle land med rasjonell kvegavl har bruk for dette kraftfôr. Man kan nevne selve Skandinavia, man har Polen og de bakenfor Tyskland liggende land og Belgia og Nederland. Likeledes bør arbeidet optas i Sovjet-Samveldet, hvor sikkerlig landbruks-videnskapelige utsendinger vil få anledning til å gjøre propaganda for bruken av sildemel ved de moderne landbruksinstitutter i dette land. Det har vært følt som et stort savn at man ikke har hatt større midler til propaganda for sildemel. Man kan her medta torskemel som fra gammelt av er et kraftfôr med høi anseelse. Til disse formål foreslåes reservert kr. 100.000.

6. Saltsild, røkesild og tørrsild. Det er et beklagelig faktum at eksporten av disse produkter ikke spiller så stor rolle som ønskelig kunde være. Særlig saltsilden har vanskeligheter å arbeide med. Røkesild og tørrsild er nyere artikler, som man søker nye markeder for. Til markedsundersøkelser, til forsøkssendinger og til garantier mot tap foreslåes reservert ca. kr. 50.000.

7. Arbeidet for å øke forbruket på det innenlandske marked såvel av ferskfisk som levende fisk, sild, klippfisk og tørrfisk har vært drevet med forholdsvis beskjedne midler, men arbeidet har dog båret frukter, og der er en betydelig utvikling å spore. Forsendelsen av ferskfisk over Trondheim til Østlandet er i stadig vekst. I år har departementet ydet et betydelig beløp til avholdelse av de såkalte nasjonale kostholdsmesser. Disses oppgave er å peke på hvilke næringskilder vi har i vårt land, herunder også kraftfôrkilder, og det antas at dette arbeide vil bære god frukt såvel for våre ferskfiskinteresser som for våre sildemel- og torskemelfabrikker. Det skal bemerkes at forbruket av sildemel og torskemel betydelig kan økes her i landet. Til arbeidet for øket forbruk innenlands av fiskevarer og da i særlig grad fersk fisk foreslåes reservert kr. 80.000.

8. Arbeidet med nye typer av fisk og sild har båret gode for ikke å si rike frukter. Det var ved hjelp av offentlige midler efter optak herfra, at man tok fatt på fremstillingen av klippfisktyper passende for det øst- og sydspanske marked og det kan sies idag at der nu er en almindelig interesse for fremstillingen av disse typer, kunnskapene og innsikten vokser og produksjonen har nådd en betydelig høide. Videre kan pekes på arbeidet med å fremstille nye saltsildtyper, som også blev igangsatt på direktoratets initiativ, et arbeide som har gitt

utmerkede resultater og som til en viss grad har gitt saltningen av sild nytt liv. Der er først og fremst arbeidet med Islandssild, Nordsjøsild og forfangstsild, men der eksperimenteres i stor stil med storsild, og neste år vil der antagelig bli en betydelig produksjon hos de private saltere av denne nye type, som omfattes med stor interesse i forbrukslandene. Videre kan pekes på arbeidet med utnyttelsen av tran, og man har underholdt forsøksarbeidet på dette område, forsåvidt angår anvendelsen av sildolje som malerolje. Der kan også pekes på forsøk som er gjort med fremstilling av fiskemel og fiskekjeks, arbeider som fremdeles befinner sig på forsøksstadiet, forsåvidt omsetningen angår.

Til forsøk med nye typer av forskjellig slags egnet for eksport foreslåes anvendt kr. 80.000.

9. Til opdukkende oppgaver av forskjellig art, det kan være sig ekstraordinære utsendinger, varemesser, utstillinger, prøvoforsendelser m. v. bør der reserveres et beløp og hertil opføres kr. 70.000.

Man har foran pekt på oppgaver som vil kreve ca. kr. 800.000, men som anført foran bør der gis administrasjonen en viss bevegelsesfrihet, således at en plan som utkastet på dette tidspunkt ikke nødvendigvis må komme til fortrenghet for oppgaver som i terminens løp måtte vise sig å være av høieste viktighet.

Videre vil Fiskeridirektøren anbefale at det blir tillatt for de forskjellige formål som skal tilgodesees å opnevne utvalg som kan tilkalles ved planleggelsen av de forskjellige foretagender. Eksempelvis ett utvalg for fersk fisk, for tørrfisk, for klippfisk, for sildemel, for saltsild o. s. v. Derved vil man ha sikkerhet for til enhver tid å være i kontakt med de interesserte, hvis oppgave det er å medvirke til den best mulige utnyttelse av de bevilgede midler.

FORSØK MED OMSETNING AV FERSK MAKRELLFILET INNENLANDS.

I. Beretning avgitt av fiskeriinspektør BUVIK, Kristiansand datert 21. mars 1936.

Som i min skrivelse av 25. mai 1935 til hr. Direktøren meddelt hadde makrelleksportørene JOHAN A. NILSEN, Flekkerøy og A. K. ANDERSEN, Langesund, som begge under de avholdte forhåndskonferanser om saken hadde vist stor interesse for samme, påtatt sig å utføre forsøkene på best mulig måte, A. K. ANDERSEN i samarbeid med Langesund Kommunale Fiskerikomite og JOHAN A. NILSEN i forståelse med undertegnede.

Mens forsøket i Langesund ikke kom til utførelse av den grunn at makrellfisket på den del av kysten slo feil nettopp som man skulde til

med å igangsette arbeidet, lykkedes det JOHAN A. NILSEN, Flekkerøy, å få utført nogen prøveskjæringer.

Efter samråd med Oslofirmaet Nic. Nilsen innkjøpte JOHAN A. NILSEN, Flekkerøy, den 15. mai sl. 480 kg makrell som samme dag blev filetskåret. Ved skjæringen fikk man 240 kg = 50 pct. filet; 33,5 kg. = 7 pct. melke; 17 kg. = 4 pct rogn og 7 kg = 1,5 pct. lever; resten avfall.

Filetene blev efter å ha vært skyllet og børstet i sjøvann, i to dertil forarbeidete trekar av størresle 2,00 × 0,50 × 0,30 m, pakket i tresker innvendig foret med pergamentpapir, nettovekt 5 kg. å gjennemsnittlig 60 fileter. Disse esker blev igjen pakket i is i større kasser å 8 esker, hvilke straks efter pakningen blev innsatt på isrum hvor de opbevartes inntil skibning kunde finne sted. Man forsøkte også å vaske endel av filetene i ferskvann, men dette viste sig mindre heldig, idet såvel skinnen som fiskens kjøttside hurtig antok en hvitgrå og stygg farve, likesom kjøttet trevlet sig op.

Hele partiet (ialt 48 esker makrellfilet å 5 kg) blev i dagene 15., 17. og 18. mai sendt firmaet Nic. Nilsen, Oslo, som hadde påtatt sig å forsøke varen innarbeidet der. Biproduktene fant man dennegang ingen avsetning for.

Den 22. mai innkjøptes 300 kg makrell som efter skjæringen gav 150 kg filet, 20 kg melke, 12,5 kg rogn og 4,5 kg lever. Av dette parti blev 8 esker filet sendt til det tidligere nevnte Oslofirma og 8 esker sendtes efter avtale Karl A. Jensen A/S, Oslo, mens det resterende fordeltes på et par fiskeforretninger i Kristiansand S. for å få varen demonstrert og innarbeidet der. Rognen fikk man avsatt til en herverende hermetikkfabrikk for 15 øre pr. kg og leveren for kr. 1,00 pr. kg.

Drivgarnsfisket efter makrell tok nu slutt og man ventet en tid med å foreta ytterligere innkjøp av råstoff.

Imens forsøkte man såvel i Oslo som i Kristiansand S. å innarbeide filetene hos publikum, dels ved reklame og dels ved gratisutdeling for demonstrasjon, endel av varen blev bl.a. overlatt Hjemmenes Vel. Det viste sig imidlertid at publikums kjøpelyst var treg, kanskje ikke minst fordi markedene på denne tid var velfylt av makrell. På salgsavregningen av 24. mai anfører NIC. NILSEN, Oslo:

»Makrellfileten kan jeg dessverre ikke gjøre op for, da det viste sig ikke å være marked for den her. Jeg har delt ut nogen kasser som prøve, og solgt nogen få kasser, som jeg skal komme tilbake til i et senere opgjør.»

Lignende melding mottok man også pr. telefon fra Karl A. Jensen A/S, Oslo. I Kristiansand S viste det sig likeledes at folk foretrakk fersk, nyfanget, *rund* makrell for makrellfileten. Den tilsynelatende

uvilje overfor denne vare skyldes etter alt å dømme dels den noget høiere pris (ca. 50 à 60 øre pr. kg en gross) dels det faktum at publikum fra tidligere kjenner til at ikke helt fersk makrell blir sløiet og forsøkt solgt som fersk vare. Filetene blev således mottatt med en viss skepsis.

I denne forbindelse kan nevnes at man foretok smakprøver på varens holdbarhet i forhold til usløiet fisk og konstaterte at den usløiede etter 7 døgns lagring på isbod sammen med en del filetprøver smakte bedre enn sistnevnte, idet filetene under lagringen hadde tapt den særpregede makrellsmak. Dette siste antar man skyldes vaskingen i sjøvann, hvorunder filetenes kjøttside formodentlig har trukket til sig endel salt. Fileter lagret i 5 døgn var likeså gode som ferske. Det bemerkes at man under disse forsøk ikke hadde kjølerum eller fryserum til disposisjon.

På tross av det lite opmuntrende resultat av de hernevnte sendinger gjorde man ennu to forsøk med sommermakrell, da denne vare blev å få i slutten av juni, nemlig den 19. juni, da man innkjøpte og skar op 80 kg fisk og den 26. s.m. 60 kg makrell. Man prøvet nu ennu et nytt firma i Oslo, Skaarud & Carlsen A/S, som den 19. juni blev tilsendt 7 esker og den 26. juni 4 esker, mens restpartiet dels blev overlatt Hjemmenes Vel og Bondeheimen m. fl. i Kristiansand S til prøve og demonstrasjon.

Høstfisket etter makrell slo derefter — som bekjent — feil og avskar videre forsøk.

Å trekke nogen bestemte slutninger av heromhandlede omsetningsforsøk tør være vanskelig ikke minst på grunn av den meget beskjedne målestokk forsøkene blev utført i og den relativt korte tid man hadde til rådighet for planleggelsen av samme. Forretningsmessig sett var resultatet som vil sees mindre bra, men man kan dog vise hen til at man ved utsendte prøver og det foretatte opplysningsarbeide har vakt interesse for filetskjæringen og utnyttelsen av biproduktene på omsetningshold samtidig som publikum er blitt gjort oppmerksom på varen.

II. Beretning, datert 23. januar 1937.

Som i min årsberetning for sistforløpne termin anført har man gjennom pressen, ved utdeling og demonstrasjon slått til lyd for makrellfileten, sløiet makrell og tildels også saltede makrellfileter, og derved forsøkt å innarbeide disse varer blandt forhandlerne og det forbrukende publikum. Av A. K. ANDERSENS rapport vil fremgå at der fra Lange-sund bl.a. blev samarbeidet med frk. SIGNE DAHLS fiskematkursør, mens JOHAN A. NILSEN foruten selv å bearbeide Kristiansand og om-

egn også bl.a. samarbeidet med Kostholdsmessen i Oslo. Undertegnede søkte ved artikler og uttalelser til pressen og ved forskjellig bistand forøvrig å vekke interesse for saken så ofte anledning dertil bød sig.

Gjennem de iakttagelser man har kunnet gjøre angående forsøkene i de forløpne to terminer (jfr. også min rapport til hr. Direktøren av 21. mars f. å.) er man kommet til følgende slutninger:

Filetene og den sløiete makrell sees på med en viss skepsis av såvel forhandlerne som publikum, fordi man fra tidligere kjenner til at ikke helt fersk makrell ofte er blitt sløiet og solgt som fersk vare.

Makrellfiletene taper nokså hurtig — selv når de opbevares på kjølelager — sin særpregede makrellsmak. Dette siste antar man i nogen grad skyldes vaskingen i sjøvann (ferskvann kan etter de gjorte forsøk ikke brukes til vasking, da skinnet under berøring med vannet ganske hurtig mister sin farve likesom kjøttet blir grått), hvorunder filetenes kjøttside antas å trekke i sig noget salt. Fileter kjølelagret i fem døgn har vist sig å være friske, men har dog tapt endel av smaken. Man er kommet til det resultat at fileter lagret i mere enn tre døgn helst ikke bør markedføres.

Forbrukerne synes uvillige til å betale den tilsynelatende høiere pris pr. vektenhet for fileten, når man som tilfelle er i hele dette distrikt kan få kjøpt nyfanget rund makrell gjennom hele sesongen til så lave priser som tilfelle har vært i de senere år.

Biproduktene rogn, lever og melke har det vist sig vanskelig å finne regningssvarende avsetning for, når undtas rognen som vanligvis kan påregnes solgt til hermetikkfabrikker, når sådanne finnes i nærheten.

Samtlige forhandlere som har vært benyttet synes at fortjenesten pr. kg renskåren fileten er for liten i forhold til det man tjener pr. kg ved salg av rund fisk, hvorfor de alle viser mindre interesse for salg av filetene. Dette siste er kanskje ikke minst årsaken til at forsøkene ikke har bragt så gode resultater som man hadde håpet.

Imidlertid har man med disse forsøk gjort distriktet bekjent med filetene m.v. og filetskjæring av makrell og annen fisk synes å være i utvikling som følge av den reklame som er gjort i forbindelse med disse forsøk.

For nærværende tør jeg anbefale at man ser tiden litt an med hensyn til videre støtte av filetskjæringsforsøkene på samme basis som hittil — inntil ytterligere krav i så måte måtte foreligge — idet det kunde være heldig å iaktta hvorvidt filetskjæring m.v. vil utvikle sig her nede som følge av de foretatte forsøk.

STATENS FORSØKS- OG LÆREBRUK FOR FISKERIBEDRIFTEN I FINNMARK.

Avgitt av styrer ASBJØRN JOHANNESSEN.

Forslag til opprettelse av et Forsøks- og Lærebruk for Fiskeribedriften i Finnmark blev fremsatt av Fiskeridirektøren i skrivelse av 6. oktober 1933 til Det Kongelige Handelsdepartement, som gav forslaget sin tilslutning. Saken blev foreløbig utsatt, men tatt op igjen, og for terminen 1935/36 blev der bevilget kr. 220.000, hvorav kr. 70.000 som driftsfond. Det årlige driftsbudgett blev opført med kr. 35.000.

Institusjonens oppgave er å gi særlig unge menn, som vil søke sin levevei i norsk fiskeribedrift, både praktisk og teoretisk opplæring i behandling av de forskjellige fiskeprodukter, likesom den skal være et ledd for å høine kvaliteten av norsk fisk og norske fiskevarer.

Det er altså ikke meningen å gi opplæring i selve fisket, men indirekte vil institusjonens virke gripe inn i behandlingen av fisk ombord i fiskebåtene.

Fiskeridirektøren gir i den ovenfor nevnte skrivelse nærmere begrunnelse for å henlegge institusjonen til Finnmark, og peker særlig på bestrebelsen av å støtte en landsdel som blev særlig nødlidende efter at det direkte varebytte med Nord-Russland, som før i tiden var av så avgjørende betydning, definitivt ophørte.

Videre fremholdes undervisningsarbeidets betydning, som antas særlig vil gi fremtidsresultat i Finnmark på grunn av denne landsdels isolerte og avsides beliggenhet, og de store fiskemasser det her må tas vare på og skaffes avsetning for.

Fiskeridirektøren konkluderer med at hvis det skal lykkes å heve det samlede utbytte av fiskeribedriften i denne landsdel, må det skje ved en rasjonalisering av de aldershevede foredlingsmetoder, og ved introduksjon av nye.

Det anføres videre at da nye arbeidsmåter hverken kan utarbeides eller læres ved nogen boklig skole, kreves personlig omgang med selve det stoff og arbeide som er opplæringens gjenstand. Det ligger da nær å søke realisert for fiskeribedriften noget analogt med landbrukets bedriftsskoler og forsøksbruk.

I november 1935 blev ingeniør ASBJØRN JOHANNESSEN ansatt som styrer, og forhandlinger om innkjøp av passende eiendom blev straks tatt op i samråd med fiskeriinspektør SKOTNES, Vardø og Riksarkitekten, Oslo. Disse forhandlinger resulterte i at der våren 1936 blev fremsatt proposisjon om å legge institusjonen i Vardø og om innkjøp av Brodtkorbs kontor- og butikkbygning, hovedgård og fiskebruk. Samtidig blev der foreslått bevilget ytterligere kr. 130.000,00.

Den 15. juli 1936 sluttet Stortinget sig til innstillingen. Der blev straks optatt endelige kjøpeforhandlinger, og disse blev avsluttet 30. juli s. å. med overtagelse av eiendommene 1. november. Kravet til heftelsesfritt skjøte og nøiaktig grensefastsettelse gjorde at den formelle overtagelse først kunne skje 8. desember 1936.

Februar 1937 forelå endelige planer og omkostningsoverslag for anleggsarbeidene efter dagens priser, som viste at det var ønskelig å få en ytterligere bevilgning på ca. kr. 90.000. Denne bevilgning blev gitt 24. juni 1937.

Der er altså i alt bevilget kr. 440.500 inklusive driftsfondet på kr. 70.000,00.

Anleggsarbeidene begynte den 15. februar 1937 og ventes avsluttet høsten 1937.

I reproduksjon sees perspektiviske skisser av sjøbruket og av internat- og undervisningsbygning, samt administrasjonsbygning, slik som eiendommene vil se ut når ombygningsarbeidet er ferdig.

Ved siden av anleggsvirksomheten er arbeidet med utarbeidelsen av plan for brukets fremtidige drift tatt op. og der foreligger nu et forslag som efter å være forelagt fiskeriinspektørene og fiskeriforsøksstasjonen, nu er under behandling i administrasjonen.

Der er videre utarbeidet forslag til driftsbudgett på basis av den nevnte plan.

Undervisningen ved bruket skal begynne 15. januar 1938.

Sjøbruk.

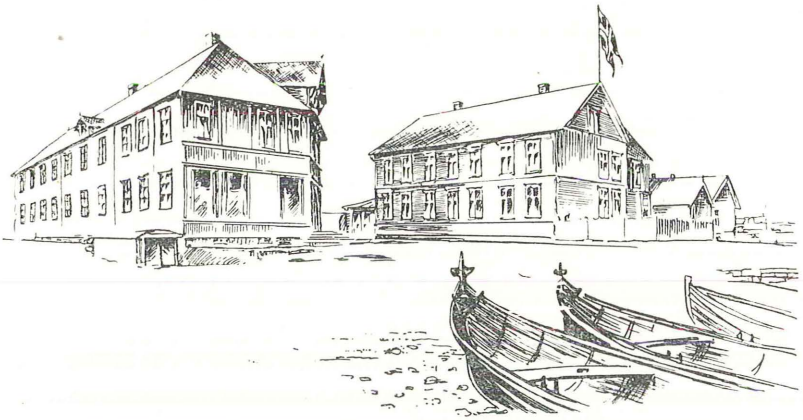
Her ser man anleggets store sjøbruk efter ombygningen. Selve kaien er bygget frem 17.5 meter slik at man har 8 fots dybde på lavvann.

Fremst på kaien til venstre (på utstikkeren) ligger ferskfiskanlegget. Ved siden av dette, litt tilbaketrukket i de to sammenhengende bygninger, er tranilvirkningen og i de to bygninger tilhøre på billedet er henholdsvis salteri og tranlager, samt rum for tørfiskarbeide.

I den store 2-etasjes bygning midt på kaien er det bl. a. bryggekantor og demonstrasjonsrum, samt formannsbolig. Bygningen tilvenstre i forgrunnen er røkeri.

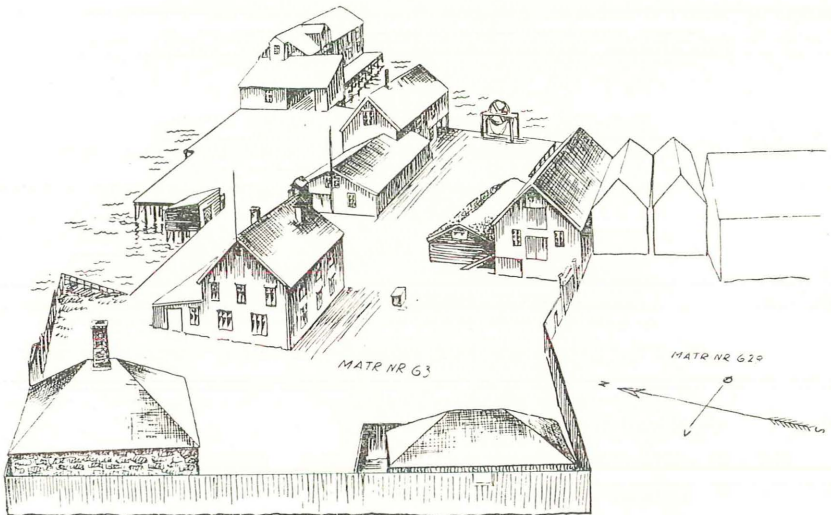
Her er den store internat- og undervisningsbygning tilvenstre (Brodtkorbs tidligere butikkbygning) og administrasjonsbygningen tilhøre. I bakgrunnen til høire kan man skimte litt av sjøbruket og havnen.

I administrasjonsbygningen er det foruten kontorer og bestyrerbolig også rum for teknisk bibliotek, og dessuten et stort gjesteværelse beregnet på tilreisende foredragsholdere. I annekset som man ser litt av tilhøre er innredet vaskeri for internatet, og man har dessuten 4 disponible rum for elever, eventuelt for tilreisende instruktører.

Internat og undervisnings-
bygning.

Administrasjonsbygning.

Sjøbruk.

PLAN

for Statens Forsøks- og Lærebruk for Fiskeribedriften i Finnmark.
Godkjent av Handelsdepartementet 28. januar 1938.

§ 1. *Formål.*

Bruket skal:

1. Gi unge menn som vil søke sin levevei i norsk fiskeribedrift faglig opplæring. Hospitanter — eldre tilvirkere — vil få anledning til å delta i undervisningen i den utstrekning forholdene tillater.
2. Arbeide for å heve kvaliteten av norsk fisk og norske fiskeprodukter.
3. Drive forsøksvirksomhet med sikte på forbedring av nu anvendte tilvirkningsmetoder og utarbeidelse av nye, såvel for de råstoffer som nu anvendes som for andre der hittil har vært upåaktet.

§ 2. *Virksomhetens sæte.*

Virksomheten foregår på Statens Fiskebruk i Vardø.

§ 3. *Undervisningen.*

Der er 4 kurser.

- I. Et kombinert vinter- og vårkursus som varer i 5½ måned, svarende til 23 effektive arbeidsuker og begynner 15. januar.
- II. Et høstkursus som varer i 3½ måned, svarende til 15 arbeidsuker, og begynner første virkedag i september måned.
- III. Et spesialkursus i tranfremstilling. Kurset varer i 3 måneder og begynner første virkedag i april.
- IV. Et hospitantkursus for tilvirkere (eldre) som ikke har anledning til å følge de ordinære kurser.
Ferie. Der gis en påskeferie på 1 uke.

§ 4. *De enkelte kurser.*

I kursene I, II og III er undervisningen ordnet således:

A. Den teoretiske undervisning.

Denne er begrenset til de elementære kunnskaper som er nødvendig:

1. for å gi elevene forståelse av bedriftens naturgrunnlag og forutsetningene — fagmessige og forretningsmessige — for de metoder som kommer til anvendelse under fiskens behandling og for de forskjellige fiskeprodukters tilvirkning, transport, lagring, sortering og omsetning, og
2. for en riktig vurdering av metodisk og rasjonell arbeidsordning under anvendelse av moderne tekniske hjelpemidler.

Undervisningen foregår:

1. Ved muntlige foredrag, forklaringer og demonstrasjoner, fortrinnsvis i forbindelse med det praktiske arbeide på fiskebruket.
2. Ved forelesninger og foredrag i foredragssalen. Disse forelesninger, som er obligatoriske, vil etterhvert bli gitt i den utstrekning passende undervisningsstoff og foredragsholdere kan skaffes.
3. Ved demonstrasjoner i demonstrasjonsrum, laboratorium og under utferder.
4. Endelig forutsettes frivillig studium i leseværelse og de forhåndenværende samlinger.

Fag.

1. *Naturhistorie.* Fiskeartene og deres bygning og levevis, skadeinsekter, sopp, (særlig muggsopp, gjærsopp), bakterier (forråtnelse m. v.), alt ledsaget av øvelser og/eller demonstrasjoner.
2. *Varekunnskap og handelsgeografi.* Norges matnyttige fisk og fiskeprodukters egenskaper og betydning i kostholdet, standardisering, markeder og markedskrav.
3. *Kjemi.* Kjemi i det praktiske liv og spesielle kjemiske forhold vedrørende fisk og fiskeprodukter.
4. *Fysikk.* a. Måling, veining, mål- og vektenheter og øvelser med mål- og vektredskaper, termometre, manometre, areometre etc.
b. Prinsippene i varmelæren (kjøling, oppvarmning og ventilasjon), mekanikken og den mekaniske teknologi.
5. *Regnskapsførsel og kalkulasjon* ved fiskekjøp, produksjon, biprodukter, transport, lagring, sortering, pakning, emballering og beregning, avgifter og fremmed mynt.

B. Den praktiske undervisning.

Den praktiske undervisning foregår gjennom arbeidstjeneste på fiskebruket etter et arbeidsprogram som for hver dag (eller uke) oppsettes av styresen i samråd med assistenter (lærere), formenn og instruktører.

Alt arbeide ved bruket er obligatorisk.

Arbeidervernlovens bestemmelser gjøres gjeldende med mindre der er meddelt særlige dispensasjoner.

Fiskebruket, som skal drives i forretningsmessig målestokk og såvidt mulig kontinuerlig, har følgende avdelinger:

- Avd. I. *Fiskekai og ekspedisjon:* Mottagning og klarering av inn- og utgående ekspedisjoner.
- Avd. II. *Fersk fisk:* Ising, filetering, frysing, koldlagring.

Avd. III. *Saltede, tørkede og røkte fiskevarer*; Saltfisk, klippfisk, tørrfisk, røkt fisk. Guano.

Avd. IV. *Traner*: Fremstilling av uklaret og koldklaret medisintran, oparbeidelse av våt- og tørrgrakse til industritrans og levermel.

Elevene skal etter tur gjøre tjeneste ved samtlige avdelinger under veiledning av lederen, lærerne, formennene og instruktørene.

Elevene skal etter tur gjøre tjeneste som gruppeformenn og føre dagbok. De skal lære å betjene samtlige apparater og maskiner. Etter tur skal de også gjøre tjeneste på bryggekontoret for praktisk undervisning i å føre fiskeregnskap, kalkulasjon og vareekspedisjon.

I tilslutning til den ordinære undervisning vil der bli holdt frie foredrag og foretatt utferder, bl. a. til fiskefeltene, hvor undervisning gis om fiskens behandling ombord i fiskebåtene.

Undervisningen i kurset for hospitanter (kursus IV).

For tilvirkere som ikke har anledning til å delta i kursus I, II eller III, vil der i den utstrekning plassen tillater, bli adgang til å delta i kursene som hospitanter. Undervisningen ved dette kursus vil såvidt mulig bli tilpasset efter vedkommendes interesser og leilighet.

§ 5. *Forsøksvirksomheten.*

Forsøk som ligger naturlig til for institusjonen vil bli gjort i den utstrekning hensynet til undervisningen tilsier og tillater.

Elevene vil i størst mulig utstrekning bli gitt anledning til frivillig å delta i forsøksarbeidet.

§ 6. *Bevidnelse.*

Efter endt kursus får de faste elever en bevidnelse for deltagelsen utferdiget på særskilt skjema og undertegnet av styreren og minst 1 lærer, formann eller instruktør.

Elevene må ikke få annen uttalelse fra styrer eller nogen annen funksjonær.

Reiser en elev bort før kurset er slutt, gis ingen bevidnelse.

§ 7. *Elevantall.*

I kursus I og II optas inntil 15 faste elever som får undervisning, kost og losji fritt.

I spesialkurset for trantilvirkning (III) optas inntil 4 faste elever, som også får undervisning, kost og losji fritt.

I hospitantkurset optas elever i det antall plassen tillater. Hospitanter får undervisningen fritt, men ellers intet.

§ 8. *Betingelser for optagelse som elev.*

1. Den som vil bli fast elev må:
  - a. vanligvis ha fylt 18 år og ikke være over 35 år. Lærebrukets råd kan etter innstilling fra styreren gjøre undtagelser.
  - b. Sende søknad, som han selv har skrevet, til styreren om å bli optatt ved Lærebruket.
  - c. Sende attest om sin vandel og hederlighet. Attesten skal være påtegnet av lensmann, prest eller læge.
  - d. Sende attest fra trygdeverkslæge om at han har god helse og er fri smittsomme sykdommer. Attesten skal skrives på særskilt skjema som fåes tilsendt fra Lærebruket.
  - e. Sende bevidnelse fra troverdige menn som godtgjør at han har drevet fiskearbeide eller fiske i minst 12 måneder. Bevidnelsen skal være attestert av lensmann, prest eller læge.
  - f. Sende bevidnelse som godtgjør at han har gode kunnskaper fra folkeskolen.
2. Den som vil bli hospitant må:
  - a. Vanligvis ha fylt 18 år. Styreren kan gjøre undtagelse herfra.
  - b, c, d, e og f. Som ovenfor.

§ 9. *Ordensregler.*

1. Hver elev plikter å etterkomme de påbud som Lærebrukets plan, råd, fiskeridirektøren, styrer, lærere, formenn og instruktører fastsetter.
2. Hver elev skal med flid og iver delta i all undervisning og alt arbeide. Likeledes plikter hver elev å vise orden og omtanke i alt arbeide som vedrører undervisningen.
3. Maskiner, apparater og inventar skal elevene være varsomme med. Lider nogen av disse hjelpemidler skade under arbeidet, skal dette straks meddeles til styrer eller avdelingsformann. Har nogen elev i likegyldighet forårsaket skaden, plikter han å gi fullt vederlag.
4. Elevene må ikke gjøre noget som hefter eller uroer arbeidet.
5. Elevene må ikke uten samtykke fra styreren bytte rum eller innbo, som hører rummet til. Skade på innbo skal betales av den eller dem som volder skaden. Forøvrig gjelder særlige ordensregler i internatet.
6. Tobakksrøking er forbudt i undervisningsrum og under arbeidet. Elevene plikter i alle høve å være varsomme med ild.
7. Elevene er pliktig til å opføre sig sømmelig og ordentlig — også utenfor undervisningen og brukets område. Skulde nogen elev vise uverdigg fremferd, kan rådet efter forelegg fra styreren vise ham bort fra Lærebruket.

8. Elev som uten tillatelse av styreeren reiser bort fra Lærebruket, før kurset slutter, skal betale for kosten i undervisningstiden, medmindre fiskeridirektøren frafaller slikt krav. For elev som blir bortvist for uverdlig fremferd gjelder det samme.
9. Har elevene klagemål å fremføre, skal de henvende sig til styreeren med disse. Finner styreeren at sådan klage ikke bør gi anledning til nogen forføining fra ham, kan klagen fremsatt skriftlig forlanges fremmet til rådet ved styreeren.

§ 10. *Brukets råd.*

Brukets råd skal bestå av 3 medlemmer med personlige varamenn, som opnevnes av Handelsdepartementet. Styreeren opnevnes ikke som medlem av styret, men deltar uten stemmerett i rådets møter. Norges Fiskarlag og Nord-Norges Tilvirkerlag skal gis adgang til å foreslå hver ett medlem av rådet. Handelsdepartementet opnevner formannen.

Brukets lærere kan ikke innvelges i rådet.

Valget gjelder for 4 år, således at 1 henholdsvis 2 uttrer hvert annet år. Første gang (etter 2 år) uttrer det av Nord-Norges Tilvirkerlag opnevnte medlem.

Rådet sammentrer minst 2 ganger årlig og ellers så ofte formannen finner det nødvendig, eller når minst 2 av medlemmene forlanger det.

Over forhandlingene føres møtebok, som underskrives av samtlige tilstedeværende.

Gyldig beslutning kan kun fattes når minst 2 av medlemmene avgir stemme. I tilfelle av stemmelikhet gjør formannens stemme utslaget.

§ 11. *Rådets plikter.*

Rådet har å føre tilsyn med brukets virksomhet, påse at bruket best mulig fyller sin oppgave og skal på beste måte vareta brukets tarv. Særlig har det:

1. Å uttale sig om mulige forandringer i brukets plan og komme med eventuelle forslag til nye fagavdelinger, tilleggskurser o. l.
2. Innen den av Handelsdepartementet til enhver tid fastsatte frist å innsende til fiskeridirektøren beretning om brukets virksomhet i det forløpne undervisningsår, regnskap og forslag til budgett for kommende budgettermin.
3. Å treffe avgjørelse om hvem som skal optas ved bruket som faste elever, såvel ved ordinære kurser som ved spesialkurser.
4. Å avgi uttalelse i saker som måtte forelegges rådet av Handelsdepartementet eller fiskeridirektøren, av nogen av rådets medlemmer eller av styreeren.
5. Å fremkomme med forslag til anvendelse av eventuelt driftsoverskudd.

§ 12. *Brukets styrer.*

Brukets styrer ansettes av Handelsdepartementet. Styreren har å føre det daglige tilsyn med undervisningen og delta i denne, besørge brukets korrespondanse og øvrige løpende forretninger, fungere som rådets sekretær og i det hele fremme brukets virksomhet i overensstemmelse med nærværende plan.

§ 13. *De øvrige funksjonærer.*

Stillingen som *assistent* skal besettes med en mann med høiere kjemisk-teknisk utdanning. Assistenten ansettes av Handelsdepartementet efter offentlig konkurranse. Assistenten som sorterer under styreren har undervisningsplikt og plikt til å assistere ved institusjonen forøvrig i den utstrekning som styreren bestemmer. Assistenten fungerer som styrer under dennes fravær uten særskilt godtgjørelse. Ansettelsen er begrenset til 2 år med adgang til to gangers kontinuasjon à 2 år.

Stillingen som *bryggeformann* skal besettes med en mann med allsidig praktisk erfaring fra firma i fiskebranchen (tilvirkning og eksport). Bryggeformannen ansettes av Handelsdepartementet efter offentlig konkurranse. Bryggeformannen sorterer under styreren eller den han bemyndiger. Han skal utføre det arbeide som vanlig henhører under en bryggeformanns virksomhet. Videre skal han forestå det daglige arbeide ved en eller flere av brukets avdelinger, likesom han skal delta i den med driften forbundne opplæring av elevene.

Stillingene som *avdelingsformenn* skal besettes med fullt kvalifiserte fagfolk med inngående kjennskap til og lang erfaring i fiskeribranchen. Avdelingsformennene ansettes av fiskeridirektøren efter offentlig konkurranse. Vedkommende må påta sig å instruere elevene i alt arbeide ved angjeldende avdeling på en tilfredsstillende måte. Avdelingsformennene skal delta i alt forefallende arbeide også ved andre avdelinger uten særskilt godtgjørelse.

Stillingen som *husmor* skal helst besettes med en som har tatt eksamen ved Statens Lærerinneskole i husstell. Husmoren ansettes av fiskeridirektøren efter offentlig konkurranse.

Ved ansettelser skal søknader til ovennevnte stillinger forelegges brukets råd, som har innstillende myndighet.

Andre midlertidige funksjonærer ansettes av rådet.

3. Vrakervesenet.

Budgetterminen 1935—36.

I budgetterminen har ingen forandringer funnet sted i vrakerloven for klippfisk og saltfisk.

I den almindelige vrakerinstruks er der blitt foretatt følgende forandringer:

I henhold til handelsdepartementets skrivelse av 14. april 1936 har § 16 foran avsnittet om lange, brosme, sei og hyse fått følgende tilføielse:

»Labradorbehandlet fisk under 65 cm som nevnt i § 19 sorteres i Primera (nr. 1 og god nr. 2) og Segunda (dårlig nr. 2 og nr. 3).«

I vrakerinstruksens § 19 utgår det nuværende 4de avsnitt og istedet får dette følgende ordlyd:

Videre kan der eksportvrakes klippfisk som har helt lys bunn og som er spesielt tilvirket for Spania med de av vrakervesenet for dette marked særskilt fastsatte tørrhetsgrader skibningstørr 7/8 og 3/4 tørr. Vrakerattesten for sådan fisk skal gis påtegning »seco para embarque«, »de curacion 7/8« eller »de curacion 3/4«.

Likeledes kan der eksportvrakes klippfisk som er spesialbehandlet for Katalonia efter følgende beskrivelse:

Fisken skal være fyldig, jevn av størrelse, bløgget så den har helt lys bunn, omhyggelig vasket, fri for blodflekker, jevnt godt saltet, dypt flekket langs ryggbenet så fisken blir bred nedentil med så liten ryggfold som mulig. Fisken bør helst være venstreflekket og ryggbenet skal kappes så langt ned at blodstubben er helt fjernet. Den skal være jevnt og lett tørret, velpresset og fast. Løssalt må ikke forekomme på fisken ved skibningen. Vrakervesenet kontrollerer stykketallet pr. balle og anfører dette i vrakerattesten og på emballasjen. Vrakerattesten for sådan fisk gis påtegning »preparado para Cataluna de curacion 7/8 eller 3/4«. Fyller ikke fisken markedets krav med hensyn til flekning men er ellers i overensstemmelse med ovennevnte beskrivelse anføres i attesten »de curacion 3/4« eller »de curacion 7/8«. Disse bestemmelser gjelder nr. 1 og nr. 2.

Labradorbehandlet fisk skal også være underkastet eksportvraking. — Hertil benyttes småfallende fisk og middels fisk op til 65 cm. Fisken må være bløgget så den har helt lys bunn, godt saltet, omhyggelig vasket, velpresset og svakt tørret, (hovedsakelig ved omstablinger). — Fisken kan enten være med eller uten svarthinne og den kan enten være utflekket eller med rundspor.

All slik fisk får benevnelsen *Norueguito*, men de forskjellige typer,

etter tilvirkningsmåten, skal pakkes hver for sig og anmerkes overensstemmende i vrakerattesten.

Fisken sorteres i to kvaliteter, nemlig *Primera*, som skal bestå av nr. 1 og *god* nr. 2, samt *Segunda*, som skal bestå av mindre god nr. 2. og *god* nr. 3.

All tyunn fisk skal gå inn i *Segunda* selv om fiskens beskaffenhet forøvrig svarer til fordringene for *Primera*.

Vrakerattesten for sådan fisk gis påtegningen *Bacalao Norueguito Primera* eller *bacalao Norueguito Segunda*.

Dårlige kvaliteter får ikke vrakerattest og kan ikke eksporteres under benevnelsen *Norueguito*.

Ved eksport skal ballene påsettes merker som angir hvilken tilvirkningstype de inneholder således:

Helt utflekket fisk merkes	CA (cola abierta)
Fisk med rundspor merkes	CC (cola cerrada)
Fisk uten svarthinne merkes	OB (oreja blanca)
Fisk med svarthinne merkes	ON (oreja negra)

Videre eksemplvis:

Utflekket fisk med svarthinne merkes	CAON
Fisk med rundspor og svarthinne merkes ..	CCON

Disse merker angis overensstemmende i vrakerattesten.

Alle baller som inneholder kvaliteten *Primera* skal påsettes merket *Norueguito*, mens baller der inneholder kvaliteten *Segunda* ikke skal bære dette merke.

Med hensyn til størrelse sorteres *bacalao Norueguito*, såvel for »primera« som for »segunda« vedkommende således: 30/40, 40/50 50/60, 60/80, 80/100 fisk pr. bll. hvilket angis i vrakeratteste nog ved tilsvarende merker på ballene.

Forandringen er trådt ikraft fra 1. mai 1936. I henholdtil foranstående blir labradorbehandlet fisk å betrakte som klippfisk og betaler avgifter som sådan.

I den oversjøiske markedsinstruks har ingen forandringer funnet sted i løpet av terminen.

Den innenlandske vrakning har i sesongens forløp ikke gitt foranledning til klager av nevneverdig betydning. Derimot har man fra utenlandsk hold fått sterke klager over klippfiskens tørrhetsgrad særlig m. h. t. lettvirket klippfisk. Overvrakerne som var meddelt myndighet til å innvilge dispensasjonsandragender for lettvirket klippfisk blev av denne grunn meddelt at inntil videre måtte ethvert dispensasjonsan-

dragende vedrørende lettvirket klippfisk bestemt til Nordspania først forelegges fiskeridirektøren før man tok standpunkt til dets innvilgelse. I anledning av klagen fra Nordspania blev overvraker FLO sendt til Spania hvor han opholdt sig i tiden 5. juli til 1. august for nærmere å studere omskrevne forhold. Forøvrig vil vrakerinspektøren i sin beretning komme nærmere inn på de mottatte klager fra utenlandsk kold.

Innen vrakerpersonalet har i terminens løp ingen forandringer funnet sted.

I sesongens løp har der vært avholdt 2 overvrakermøter i Kristiansund N. nemlig den 19 september 1935 med fiskeriagent THINGVOLD og i dagene 4. juni til 6. juni 1936.

I likhet med forrige termin har vrakerinspektøren foretatt vanlige inspeksjonsreiser langs kysten for å påse at vrakningen mellom de forskjellige overvrakerdistrikter blir så ensartet som mulig.

En rekke dispensasjonsandragender særlig vedrørende instruksens bestemmelser om klippfiskens tørrhetsgrad og emballasje er blitt innvilget i sesongen.

Ved klippfisksesongens åpning 1. mai 1935 var det vesentligste av fjorsfiskens skibet. Produksjonen av norsk klippfisk i sesongen 1935 blev anslått til ca. 33.000 tonn hvilket er ca. 2.000 tonn mindre enn produksjonen året i forveien.

Beholdningen av norsk klippfisk pr. 1. juli 1935 kan anslås til 26 à 27.000 tonn.

Det samlede utbytte av torskefiskeriene var adskillig mindre enn forrige år nemlig 34,5 mill. stykker mot 40,2 mill. stykker i 1934. Av det samlede opfiskede kvantum blev 14,1 mill. stykker hengt og 17,2 mill. stykker saltet. De tilsvarende tall forrige år var 18,6 mill. stykker hengt og 18,3 mill. stykker saltet.

Nyfisksesongen begynte med en omsetningspris på hjemmemarkedet av omkring kr. 9,50 pr. vekt. Denne pris holdt sig så ut juni måned hvorefter pristendensen gikk opover og i midten av juli måned var omkring kr. 10 pr. vekt. Prisnoteringene holdt sig så mellom kroner 10 og 9.80 året ut hvorefter prisene igjen fikk en nedadgående tendens. I slutten av februar var noteringene nede i kr. 9,60 pr. vekt hvorefter prisene henimot slutten av april igjen var oppe i kr. 10.— pr. vekt.

Landets samlede beholdning av klippfisk pr. 1. januar 1936 utgjorde ifølge vrakervesenets optelling 11.774.000 kilo. Hertil kommer ca. 955 tonn saltfisk. Kvantumet pr. 1. januar 1935 utgjorde 10.928.000 kilo.

Under henvisning til nedenstående statistikk er der i klippfisksesongen 1. mai 1935 til 30. april 1936 ialt blitt vraket 63.200.420 kg

klippfisk. Herav faller på innvrakningen 30.964.587 kilo og på eksportvrakningen 32.235.833 kilo. Hertil kommer 781.747 kilo eksportert klippfisk som er undtatt fra tvungen vrakning.

Vrakerinspektør Sverre Nielsens beretning for terminen 1935—36.

Som nevnt i min forrige beretning var jeg i februar—mars i Øst- og Sydspania for å studere de forskjellige markeders krav med henblikk på å utarbeide instruks for markedsvrakning for lettvirket norsk klippfisk til nevnte markeder. Etter min hjemkomst utarbeidet jeg et forslag som blev forelagt landsforeningen til uttalelse. Landsforeningen oversendte det videre til klippfiskgruppen i Kristiansund N, Ålesund, Bergen og Bodø. Etter den etterretning man fikk fra landsforeningen frarådet eksportørene forslaget idet man foreløbig ikke vilde tilråde markedsvrakning for Sydspania.

Fiskeridirektoratet fant imidlertid ikke å kunne la denne sak ligge. I dagene 19.—21. september blev der holdt et overvrakermøte i Kristiansund N. hvor også fiskeriagent THINGVOLD var tilstede. Her blev ovennevnte forslag nærmere behandlet og etter endel forandringer som blev foreslått av fiskeriagent THINGVOLD fikk det den form som nevnt ovenfor i fiskeridirektørens beretning. Fiskeridirektøren anbefalte at markedsvrakning for Øst- og Sydspania måtte bli satt ikraft fra begynnelsen av sesongen 1936. Departementet gikk med herpå og bestemmelsen blev gjeldende fra 1. mai s. å.

Eksporten av lettvirket fisk har i terminen gått fremover og er øket betydelig for Barcelonas og Valencias vedkommende. Etter de mere famlende forsøk som blev gjort tidligere synes man nu mere å ha fått det rette grep på tingene og jeg har sett enkelte partier som har vært helt tilfredsstillende hvad kvalitet og tilvirkning angår. Spesielt har enkelte eksportører vist stor interesse for denne produksjon. Prisen som man har opnådd for slik vare er nemlig ikke redusert i forhold til den mervekt man opnår.

Delvis som følge herav og delvis på grunn av ubekjentskap med behandlingen blev der tidligere sendt partier av lettvirket fisk som ikke burde vært anvendt på denne måte. En stor del av den fisk som blev sendt til Nordspania som 7/8 tørr har vært produsert av almindelig saltfisk som blev opsaltet godt efter utvaskingen. Når dertil kommer at den ofte blev tørret hurtig især om våren når det gjaldt om å få den tidlig ferdig som ny vare hadde denne fisk tilbøilighet til å forandre utseende under transporten forårsaket ved presset ombord i båtene. Den gikk tilbake hvad tørrhetsgrad angår hvad der skyltes uhenssiktssmessig behandling og tørring. Fisken fikk et grålig utseende og blev fuktig ved fremkomsten.

Lettvirket fisk må spesialbehandles fra først av spesielt med hensyn til saltningen og fisken må få tid til å modnes på bjergene ved hyppige omstablinger og passende presning.

Jeg har i terminens løp gjort to inspeksjonsreiser for å tilse vrakningen, ialt har jeg hatt 34 reisedager i den anledning.

På den innenlandske vrakning har jeg ikke hatt stort å bemerke og der har heller ikke vært nogen klager over uensartet sortement hverken fra tilvirkere eller eksportører.

Resultatet av arbeidet for en forbedret behandling av våre fiskeprodukter synes å gå fremover omenn ikke med så store skritt som man kunde ønske. Å dømme efter den Lofotfisk jeg har sett synes der å være stor forskjell på de enkelte partier. Mange tilvirkere gir inntrykk av å gjøre sitt beste for å produsere god fisk, men der er endel som synes ikke å ta det så nøie hverken med innkjøp eller tilvirkning. Mange partier bar merker av å være tørret under den lange periode av fuktig vær man hadde i sommer. Fisken hadde en matt grå farve, utvannede nakker og tildels middet.

Der var dog mange pene partier å se på kjølelagrene særlig de som var tørret tidlig på året under gunstige værforhold. I Bodø så jeg også gjennomgående fin fisk. Omtrent alt her var Lofotfisk.

Årets Finnmarksfisk syntes å ha en lysere bunn enn tidligere, hvad der stemte med gunstigere bløggingsrapporter man hadde iår fra Finnmarken.

Derimot var jeg skuffet over mange partier Bjørnøyfisk. De stod tilbake såvel hvad bløgging som behandling ellers angår. Det tør derfor være formålstjenlig til neste år å ha kontrollører stasjonert i Tromsø under den tid omsetningen av saltfisk fra Bjørnøya foregår.

Den norskfangete Islandsfisk syntes heller ikke å være så velstelt som den gjennomgående har vært tidligere. Man har fortalt mig at der brukes tildels gammelt salt som blandes med nytt, og at der dessuten spares mest mulig på saltet for å få størst mulig vekt som saltfisk. Ved siden av legges der for lettvinthets skyld smale la så laken ikke blir stående i laet; fisken får derved for lite salt fra først av. Selv om man salter fisken godt efter utvaskingen vil den ikke få en så frisk farve som når den saltes tilstrekkelig som råfisk. Ved opsaltningen efter utvaskingen brukte man på mange steder for meget salt efter min mening. Det er ikke gagn i å bruke mere salt enn fisken tar til sig. Kvantumet får man regulere efter det inntrykk fisken gir som saltfisk alt efter som den er mere eller mindre saltmoden. Bruker man for meget salt vil der bli usmeltet salt tilbake på fisken og selv om stor delen herav vil rystes av under behandlingen vil meget av det tørre inn i fiskens overflate og gjøre den for meget saltvisende. Er saltet

for grovkornet vil det også sette merker i fiskens overflate. Fisk som skal tilberedes som lettvirket bør efter utvaskingen som saltfisk saltet våt før vannet er rendt av den så saltet lettere smelter. Der bør til en begynnelse legges vide la og stablingen bør foretas slik at fisken heller litt inn mot laet så laken beholdes.

Våren 1936 var særlig gunstig for klippfisktørring idet der var jevnt pent vær. Jeg hadde derfor ventet å se en særlig pen klippfisk på min inspeksjonstur i juni samme år. Den fisk som da var ferdigtørret var mest fra Vesterålen og Senja hvor der om vinteren foregikk et godt fiske. Det viser sig av det ferdige produkt at driftsmåten særlig for Senja gjør det vanskelig å fremstille god klippfisk. De fleste partier inneholder alt for meget vrak og 3die sort, der fantes partier som inneholdt op til 50 pct. av disse sorter. Dette kommer av at fiskerne i Senja ligger ute op til 2 døgn før de søker land på grunn av lang sjøvei. Under dette tidsrum ligger fisken usløiet i rummet og selv om den bløgges tilfredsstillende blir den altfor bløt av å ligge så lenge i båten med innvoldene i. Som klippfisk blir den løs og bukene er for en stor del skadet av leveren. Det er beklagelig at en så fin fisketype som Senjenfisk skal ødelegges på denne måte, og det blir nødvendig til næste vinter å finne utveier til en bedring av forholdene.

Da det i år er tre år siden bløggingsloven trådte ikraft kunde det ha sin interesse å undersøke om kvantumet av nr. 1 er øket siden den tid. Sammenligner man årene 1932—33 og 1935—36 blir resultatet som følger:

	1932—33	1935—36
	nr. 1	nr. 1
Lofot	2,20 %	8,98 %
Somer.....	13,57 %	14,11 %
Finnmark	0,08 %	1,56 %

Som man ser er forøkelsen av nr. 1 ikke så stor som man kanskje har ventet. Selv om virkningen av bløggingsloven ikke gir sig utslag i vrakningsresultatet må enhver innrømme som har fulgt med i klippfiskproduksjonen at fisken nu har en langt lysere bunn og gir et langt bedre helhetsinntrykk. Når ikke resultatet av rvakningen er bedre kommer det av at behandlingen ellers ligger tilbake. Man ser ennå alt for meget av klepphull, rifter ved ørnebenene, for lang rygg o.s.v. Disse feil er fisken like meget utsatt for å få selv om den er bløgget.

Den innenlandske vrakning har under terminen hatt et rolig forløp. Fra de utenlandske markeder har der vært et par klager over feilaktig bedømmelse av tørrhetsgrad og at man har solgt lofot men skibet andre kvaliteter. Som berørt i min forrige beretning klaget man i Bilbao i

juni 1935 over ca. 3000 baller som var solgt som 7/8 tørr. Man påstod at fisken var for fuktig. På den næste skibning i juli pr. S/S »Segovia« klagedes der på ca. 7750 baller av samme grunn som for skibningen i juni. For å klarne begrepene på dette punkt blev overvraker FLO, Kristiansund N. hvorfra mesteparten av omhandlede fisk var pakket anmodet om å reise nedover til Bilbao og fiskeriagent THINGVOLD blev beodret dertil fra Lisboa. De kom til det resultat at der ikke var nogen grunn til å klage over partiet efter den opfattelse man har i Norge om tørrhetsgraden 7/8, som vi forsøker å holde konstant hele året igjennem. Importørene hadde nu i den varme tid ventet sig en tørrere fisk og hadde ikke vært opmerksom på at de i så tilfelle burde ha bestilt skibningstørr fisk.

Fra Lisboa blev der klaget over S/S »Sardinias« last som ankom dertil primo januar 1936. Av 15.000 baller blev der reklamert på 4273 baller. Mottagerne var misfornøiet over at der var solgt lofotfisk men levert andre sorter og dernæst for enkelte partiers vedkommende over fuktig fisk og tildels slakk sortement.

Med hensyn til førstnevnte klagepunkt ligger kontrollen hermed som nevnt i min forrige beretning utenfor rammen av de nu gjeldende instruksjer og vrakervesenet kan idag ikke skride inn når det passer eksportørene og være mindre opmerksom på det område det her gjelder.

For å bøte på disse forhold har jeg like overfor Norklips disponent uttalt at det kunde regnes med vrakervesenets assistanse hvis man ønsket rapport når der blev pakket andre kvaliteter, men vrakervesenet har ikke mottatt nogen slik anmodning. Man har ventet at eksportørene av sig selv vilde etablere en salgsordning som kunde være tilfredsstillende både for den ene og den annen part, men da så synes ikke å ville skje vil man tvinges til ved instruksbestemmelser å forsøke å hitføre en bedring på dette punkt.

I Lisboa er man særlig nøie på at fisken er fast og der er igrunnen bare lofotfisken som tilfredsstillter kravene i den retning. Når eksportørene i mangel av denne type sender andre sorter som ikke holder mål hvad fasthet angår, kan man ikke vente annet enn missnøie. Selv om de andre fiskesorter kan synes fast ved avsendelsen tåler de ikke transporten som lofotfisken. Jeg har selv vært stuss over den dårlige forfatning spesielt Bjørnøy og Finnmarksfisk har vært i ved fremkomsten, og det er klart at man under slike forhold gjerne også vil kritisere vrakingen selv om denne kan sies å være korrekt utført ved avsendelsen. Man ser ikke nettop med blide øine hverken på det ene eller annet når man får en mindreverdiger vare enn den man har bestilt og betalt for.

Den feil som i dette tilfelle med rette kan belastes vrakervesenet er at fisken ikke var tilstrekkelig tørr ved fremkomsten. Jeg kan ikke forklare årsaken anderledes enn at det må være kjølelagerfisk som har »slått sig» under overgangen til mildere luft, eller fisken må ha vært utsatt for fuktighet eller varme under transporten. Spesielt er man ved føringen fra skibet til lagerhus i Lisboa ikke alltid så omsorgsfull for varen som man burde være.

Jeg var i januar og februar 1936 tilkalt til møte i Handelsdepartementet i anledning spørsmålet om fastsettelse av minstepriser for torsk til fiskerne. De nærmere bestemmelser herom blev kunngjort 7. mars. Fra den tid og inntil primo juli blev alt arbeidet i forbindelse hermed utført på herværende overvrakerkontor hvad der la sterkt beslag på min tid.

Foruten ovennevnte overvrakermøte blev der holdt et møte i dagene 4.—6. juni 1936. Beretning om de saker som blev behandlet her blev innsendt til Fiskeridirektøren.

EKSPORTVRAKET KLIPPFISK I KRISTIANSUND, ÅLESUND, BODØ
OG BERGEN OVERVRAKERDISTRIKT.
1. MAI 1935 TIL 30. APRIL 1936.

	Almindelig sortement							
	Norsk nr. 1	Norsk nr. 2	Norsk nr. 3	Norsk nr. 4	Småfisk		Sterkere skadet	Tils.
					samf.	und.ordn.		
Kr.sund .	1 037 090	9 621 544	2 410 350	12 530	410 955	82 015	38 820	13 613 304
Ålesund .	588 830	4 136 020	823 230	25 450	101 220	13 140	3 200	5 691 090
Bodø ...	66 700	1 311 690	212 150	—	22 260	1 320	—	1 614 120
Bergen .	126 850	1 519 730	300 590	—	32 520	8 160	180	1 988 030
	1 819 470	16 588 984	3 746 320	37 980	566 955	104 635	42 200	22 906 544

	Oversjøisk sortement					
	Ekstra Selecta	Imperial Superior	Regular	Inferior	Skinn- og benfri	Tils.
Kristiansund ..	30 541	3 643 474	1 241 683	884 486	467 267	6 267 451
Ålesund	100	1 410 754	361 366	160 485	243 003	2 175 708
Bodø	—	71 190	70 335	19 250	—	160 775
Bergen	335 316	162 528	151 086	64 965	11 880	725 775
	365 957	5 287 946	1 824 470	1 129 186	722 150	9 329 709

	Av det samlede kvantum utgjør:					
	Torsk	Lange	Brosme	Sei	Hyse	Ialt
Kristiansund ..	18 331 515	722 332	426 173	390 167	10 148	19 880 335
Ålesund	6 962 255	559 714	206 458	138 371	—	7 866 798
Bodø.....	1 762 075	630	90	6 300	5 800	1 774 895
Bergen.....	2 563 681	95 163	14 029	40 932	—	2 713 805
	29 619 526	1 377 839	646 750	575 770	15 948	32 235 833

OPGAVE OVER KLIPPFISK UNDTATT FRA TVUNGEN VRAKNING.
I. MAI 1935 TIL 30. APRIL 1936.

	Kr.sund	Ålesund	Bodø	Bergen	Tils.
Mai	2 760	2 880	—	—	5 640
Juni	2 930	5 700	—	—	8 630
Juli	—	—	58	7 020	7 078
August	—	495	—	100	595
September.....	16 140	162 183	—	11 800	190 123
Oktober	53 315	225 731	—	13 650	292 696
November	29 190	9 617	—	4 550	43 357
Desember	43 775	786	—	—	44 561
Januar	39 535	—	—	7 630	47 165
Februar	5 250	2 250	—	250	7 750
Mars	88 580	27 540	—	14 950	131 070
April	—	832	—	2 250	3 082
	281 475	438 014	58	62 200	781 747

OPGAVE OVER KLIPPFISK-INNVRAKNINGEN I TIDEN 1/5 1935—30/4 1936.
KRISTIANSUND, ÅLESUND, BODØ OG BERGEN OVERVRAKERDISTRIKT,

	Lofot							
	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Småfisk		Sterkere skadet	Tils.
					samf.	und.ordn.		
Kr.sund ...	1 124 820	8 718 623	2 144 299	298 567	142 503	34 028	40 255	12 503 095
Ålesund ...	206 433	2 100 288	559 620	109 289	13 428	4 418	3 778	2 997 254
Bodø	302 998	2 137 656	339 844	35 586	10 680	786	555	2 828 105
Bergen ...	139 591	946 636	226 793	72 629	17 985	2 843	11 383	1 417 860
	1 773 842	13 903 203	3 270 556	516 071	184 596	42 075	55 971	19 746 314

63.77 ‰

	Somer							
	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Småfisk		Sterkere skadet	Tils.
					samf.	und.ordn.		
Kr.sund ...	83 332	305 718	83 492	11 111	23 928	8 180	2 244	518 005
Ålesund ...	40 683	266 987	51 945	4 804	12 462	1 626	80	378 587
Bodø.....	—	—	—	—	—	—	—	—
Bergen ...	7 356	21 015	4 777	526	476	95	—	34 245
	131 371	593 720	140 214	16 441	36 866	9 901	2 324	930 837

3.01 ‰

	Finnmark (Loddetorsk)							
	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Småfisk		Sterkere skadet	Tils.
					samf.	und.ordn.		
Kr.sund ...	17 386	640 550	290 405	81 072	204 754	105 687	26 654	1 366 508
Ålesund ...	4 391	37 746	7 413	982	15 588	1 083	80	67 283
Bodø.....	864	32 437	13 412	2 325	6 538	3 063	—	58 639
Bergen ...	8 121	276 506	117 867	40 228	7 504	3 462	17 857	471 545
	30 762	987 239	429 097	124 607	234 384	113 295	44 591	1 963 975

6.34 ‰

	Annen klippfisktorsk (Islands, Bjørnøy o. l.)							Tils.
	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Småfisk		Sterkere skadet	
					samf.	und.ordn.		
Kr.sund ...	262 171	1 057 437	97 891	5 252	88 420	20 941	1 717	1 533 829
Ålesund ...	550 161	2 416 632	239 984	5 173	112 911	15 594	5 041	3 345 496
Bodø.....	42	8 190	16 059	280	1 380	85	—	26 036
Bergen	106 297	458 150	52 827	5 757	19 313	2 704	9 415	654 463
	918 671	3 940 409	406 761	16 462	222 024	39 324	16 173	5 559 824

17.96 %

	Lange, brosme, sei og hyse							Tils.
	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Småfisk		Sterkere skadet	
					samf.	und.ordn.		
Kr.sund ...	70 371	1 066 258	391 247	44 279	41 917	21 519	8 868	1 644 459
Ålesund ...	42 811	681 872	149 255	3 253	10 536	2 512	703	890 942
Bodø.....	—	728	628	50	—	—	—	1 406
Bergen	38 651	151 296	30 627	3 357	2 025	409	465	226 830
	151 833	1 900 154	571 757	50 939	54 478	24 440	10 036	2 763 637

8.92 % = 100 %

	Derav:					Ialt
	Torsk	Lange	Brosme	Sei	Hyse	
Kristiansund ..	15 941 711	782 963	476 871	363 372	979	17 565 896
Ålesund	6 788 620	620 647	225 365	44 907	23	7 679 562
Bodø.....	2 912 780	1 254	82	70	—	2 914 186
Bergen	2 540 396	135 543	76 541	52 273	190	2 804 943
	28 183 507	1 540 407	778 859	460 622	1 192	30 964 587

4. Fiskeriinspektørene.

Beretning fra fiskeriinspektør R. SKOTNES:

Hermed fremkommer en kort beretning om mitt virke og om forholdene i dette distrikt i tidsrummet 1. juli 1935 til 30. juni 1936.

For Østfinnmarken er sommermånedene nu den stille tid. Avsetningsforholdene er da så vanskelige at driften er helt ulønnsom. Endel mindre båter drifter med en linestubb nært land, nærmest for å holde stedets befolkning med matfisk, og for mindre sendelser til en el'er annen fiskehall sydpå. Storbritannias importforbud for fisk fra Østfinnmark virker trykkende på denne landsdel, og mange står uforstående overfor denne bestemmelse. Et par nye fiskerier synes å dukke op, nemlig springerfangst og rekefiske. De få båter som sommeren 1935 drev springerfangst bragte på land gode fangster til relativt gode priser. Et rekefelt er funnet på Porsangerfjorden og et i Varangerfjorden. På sistnevnte felt er rekene av en tilfredsstillende størrelse.

For Vestfinnmarks vedkommende var det samme sommer et gjennomgående rikt seifiske med nogenlunde gode priser både på første hånd og for eksport. Omtrent all fisk blev fanget på seisnurpenøter. Enkelte skøiter hadde således en ganske pen sommerfortjeneste. Det er dog de større skøiter med kraftige motorer som kan drive dette fiske. Tørkeforholdene var tilfredsstillende etter årstiden å dømme.

Høst og vinterfiske for de som hadde større og solide farkoster blev resultatet ganske bra. For de mindre og ældre båter blev resultatet av driften elendig, og de fleste fiskere søkte å få arbeide på land. Prisene for ferskeksport i januar og februar 1936 lå betraktelig høiere enn de foregående måneder.

Angående vårfisket 1936, så foregikk det største fiske også i år for Østfinnmark. Flere skøiter gjorde dog bomturer på Murmanskysten, hvor de tidligere år har vært vant til større fangster. Nogenlunde i begynnelsen av vårfisket blev der også i år opkjøpt endel fisk i Vardø og fraktet særlig til de vestenfor liggende vær. Dette blev imidlertid snart slutt på da kjøpemangelen gjorde sig gjeldende og at fisket dessuten tok sig op lengere vestpå. Det var en mengde fisk tilstede i forbindelse med en lengere godværsperiode. Tilvirkere, arbeidere og fiskere drev sitt yrke såvel natt som dag, iallfall sålenge lånemidlene til innkjøp strakk til.

Det opfiskete torskekvantum utgjorde henimot 51 mill. kg hvorav 34,8 mill. hengt og 12 mill. saltet. Resten til rotskjær, ferskeksport og hjemmeforbruk. Av hyse blev der opfisket ca. 5,9 mill. kg hvorav 9/10 er hengt. I fisket deltok vel 15.000 mann.

Dette vårfiske er det største på mange år, og med lignende tilgang i forbindelse med strålende vær, har man tidligere vært vant til at råfiskprisene har falt betydelig. Når ikke det samme inntråtte iår, skyldes det uten tvil statens støtteordning. Jeg er overbevist om at såfremt ikke støtteordningen iår har vært tilstede, vilde råfiskprisene ha vært nede i 5 à 6 øre kiloet for velbehandlet god vare.

De forskjellige bestemmelser som fra det offentliges side blev truffet med hensyn til støtten, blev denne mottatt med en passiv motstand fra kjøpernes side, og der blev gjort endel forsøk med omgøelser. Endel opkjøpere fra vestværene betalte fisken med 10 øre kiloet, men trakk fra en øre pr. kilo for føringen. Enkelte forlangte leveren og torskehodene gratis, og der er blitt antydnet fra fiskerne at de har skrevet under på en høiere pris enn den de har fått. Jeg fikk dog ikke dette bekreftet. Det skapte også endel vanskeligheter at tilvirkerne efter eget forgodtbefinnende kunde stå utenfor støtteordningen. De kunde utnytte de vanskelige avsetningsforhold til å kjøpe fisken billig. 18 fiskekjøpere i Vardø blev av opsynet nektet attest på grunn av at minsteprisen ikke var holdt.

Statens tildels strenge bestemmelser gjorde iallfall at storskøitene måtte slutte å bringe påland 2 og 3 halingers fisk. Kvaliteten fra fiskernes side blev således iår noget bedre enn tidligere år. Gjennomføringen av bløggingen gikk utmerket. Tørkeforholdene for rundfisk var iår ikke særlig gunstig.

De mange bestemmelser som særlig under vårfisaket er blitt iverksatt, har ført til et betraktelig merarbeide her ved kontoret. Der blev til stadighet rettet forespørsler om forståelsen av de forskjellige bestemmelser. Endel stridigheter opstod da også under ferskfiskeleveransen med hensyn til kvaliteten, og hvor jeg lot bløggingskontrollen avgi uttalelse. Under leveransen av nogen saltfiskpartier, måtte jeg med fylkesmannens samtykke overlate en av kontrollørene til å foreta vrakningen etterpå at der var opstått uenighet mellom kjøper og selger.

Når ikke støtteordningen har virket helt tilfredsstillende må kapitalmangelen bære endel av skylden. Også den opstillede kalkyle må antas ikke å ha vært gunstig for tilvirkerne, og det har visstnok i de allerfleste tilfeller vært vanskelig å få »endene« til å møtes.

Småbåtfiske med jukse nært land var iår det beste på mange år. Der hørtes således ingen antydning til massemøter med krav om fri hjemreise. Noe sildefiske i finnmarksfjordene har ikke vært av betydning. En masse småsild har dog vært tilstede særlig i Varangerfjorden uten at den er blitt fanget og nyttiggjort.

Driftsresultatene for de 16 nye fiskefarkoster som med statens nedskrivningsbidrag er anskaffet til Finnmark, må stort sett sies å være til-

fredsstillende. Det synes å være en kappestrid mellom disse om å opnå de beste driftsresultater. Båtene holdes i utmerket stand, hvilket har hatt innflytelse også på vedlikeholdet av den øvrige flåte. Undtatt herfra er M/K »Harald« F. 51. G. som ikke er holdt i den stand som ønskelig kunne være og som har skaffet mig endel ubehageligheter. De innkomne driftsregnskaper har i de fleste tilfeller ikke vært såpass teknisk opstillet at de med engang har kunnet blitt videresendt, men har både en og flere ganger måttet bli tilbakesendt. Dette har skaffet mig en hel del ekstraarbeide.

De mange forespørsler om bidrag til rorboder har også lagt beslag på min tid, og det har ikke resultert i noget særlig. Det har vært vanskelig å tilveiebringe de øvrige 60 pct. som vedkommende selv må skaffe tilveie. Et stort fiskerherberge er opført i Vardø hvortil staten har ydet kr. 25.000 som nedskrivningsbidrag. Herberget som blev tatt i bruk under siste vårfiske kan plassere 120 fiskere, og kommer vel med når antallet av tilreisende fiskere blir stort.

Også det offentlige støtte til opførelse av ishus har det vært endel spørsmål om, både fra enkeltmenn og sammenslutninger. Endel er også gitt tilsagn om bidrag og lån. Et større forbruk av is må påregnes i fremtiden, både med hensyn til den økende ferskfiskomsetning, og også at det nu brukes relativt mere is på fisken. I en del tilfeller har fiskerne også tatt is med sig på sjøen i likhet med fiskerne sydpå.

Statens nedskrivningsbidrag til anskaffelse av nye fiskefarkoster har det vært ikke så lite arbeide med. En stor del av søknadene var meget mangelfulle og fiskeribanknevndene og herredstyrerens befatning og forståelse iallfall for en flerhet av dem, var langt fra tilfredsstillende. Et godt samarbeide har det vært mellom Finnmark Fiskerlags styre og mig under innstillingen om hvem som skulde komme i betraktning.

Vannforholdene i endel fiskevær er meget mangelfull. Her synes jeg det offentlige støtte bør forhøies. Tilstrekkelig og godt vann i et fiskevær er ikke bare en helsesak, men også en sak av betydning for en rensligere og forsvarlig behandling av våre fiskeprodukter. Uten en rikelig tilførsel av vann på fiskeetablisementene kan man ikke påregne en god behandling av våre fiskeprodukter.

Også endel småhavner trenger sine dekningsmoloer. Jeg vil her nevne Skjøtningberg, Gamvik og Havningberg, som efter mitt skjønn bør komme i første rekke.

Finnmarks Fiskeprodusenters Fellessalg, Hammerfest, synes å ha overlevet den krise som truet selskapet 1936 med ophør. Selskapet har omsatt et større tørrfiskkvantum i 1936 enn året forut, og den klausul som for 1937 er knyttet til utlån av statsgaranterte midler til fiskeinn-

kjøp, skulde også tyde på at selskapet går bedre tider i møte og blir mere moden til å overta de opgaver som venter.

Antall krav om forbud mot fiske med forskjellige redskaper på de forskjellige strøk av fylket, er noget mindre i år enn årene forut.

Der er innkommet hertil og som er journalført 995 skrivelser og nogenlunde likemange utgående. Hertil kommer alle søknader om nedskrivningsbidrag til anskaffelse av nye farkoster, hvortil der er benyttet egen journal. I samme tidsrum har jeg 138 reisedager. Alle krav om besøk har dog ikke på langt nær kunnet blitt etterkommet.

Ordenen både på sjø og land har vært utmerket.

Fiskeriinspektør OTTERLEIS beretning:

Hermed har jeg den ære å gi en kort oversikt over fiskerinæringens stilling i dette distrikt samt beretning om min virksomhet i perioden 1. juli 1935—30. juni 1936.

Dessverre har der ikke inntrått nogen bedring i fiskerienes stilling i dette beretningsår. Den økonomiske stilling blandt fiskerne er av den grunn stadig blitt verre for hvert år som er gått.

For Møre og Trøndelagen har torskefisket fremdeles slått totalt feil. For de fiskere som i vinter søkte til Lofoten var det også et dårlig år, så utbyttet blev for de flestes vedkommende tap på turen. Dertil kommer at redskapene minker og blir dårligere fordi de få kroner man har fått som utbytte av fisket ikke formår å holde hverken bruk eller båter vedlike.

De krisebevilgninger som av stortinget har vært gitt til redskap og til store fiskebåter har virket godt, men disse midler har vært så altfor utilstrekkelig især hvad redskaper angår, så disse ikke har formådd på nogen måte å holde redskapsbeholdningen vedlike.

De bidrag som har vært gitt til reparasjoner av båter har forholdsvis virket bedre, men mangelen av fiskerbåter har til denne tid vært og er nokså stor, så man ikke har kunnet skaffe plass til den ungdom som har villet forsøke sin lykke på sjøen med fiskeri.

Noget missbruk av bevilgningene til redskaper eller kjøpebevis, som avisene forteller om har foregått i de nordlige landsdele, har mig bekjent heldigvis ikke forekommet i dette distrikt.

Fiskeribankens stilling til de nødstilte låntakere har i dette beretningsår vist sig mere forståelsesfull enn tidligere, så denne kursendring blandt fiskeribankens styre fortjener å nevnes med honnør, men det siger sig selv, at når driften i en rekke av år kun har gitt underskudd, så blir det lite å leve av, men kun å legge det ene underskudd til det annet, så fiskernes mot og selvopholdelsesdrift har stått en hård prøve i det stadige håp at der måtte en gang komme en forandring til bedring.

Den gjeldsordning som man har fått istand for fiskerne, har efter omstendighetene virket bra når undtas den bestemmelse som har vært praktisert, at gamle forslitte maskiner skulde i alle tilfeller repareres. Det er vel neppe noget som er mere forkastelig og lite regningssvarende enn å reparere gamle maskiner, istedetfor å erstatte disse med nytt. Nu er imidlertid — efter hvad der er mig meddelt — denne bokstavteoris fortolkning av loven heldigvis blitt forkastet av det praktiske livs erfaring, omenn denne teori har kostet fiskerne mange av sine sårt ervervede penger.

Det bidrag til rentelettelse for lån i private banker, kom dessverre til liten anvendelse, fordi styrene i mange sparebanker og privatbanker viste liten forståelse og hjelpsomhet av låntagerens stilling. Når vedkommende låntaker hadde fått en kausjonist som var såpass formuende at han kunde dekke underbalansen eller i tilfelle betale for vedkommende når man ved tvangsinn drivelse gikk hårdt på, så blev det som regel intet å opnå.

Det nedskrivningsbidrag til nye båter som mange satte sitt håp til blev dessverre til liten hjelp for å forbedre situasjonen, fordi det kom så få til hjelp — en båt som regel til de største herreder, var det almindelige. — Denne hjelp spiste sig selv op for det meste på grunn av den prisstigning på båter og maskiner som man ved en mindre heldig ordning kom op i. Denne fordyrelse har hatt tilfølge, at mange av disse dyktige folk — det var som regel de dyktigste — som var tiltenkt nedskrivningsbidrag, har ikke formået å skaffe den nødvendige kapital som måtte til for å kunne gjøre sig nytte av den hjelp som gjennom disse bidrag var tiltenkt dem. Jeg vil også nevne et moment til som virket i samme retning og det var at på grunn av det i flere år feilslagne kystfiske fra og med Nordland og sørover, trenges det nu større båter hvormed man kunde nå til langt bortliggende fiskebanker både hvad angikk torskefangst og fangst av sommerfisk.

Omsetningsspørsmålene av våre fiskevarer har også i denne beretningsperiode vært av de spørsmål som gjennom hele perioden har skapt vanskelighet og vakt stor interesse og stor spenning, vesentlig på grunn av kontingenteringen på Italia, så det offentlige fant sig opfordret til med bestemte priser å støtte næringen. Hvad der i det siste år har foregått er så kjent at jeg anser det unødvendig å berøre det i denne innberetning, da dette distrikt ikke danner nogen undtagelse fremfor det øvrige lands forhold.

I denne forbindelse kan jeg ikke undlate å bemerke, at den såkalte klippfisklov, som både jeg og mange med mig satte store forhåpninger til, efter min mening har utviklet sig til en beklagelig skuffelse. Det ser ut for at her blir man nødt til pány å gå til en nyordning, som virker

bedre og gir en rettferdigere fordeling mellom de forskjellige interessertes andel i næringen.

Med stor interesse som kanskje her i dette distrikt har skapt spenning er spørsmålet om hvorledes den nyerhvervede trålerflåte vil komme til å virke, spesielt for torskefisket. Det er til denne tid ikke så store erfaringer man har gjort, men såmeget kan jo allerede nu sies, at omenn den nye trålerflåte for tiden teller forholdsvis få fartøier, så vil allikevel fangstmengden av trålfisk komme til for fremtiden å utgjøre en betraktelig del av det norske klippfiskparti. Hvorledes forholdet vil komme til å arte sig når den midlertidige lov skal avløses av den varige lovs bestemmelser, er det selvfølgelig for tidlig å ha nogen mening om.

Hvad bankfisket angår, så har især for Møres vedkommende forholdet hatt stor innflytelse for lønnsomheten av dette fiske, de usikre forhold med hensyn til omsetning av fersk lange til Sverige, som vi i dette innberetningsår har arbeidet under. Vi får håpe, at der ved fortsatte forhandlinger med vårt naboland og ved gjensidig imøtekommenhet må nå til mere stabile omsetningsforhold for denne vare.

Som en nyhet der fortjener å nevnes er at våre bankfiskere fra Møre med sine motorbåter i siste år har deltatt i kveite- og sommerfisket ved Færøyane.

Det fiske som også i dette år har vært av stor betydning for fiskerfolket her i distriktet for å livberge sig, har for nordre del av Møre og for Trøndelagen både i Nord- og Sør-Trøndelag vært rusefisket. Dertil kommer et fiske som før var ukjent i Trøndelagen, nemlig krabbefisket. Krabbefisket har nu bredt sig opover til Trøndelagen. Det er især for Sør-Trøndelag at dette fiske har støttet godt under, selv om prisene pr. stk. ikke har vært så store, så har det allikevel kommet godt med. Der er også opprettet nogen fabrikker som har nedlagt krabbe hermetisk. Disse to fiskerier — rusefisket og krabbefisket — er blitt av meget stor betydning for folket i denne periode, da torskefisket for Trøndelagen og Møre har bragt store skuffelser.

Hvad der ennå står tilbake for å nyttiggjøre sig dette fiske er især spørsmålet om en rasjonell organisasjon av omsetning av levendefisken som fremdeles er på det uvisse. Hvis dette spørsmål var tatt litt mere alvorlig, så er det min mening at vi nu snart kunde se mot den dag da vårt forbruk av levende fisk blev dekket med tilførsler fra vårt eget land.

Fetsild- og småsildfisket gav i år et mindre godt utbytte. Det egentlige fetsildfisket har dreiet sig om Ørland, så fetsildfiskerne har omtrent til stadighet ligget på Uthaug havn. Til gjengjeld har prisene vært forholdsvis høie, så det økonomiske utbyttet har allikevel ikke

vært så verst — alt tatt i betraktning. Småsildfisket har delt sig mere jevnt utover distriktene, men utbyttet har allikevel vært under middels.

Sildefisket ved Island. Deltagelsen herfra var omtrent som året før. Fangstmengden i år gav et lite utbytte hvad mengde angår, men så var til gjengjeld prisene forholdsvis høie, så det økonomiske utbytte må sies å være forholdsvis bra. Fiskerne har nu heldigvis lagt sig efter en bedre foredling av silden, så verdien av den foredlede vare har gått op år for år. Dette er jo en gledelig foreteelse, så man må si at det går i riktig retning og selvom man kunde ønske at foredlingen av varen var noget mere utbredt, så får man vel si, at efter omstendighetene har kvalitetsforbedringen gått bra fremover.

Vintersildfisket. De første fangster blev tatt omkring 28. desember på de vanlige felter utfor Møre. Omkring 11. januar slo fisket til for alvor. Best var fisket utfor Stad, men trakk sig efterhvert sydover til Florø hvor man gjorde veldige snurpe- og landnotfangster. Man har aldri oplevet et sådant storsildfiske. Det var især snurperne og landnoten som gjorde det best under storsildfisket, mens det var driverne som bragte de største kvanta på land av vårsilden.

Stort sett må vel årets vintersildfiske nærmest betegnes som et rekordår — det største vintersildfiske man hittil har hatt.

Seifiske med snurpenot. Dette fiske gav i år et godt utbytte. Det var en mengde sei tilstede på grunnene. Især blev der på forsommeren gjort så rike fangster på Griptaren at det til sine tider var vanskelig å skaffe nok folk for å få fisken tilvirket efterhvert, så den ikke tok skade. Prisene på den ferdige vare blev dessverre små, så gjennomsnittsutbyttet må nærmest betegnes som middels.

Torskefisket for Møre og Trøndelag blev siste vinter (1936) et slett år — det sletteste år som man hittil har hatt.

Mørefisket gav kun 1.737 tonn og er det dårligste fiske man har hatt.

I Sør-Trøndelag blev utbyttet 629 tonn mot normalt 3.000 tonn.

I Nord-Trøndelag blev fisket kun 659 tonn mot normalt 3.500—4.000 tonn.

I Lofotfisket deltok i år herfra distriktet omtrent samme antall båter som året før, men Lofotfisket blev et av de dårligste man har hatt, så deltagernes utbytte blev omtrent for de flestes vedkommende større tap på driften.

I torskefisket på Island deltok omtrent det samme antall båter som året før, men fisket må dessverre betegnes som mislykket. Der var ikke nogen særdeles torsketyngde ved Island i år. Den overveiende del av fangsten blev ført hjem her til landet.

Enkelte av de større fiskedampskibe har også i år drevet kveitefiske ved Island. Utbyttet må omtrent betegnes som middels.

Bankfisket på de vanlige felter må nærmest betegnes som noget under middels. De største båter måtte søke lenger tilhavs helt til Færøyene, hvor flere var så heldig å gjøre gode kveitefangster. Prisen holdt sig nokså jevnt over hele sesongen. Især har kveiteprisen holdt sig jevnt. Alt tatt i betraktning må vel utbyttet sies å være nogenlunde tilfredsstillende.

I denne forbindelse må jeg nevne at der fra våren og utover omtrent hele sesongen har vært gode forekomster av hyse og det har også vært bedre fiske av torsk, enn det har vært de siste år, tildels pen og stor fisk, men det som især har gitt godt utbytte, er de høie priser for varene som man har opnådd. Det er især Ålesund som har betalt de beste priser. Det lønner sig således å passe på kvaliteten. Det er nu særdeles pen kvalitetsfisk som bringes på land. Ålesund går fremdeles i teten her i distriktet når det gjelder kvalitetsbehandling av fisken, men også Trondheim og Kristiansund kommer godt etter, så kvalitetsforbedringer på disse stedene går nu fort fremover.

Disse hyse- og torskeforekomster er tatt for det meste med rundfisknot og snurrevad, men disse småtrålere som driver med skovletrål utfor territorialgrensen har også i år et ganske bra utbytte å fremvise av driften.

Selfangsten som her fra distriktet er en betydelig næringsvei blev for de fartøier som drev i Kvitesjøen et nokså dårlig utbytte, men derimot for Vestisen gav det et bra utbytte.

Hummerfisket gav for dette distrikt et noget mindre utbytte enn foregående år i mengde. Prisen derimot lå noget høiere enn foregående år, så gjennomsnittsutbyttet i penger antar jeg blev omtrent som foregående år.

Krabbefisket er nu blitt et fiske som mange søker å utnytte best mulig. Det er også et behagelig fiske som især passer for gamle og mindre-åringer. Som jeg foran har bemerket, drives dette fiske nu også nokså almindelig av fiskerne i Sør-Trøndelag. Til Møre søker nu nokså mange fiskere fra Sogn og Fjordane for å drive dette fiske her, da de klager over at krabben sønnenfor nu blir nokså utfisket. Ennskjønt en bra flåte nu driver krabbefiske, kan man ikke ennu her merke at krabben avtar i mengde.

I Finnmarksfisket deltok i år også en del farkoster herfra. Der var i det store og hele rikelig med fisk så folket herifra var i år godt fornøiet med utbytte av turen. Jeg går ut fra at efter den vellykkede tur i år vil adskillig flere søke oppover til Finnmarken på fiske til neste år.

Til fisket ved Grønland blev også i år utrustet nogen fartøier. Fisket falt i år nokså ujevnt idet endel gjorde god tur men andre beretter at turen var mindre regningssvarende.

Rekefisket gav i år et noget bedre utbytte enn foregående år. Det er nu endel som forsøker sig på dette fiske i Trøndelagen også. Efter dette antar jeg at uviljen mot rekefisket i Trøndelagen kommer til å legge sig efterhvert som de hjemlige fiskere kommer til å interessere sig for dette fiske. Folk fra Møre har i år forsøkt sig med rekefiske også i Nordland. De fant der gode forekomster og store reker.

Ålefisket. Jeg har forsøkt hvad jeg har kunnet for å få folk interessert i ålefiske i Trøndelagen, men det har dessverre lite lykkes mig til denne tid. Jeg har hatt nogen forespørsler om lån av de tilsendte ålusemodeller fra Sørlandet, men noget nevneværdig resultat kan jeg dessverre ennå ikke påvise. Jeg beklager dette så meget mere som jeg føler mig overbevist om at der i Trøndelagen er gode åleforekomster.

Fisket efter makrellstørje må også i år regnes for mislykket. Der var også i år endel fisk på havet, men der kom lite av den inn i skjergården og inn i fjordene. Efter dette kan man vel neppe regne med at makrellstørjefisket blir årvisst her på våre breddegrader.

Av stormvarselstasjoner er der i år bygget en, nemlig på Kirkholmen i Stoksund. Der er nu ialt i dette distrikt bygget 28 stasjoner hvorav 27 er i drift. Stasjonen i Gladsøyvær har ikke vært i drift det siste år fordi at mangelen på torsk har gjort at omtrent alle fiskebåter har flyttet derifra, men vi får håpe at skreien ennå kommer tilbake til sine gamle gytel plasser.

Av nye ishus er i dette år bygget ialt 5, nemlig på Aure i Nordmøre, Lauvsnes i Flatanger, Solsem på Leka, Monsøy i Kvenvær og på Ytre Skjervøy i Yttervågen. Dessuten reparert et ishus i Råkvåg i Stjørna hvortil der var ydet lån til en privatmann.

Jeg har fremdeles endel andragender om bygning av ishus under arbeide, men det går dessverre meget sent med forberedelsene før husene kommer så langt at de er ferdig til bevilgning. Det er i de fleste tilfeller en mengde korrespondanser som må til før det kommer til bevilgning.

Reiser i distriktet har ikke i år kunnet etterkommes i den utstrekning som tidligere, først på grunn av min lange ondartede sykdom i hvilken tid stillingen bestyrtes av herredskasserer LARS LARSSON FJORTOFT og dernæst det lange opphold i Bergen i anledning forberedelsene til utdeling av vegnbidrag, — bidrag til nedskrivning til nye båter og videre til reparasjoner, påbygning og forlengelse av eldre båter m. v. Det har også i år vært umulig å etterkomme alle de krav om besøk som har strømmet inn til mitt kontor.

Til reiser i distriktet og til møte i Bergen i anledning forberedelsen av kriseutdelingene er av mig brukt dette år tils. . . 161 reisedager
og av min assistent . . . . . 29 —

Tilsammen 190 reisedager

Av reiser med lengere varighet kan nevnes:

Fra 26. juni til 9. juli 1935 foretok jeg en reise til Trondheim og Trøndelagen. Deltok ved denne anledning i Sør-Trøndelags fylkesfiskerlags årsmøte i Stoksund, hvor jeg holdt et foredrag. Reiste derfra med hurtigruten til Rørvik hvor jeg deltok i Nord-Trøndelags årsmøte. Besøkte også ved samme anledning ishusanlegget i Råkvåg i Stjørna.

Fra 19. juli til 10. august deltok jeg i komitemøte i Bergen for å forberede utdeling av krisemidler. Var sammen med konsulent Rønnestad i møte av Skipperforeningen og Rederiforeningen i Ålesund om Islandsavtalen m. v.

Fra 15. august til 21. s. m. deltok jeg i Nord-Møre Fiskerlags årsmøte i Kårvåg og holdt på årsmøtet et foredrag. Beså ved samme anledning anlegg av vannbeholder på Vevang og anlegg av ishushus i Storholm-vågen.

Fra 24. august til 27. s. m. besøkte jeg Haugsholmen og inspiserte ishuset som vi hadde under bygning der på stedet.

Fra 30. august til 5. september foretok jeg en reise til Trondheim, Halten, Sula, Nesset, Hammervik og Kvenvær. I Trondheim besøkte jeg kjøleanlegget, Halten stormvarselstasjonen, Sula ishuset som vi hadde under bygning der. På Nesset besiktiget jeg ishuset og kaien som var under bygning der. Hammervik og Flatval beså jeg tomt for et ishushus som de tenkte å bygge der. Så i Kvenvær på ishuset som var under bygning på Monsøy og på stormvarselstasjonen på Lamøy.

Fra september til 15. oktober foretok jeg en reise til Trondheim og Sætervika i Osen herred. I Trondheim deltok jeg etter anmodning i et styremøte i Trondheims losseanlegg og kjølelager. I Sætervika deltok jeg i flere møter, såvel i fiskerlagets almannamøte som i styremøte, da der innen laget hadde reist sig nogen tvist om hvor ishushuset skulde stå, enten ved nordre eller søndre molo. Beså ved samme anledning ishushusene i Bessaker og Lekkersvik og var også en tur til Yttervåg i Skjervøy, hvor også ishushuset der var under bygning. Fra Bessaker reiste jeg til Rørvik og tok derfra en tur til Hunnestad for å se på tomt til ishushus der. Vi reiste så fra Rørvik til Flosand og så på ishustomt for Ytre Nærøy ishushuslag. På sydturen besøkte jeg Imsterfjorden hvor også var påtenkt bygning av ishushus.

Fra 22. oktober til 26. s. m. foretok jeg en tur til Ålesund for å ordne med utsendelsen av signallanternene til stormvarselstasjonene. På Molde deltok jeg i et møte med styrene i de 3 fiskerlag i Møre og Romsdal og stortingsmennene for samme fylke om sildelagsordningen og kompensasjonsplanen for jernbane- og fergealternativet, samt fiskarfagskolen.

Fra 5. november til 7. s. m. var jeg en tur til Haugsholmen for å godta ishuset som nu var ferdig og så se på reparasjonen av stormvarselstasjonen, utvidelse av signalhuset m. v.

Fra 15. november til 29. s. m. deltok jeg i møte i Bergen etter innkallelse av Fiskeridirektøren.

Fra 5. desember til 21. s.m. foretok jeg atter en tur til Trondheim og Trøndelagen. ANDERS N. NÆSSET var med. Turen gikk først til Halten hvor vi så på ishuset som nu var under bygning. I Sula holdt jeg søndagskvelden et foredrag på forsamlingssalen på Kapellet. På Sula godtokes ishuset som nu var ferdig. Derfra fortsatte vi til Nesset for å se på ishuset der, som nu også på det nærmeste var ferdig. Reiste derfra til Kvenvær hvor også ishuset på det nærmeste var ferdig. Der var ennå noen mangler som jeg nærmere påpekte. Var også på samme tur til Bessaker for å se på forholdene ved ishuseene der. Endel mangler som måtte utbedres blev nærmere påpekt. Besøkte også på tilbaketuren fra Trondheim ishuset på Dyrnesvågen, Smøla, hvor endel utbedringer nærmere påpektes.

Fra 9. januar 1936 til 12. s. m. deltok jeg i møte på Molde med utvalg av styrene i Sunnmøre, Romsdal og Nordmøre Fiskarlag, for å innstille til nedskrivningsbidrag den på Møre og Romsdal fylke fallende andel av disse bidrag.

Fra 14. januar til 18. s.m. deltok jeg i Trondheim med styret i Sør-Trøndelag fylkes fiskarlag for å utarbeide innstilling til nedskrivningsbidrag til fiskere i Sør-Trøndelag fylke.

Fra 19. januar til 23 s. m. deltok jeg i møte i Namsos med styret i Nord-Trøndelag fiskerlag til innstilling av fiskere til nedskrivningsbidrag i Nord-Trøndelag fylke.

Den 24. januar deltok jeg i møte på borgermesterens kontor i Ålesund for å fordele nedskrivningsbidragene til Ålesund. Der møtte borgermesteren, underfogd GJØRVEN samt JOH. NORDSTRAND og BJARNE ERTRESVÅG.

Den 27. januar til 3. februar reiste jeg til Trondheim for å delta i styremøter og i generalforsamling i Trondheims Losseanlegg og kjølelager i anledning påtenkt utvidelse. Besøkte ved samme anledning Sv. HAUDAHL'S ishus i Råkvåg, Stjørna.

Fra 15. februar til 20 s. m. besøkte jeg Molde og islageret på Rindarøy og dessuten Elnesvagen. Det siste sted etter ny anmodning i anledning påtenkt anlegg av ishus der.

Fra 2. mars til 4 s. m. deltok jeg i et møte i Ålesund i anledning dannelsen av en snurrevadfiskerforening samt forslag til vedtektsforandringer i henhold til torskeloven for Møre.

Den 10. mars til 16. s. m. var jeg på reise i Ålesund, Molde og Kristiansund og deltok der i møter såvel i Ålesund som i Kristiansund.

Den 1. april til 4. s. m. var min vikar på reise i Foldfjorden og Aure ianledning påtenkt anlegg av ishus i Foldfjorden og arbeide med opførelsen av ishus på Aure.

Fra 6. april til 8. s. m. deltok min vikar etter anmodning i møte i styret for Sunnmøre Fiskarlag og i Eggafiskernes Salgslag.

Den 15. april til 17. s. m. besøkte min vikar Molde for å se å sette sig nærmere inn i planene for Molde Kjølelager. Deltok også i et møte på Molde ianledning kjøleanlegg i Møre fylkes rutebåter.

Den 20. april til 27. s. m. var min vikar sammen med ANDERS N. NÆSSET, formann i Sør-Trøndelag Fylkesfiskarlag, på Sætervika etter ny anmodning fra fiskarlaget på stedet, i anledning den før omtalte strid om valg av ishustomten på Sætervika. Besøkte ved samme anledning HAVDAHL'S ishus i Råkvåg, etter hans anmodning.

Foruten de foran anførte reiser har jeg på anmodning — med Fiskeridirektørens tillatelse — foretatt endel kortere reiser, holdt foredrag, gitt rettledning i forskjellige fiskerispørsmål som fiskerne eller deres organisasjoner arbeider med.

Som årene før har jeg på anmodning avgitt uttalelse til administrasjonen om forskjellige spørsmål som berører fiskerinæringen enten direkte eller indirekte.

Fiskeriinspektør M. A. KÅRBØES beretning.

Skal med dette senda ei kort melding um mitt arbeid i bolken 1935/36.

Arbeidet kan delast i to. Arbeid på kontoret, og reiser til møter og reiser i distriktet.

1. *Arbeidet på kontoret.*

1. Arbeidet med merkeregistret for fiskefarkostar hev i året vore stort. Mange båtar hev skifta eigarar. Det er og mange nye komne til. Storparten er opne båtar med motor — mange gavlbåtar for landnotdrift. Brevbyttet med tilsynsmennene er diverre stort, då skjemaer er svert ofte manglande utfyllt. I nemnde tidsbolk er innkome ca. 1.200 skjemaer for endring i registret, heri rekna tilgang. Journalen viser ialt 902 nr. (Dette tal vert noko mindre enn ovenummennde, då ein ved yverføring til nytt distrikt brukar same nr. for baa distrikt). Alle desse skjemaer er yversendt Fiskeridirektoratet når dei er funne å vera i orden. I høve av merkeloven er herfrå utsendt ca. 900 skriv.

2. Vedkomande statistikken, herunder humarstatistikken er innkome 228 ekspedisjonar og utsendt ialt 280.

3. Saker av ymse innhald, herunder krav frå direktøren um fråsegn i fiskerispursmål og lovsaker, er ialt handsama 470 og sendt ialt 520 skriv.

Kontorarbeidet er veksande år før år. Til dette arbeid hev eg havt noko hjelp av sonen min ogso utanum tidi eg var i Stortinget.

2. Reiser.

1. Reiser til møter innkalt av Fiskeridirektøren til drøftelse av fiskerispursmål.

Av desse skal eg serskilt nemna møte i utvalet til å utarbeida reglar for Statens kriseløyvingar til fiskarane. Dette spursmål var sers vanskeleg å greida ut. Dei fastsatte reglar torer eg likevel påstå stort sett vart gode. Sjølv um der vedkomande nytten av desse midlar er skilde meiningar, vil eg halda fram at denne studnad hev vore til stort gagn for tusinder av dei fatige fiskarar som fekk denne.

2. Reiser i distriktet.

Av reiser i distriktet kan eg nemna: Reiser til Fylkesfiskarlagi sine årsmøter, til Stor- og Vårsildlaget sitt årsmøte. Reise med overingeniøren for hamnestellet, for å sjå på kravi um hamnar i distriktet. Reiser for å planleggja byggjing av ishuser og stormvarselstasjoner, og kontroll med byggjingi av desse. Interesse for ishuser er veksande, serleg i Sogn- og Fjordane fylke. Interesse er også sers stor i heile distriktet for byggjing av fleire stormvarselsstasjonar.

På mine reiser og på dei fiskarmøti eg hev vore tilstades, hev eg millom anna serleg halde fram kor naudsynt det er å handsama fisken på beste måte for å kunna levera den best moglege kvalitet. Eit arbeid som ein hev den gleda idag å sjå noko nytte av.

I året hev gjenge med umlag 100 reisedagar.

Stoda for fiskarnæringi i mitt distrikt er gjamt yver ikkje god. Mange, ja sers mange arbeider tungt, då prisarne på utrustning, driftsmidlar, og det ein skal ha til levemåte, framleis stend langt høgare enn prisane på fiskevarer.

Fiskeriinspektør BUVIKS beretning:

Herved tillater jeg mig å gi en oversikt over min virksomhet i distriktet i tiden 1. juli 1935— 30. juni 1936.

Også i år har omsetningsspørsmålene fanget en stor del av interessen på fiskermøtene ved siden av spørsmål om regulering på fiskefeltene mellem rekestrål og snurrevad på den ene side og faststående redskaper på den annen side. En rekke fiskerforeninger på Østkysten har i årets løp tatt op arbeidet for å søke innenskjærsfarvann fredet for bruk av trål og snurrevad.

Striden om reke-trålfisket i Langesundsbukten blusset i forløpne år sterkt op. Undertegnede har arbeidet meget med denne sak, og det lyktes også å få samtlige linefiskere og reke-trålere i Langesundsbukten med på en frivillig midlertidig ordning om deling av fangstfeltet på denne havbuk. Ordningen har vært gjeldende under årets fiske og synes å ha bragt begge parter fordeler.

I forbindelse med ovennevnte stridigheter og på grunn av de mange klager over forskjellige overgrep og tvistigheter under brisling-, reke-trål-, snurrevad- og hummerfiskeriene i dette distrikt blev der i forløpne år innsendt hertil en rekke andragender fra nærsagt alle deler av distriktet om opprettelse av ekstraordinært politiopsyn på fiskefeltene. Klagene er blitt underkastet nøie granskning herfra og befaringer er foretatt på de forskjellige felter. Under 20. desember sl. avgav jeg en redegjørelse til Fiskeridirektøren om nødvendigheten av etablering av opsyn under vår- høstfiskeriene i Oslofjorden og senerehen sendte jeg også til Fiskeridirektøren en forestilling om nødvendigheten av opsyn på Sørlandet under hummerfisket. Mens begge sistnevnte saker fremdeles er under behandling har jeg allerede på det nuværende tidspunkt truffet forbedringer til leie av opsynsfarkost for å føre kontroll med det nu pågående brislingfiske i Oslofjorden.

Spørsmålet om tvungen kontroll med eksporten av reker er — ved undertegnede — behandlet på en rekke møter med fiskerne og reke-eksportørene. Det foreliggende forslag om tvungen vrakning vant mindre tilslutning og anbefaltes inntil videre stillet i bero, bl. a. fordi der fra forskjellig hold ved et par av de større eksportcentrer på sydkysten er tatt op arbeide for auksjonssalg av reker. Man har grunn til å anta at auksjonssalg i betydelig utstrekning vil bidra til en skarpere sortering og bedre behandling av varen idetheletatt.

Forsøkene med filetskjæring av makrell og omsetning av makrell-fileter samt biprodukter, på det innenlandske marked er fortsatt fra ifjor av undertegnede i samarbeide med makrellforhandlerne JOHAN A. NILSEN, Flekkerøy og A. K. ANDERSEN, Langesund. Man har gjennom pressen, ved utdeling og delvis ved demonstrasjoner slått til lyd for denne vare og derved forsøkt å gjøre filetene m. v. best mulig kjent blandt forhandlerne og det forbrukende publikum.

Arbeidet for istandbringelse av eksport av fisk og skalldyr — særlig lyr og reker — til Sveits har optatt en ikke liten del av min tid i den forløpne termin. Siden ihøst har jeg i nøie samarbeid med handelsråd A. BAKKE, BERN og den i Oslo værende spedisjonscentral, virket for oparbeidelse av eksporten på dette marked. »Salgscentraler« er etablert såvel på sydkysten som på vestkysten og forsøkssendingene av lyr og reker til Sveits er i stadig utvikling. De interesserte er blitt

veiledet angående behandlingen av varen for hernevnte marked og stikkprøver av varens kvalitet ved skibningen er tatt så ofte som det har latt sig gjøre.

Salgs- og innkjøpsvirksomheten er i stadig utvikling i dette distrikt. For tiden arbeider 10 salgsslag og 3 innkjøpslag med ialt ca. 470 aktive medlemmer (båtlag) på strekningen Åna—Sira til svenskegrensen. Jeg har i år medvirket ved planlegningen og opprettelsen av nye fiskernes salgslag i Farsund, Søgne og Risør; det kan nevnes at flere lignende samvirkemessige tiltak nu er under emning.

Spørsmålet om opprettelse av fylkesfiskerlag i dette distrikt blev av undertegnede foranlediget optatt til drøftelse og behandling. Saken blev sluttbehandlet på Østlandske Fiskeriselskaps representantskapsmøte i Kristiansand S. i april sl., hvor— som det av protokollen fremgår — »ingen av de fremmøtte representanter uttalte tilslutning eller sympati for tanken om å opdele selskapet i fylkeslag«.

Navigasjonskurser avholdtes i Søgne og i Halse og Harkmark i år. På førstnevnte sted fullførte 8 elever og på sistnevnte 6 elever kursene med bra resultat. Undertegnede fungerte som censor under eksamen ved kursenes slutt.

Merkning av motorbåter. Distriktets fiskere ønsker utvidet merking av motorbåter i dette distrikt og undertegnede har på flere fiskermøter diskutert denne sak med de interesserte. Det vilde utvilsomt være en fordel om merkeplikten for fiskefarkoster blev utvidet til også å omfatte alle åpne motorfarkoster hvormed der stort sett året rundt drives erhvervsmessig fiske. Jfr. lov om registrering og merkning av fiskefartøier m.v. av 5. desember 1917, § 2, — 2 a og b.

Kjøleanlegg m. v. Ved terminens begynnelse tokes Kragerø Kommunale Kjøleanlegg i bruk og har senere vært i kontinuerlig drift. Fra hvalkjøttavdelings lager i dette anlegg er der i årets løp solgt ca. 150 tonn hvalkjøtt til revefor. Kjølerummene for fisk har vært jevnt benyttet til lagring av makrell, annen fisk og reker. Der er allerede behandlet og innsendt andragende med plan for utvidelse av dette anlegg. Kristiansand Kjøleanlegg fullførtes og sattes i drift litt over nyttår. Det viste sig snart å være behov for dette anlegg som under den nu pågående makrellsesong har vært sterkt benyttet av de interesserte. Med anleggets isproduksjon ser det ut til å gå bra. For å kunne tilfredsstille behovet for is har man hittil måttet arbeide i 3 skift, således at produksjonen er holdt oppe i toppydelse, d.v.s. 24 tonn pr. døgn. Som tidligere nevnt ligger omkring 33 tonn makrell og flere tonn annen fisk nu frosset og lagret i anleggets fryserum. Undertegnede som fungerer som Det offentliges tillitsmann for det førstnevnte og som Det offentliges representant i styret for det sistnevnte anlegg har i årets

løp jevnlig tilsett utviklingen og deltatt i arbeidet vedrørende driften ved disse. Bl. a. tør i forbindelse hermed nevnes at jeg ivår foretok en reise til Danmark og Sverige for nærmere å sette mig inn i metodene for frysning, lagring og omsetning av frossen makrell.

Fra Langesund og Risør er innkommet andragender om statsbidrag til bygning av kjøleanlegg og fra Søgne andragende om utbygning av et eldre ishus. Planene for disse nyanlegg er inngående drøftet med de respektive komiteer gjennom en rekke møter, samt forøvrig behandlet og videresendt Fiskeridirektøren med uttalelse.

Komitearbeidet med fordelingen av krisemidler til fiskerne la beslag på siste halvpart av juli samt endel av august og november måneder, likesom det videre arbeide med behandlingen av søknader om bidrag og lån til nye fiskefarkoster samt veiledning til fiskerne angående krisebidragene krevet en stor del av min tid i desember og januar.

De ovennevnte og en rekke andre saker, eksempelvis: ansettelse av tellingsmenn for rekefisket i hele distriktet, tilveiebringelse av diverse oppgaver vedrørende hummerfisket, innhentelse av beskrivelser og tegninger over båttyper på Skagerakkysten, etablering av kontroll med makrell-eksporten til Nederland, utpekning av stasjoner for værvarslingen, uttalelser og undersøkelser vedrørende en flerhet av andragender om sta'sbidrag til dette eller hint, meddelelse av opplysninger til fiskere og andre — dels av praktisk dels av juridisk art — behandlingen av de mange statistiske opgaveskjemaer, tilsynet med Merkeloven samt besøk i de lokale fiskeforeninger, hvor aktuelle spørsmål er blitt drøftet, og sluttelig deltagelsen i Østlandske Fiskeriselskaps representantskapsmøter samt Norges Fiskarlags årsmøte i Stavanger — har foranlediget sterkt arbeidspress og ialt 129 reisedøgn.

Hvad kontorarbeidet angår er dette i så stadig stigende at jeg har måttet ta helligdager og kveldstundene tilhjelp for å være bare så nogenlunde à jour.

5. Opsynet.

Av ekstraordinære fiskeriopsyn (småopsyn) blev der oprettet sådant med fetsildfisket i Ørland i Sør-Trøndelag. Dette blev anordnet som havneopsyn på Uthaug havn. Som opsynsbetjent fungerte ANDERS N. NÆSSET, Ophaug. Videre blev der oprettet opsyn under sildefisket i Hemne herred i Sør-Trøndelag. Som opsynsbetjent blev ansatt REIDAR Å. KROKSETØRA. Opsynets funksjonsområde begrenset sig til Vinje- og Snilfjorden, og dets hovedopgave var ved siden av optagelse av kvantumsopgaver å søke hindret kollisjoner mellom redskapsklassene.

I Trondheimsfjorden, hvor bruken av snurrevad har tiltatt sterkt i de senere år blev det nødvendig å føre kontroll med fisket for å undgå skade på faststående redskaper. I den anledning er der truffet en ordning av mere permanent karakter, hvorved lensmann TONNING i Inderøy, adr. Sakshaug forestår opsynet og mottar henvendelser fra interesserte.

Under flyndresesongen i Gimsøy og Valberg i Nordland i tiden mellem 1. juli og 30. september er der oprettet opsyn ved lensmannen. Dennes opgave er å kontrollere overholdelsen av loven om minstemål samt å opta opgaver. Kontrollen foregår ved reiser i distriktet.

Dessuten er der som vanlig oprettet opsyn med torskefisket i en rekke distrikter. Som de viktigste nevnes opsyn med torskefisket i Dverberg (Andenes og Bleik), Bø i Vesterålen, Borge i Lofoten og dessuten mange flere i Troms, Nordland og Nord-Trøndelag. Disse opsyn forrettes også av de resp. distrikters lensmenn.

6. Biologiske og oceanografiske undersøkelser i terminen 1935—36.

Ved konsulent PAUL BJERKAN, avdelingens formann.

Beløpet til tokter som for den forrige termin hadde vært kr. 12 000 blev for terminen 1935-36 forhøiet til kr. 18 000, hvorfor var beregnet at m.k. »Johan Hjort« skulde kunne holdes i drift ca. 6 mn dr. Ved tilskudd på annen måte, således til flyndreundersøkelser og undersøkelser over snurrevad dels av Fiskeribedriftens Forskningsfond og dels ved særlig tilståelse av midler ved Handelsdepartementet blev imidlertid fartøiet holdt i drift ialt 9—10 måneder, med tokter, som strakte sig fra Stavanger i syd til Østhavet i Nord. Foruten »Johan Hjort« hadde man også under vårsildfisket til disposisjon Geofysisk Institutts fartøi »Armauer Hansen« som blev benyttet dels til tokter på vårsildfelter dels i Nordsjøen, ialt ca. 3½ måned. M/b »Virgo« blev i terminen benyttet dels til tokter i brislingdistriktene og dels til turer for undersøkelse og fiskeførsøk vedkommende nedgangsålen.

I juni måned blev m.k »Johan Hjort« anvendt for brislingkontroll i Ryfylkefjorden, mens det for kontrollen i Hordaland og Sogn blev benyttet et leiet fartøi m.k. »Fro I«.

Nedenfor gis en generell oversikt over de forskjellige tokter og arbeider tilsjøs i terminen.

TOKTER.

1935.

M.k. »Johan Hjort« avgikk fra Bergen 1. juli for et kombinert tokt til Nord-Norge. Under toktets første avsnitt skulde man særlig drive undersøkelser over gullflyndrebestanden og fisket med snurrevad. Notttrekk blev foretatt i strandregionen for fangst av småflyndre og snurrevadtrekk på dypere vann. Dessuten blev prøver kjøpt av fiskerne og opplysninger om fisket innhentet. Møter blev også holdt med fiskerne i Henningsvær, Tromsø og Hammerfest for diskusjon av snurrevadfisket og dermed sammenhengende spørsmål. På nordtur blev flere poller

og avstengte fjorder, hvor der var søkt om forbud mot snurrevad undersøkt. Leder på denne første del av toktet var konsulent BJERKAN, senere DEVOLD, ROLLEFSEN og EGGVIN. Toktet strakte sig nordover helt til Tanafjord og hydrografiske havsnitt blev tatt hele tiden i mellomtiden mellom annet arbeide, som på den senere del av toktet bestod i trålforsøk efter skreiyingel og fetsildundersøkelser. I Tanafjorden blev særlig undersøkt forekomster av små gullflyndre på bankene ved Tanaelvens munning, i Store og Lille Leirpoll. Under trålingen efter skreiyingel blev flere gode rekefelter funnet.

Fra 20. september til 4. oktober blev m.k. »Armauer Hansen« benyttet for tokt i Nordsjøen mellom norskekysten i området fra Feie i nord til Egersund i syd og over til Færøyene og Shetland. Flere interessante trekk i strømforholdene av betydning for sildens og sildeyngelens vandringer blev gjort, Leder på toktet var assistent WILHELMOSEN.

Konsulent IVERSEN fortsatte sitt i mai 1935 begynte tokt med »Huselund« i Svalbardområdet også ut i den følgende termin med avslutning 4. oktober. På toktet blev foretatt fiskeforsøk og tatt hydrografiske stasjoner samt ydet hjelp til fiskerne.

1936.

Fra 15. januar og en uke utover blev m.k. »Johan Hjort« benyttet for rekogniseringer på vårsildfeltet under ledelse av konsulent RUNNSTRØM. I slutten av januar gikk den nordover til Lofotområdet med en avstikker inn i Trondheimsfjorden.

I området Lofoten—Vesterålen blev der arbeidet til omkring april, hvorefter man gikk nordover til Finnmark, hvor undersøkelser blev foretatt i ca. 14 dager, helt øst mot Vardø. På turen sydover blev stasjoner tatt i Ofot-området og forresten sydover langs kysten med ankomst til Bergen 16. mai. Ledere på toktet var konsulent SUND og senere EGGVIN.

Fra 20. til 26. mai blev fartøiet benyttet for et kortere tokt i brislingdistriktene, Ryfylke og Sunnhordland, nærmest for undersøkelse av brislingforekomstene med ekkoloddet. Stasjoner med hydrografiske observasjoner og planktontrekk blev også gjort. Assistent WILHELMOSEN ledet toktet.

Undersøkelsene i brislingdistriktene blev forresten foretatt med m.b. »Virgo« med flere kortere tokter fra Sunnhordland og nord til Sunnfjord. Iakttagelser over brislingfisket og prøver fra fangstene blev dessuten innsamlet under brislingkontrollen med fartøiene »Johan Hjort« og »Fro I« fra 8. juni og til begynnelsen av august. Assistent ved brislingundersøkelsene KROG tjenestgjorde som kontrollør og innsamler av brislingprøver.

M.b. »Armauer Hansen« blev leiet for en undersøkelsr på vårsild-distriktet i tiden fra 12. februar til 10. mai under ledelse av konsulent RUNNSTRØM og assistent SOLHEIM. Foruten undersøkelse over sildens gytning med »grab«fangster av silderogn på gytefeltene blev hydrografiske stasjoner tatt langs kysten og ut i Nordsjøen helt over til Shetland.

Konsulent IVERSEN begynte i 1936 sitt tokt til Svalbard først i begynnelsen av juli, hvorfor det vil bli nærmere omtalt i neste beretning.

A n d r e u n d e r s ø k e l s e r .

Med hensyn til arbeider ved avdelingen for havundersøkelser utenfor toktene så har de statistisk-biologiske undersøkelser vært fortsatt med innsamling av materiale av torsk, sild og brisling i samme utstrekning som tidligere. Angående resultatet vedkommende torskeundersøkelsene er berettet i Lofotberetningen 1936 ved konsulent SUND. Av torsk blev under vinter- og vårfiskeriene målt vel 104 000 stykker. Av otolitter blev innsamlet ca. 7000, som er bearbeidet av kandidat ROLLEFSEN for aldersfordeling og vekstundersøkelser med beregning av tilgang og avgang i bestanden samt mulig forutsigelse av fisket i neste sesong. Av skrei merket i Lofoten mars—april 1935 er til våren 1936 gjenfanget 47 stykker eller 7,9 %. Angående sild og brislingundersøkelsene vil finnes spesielle beretninger i det følgende.

Vedkommende gullflyndreundersøkelsene i terminen så er foruten det materiale som blev innsamlet på det foran nevnte tokt med »Johan Hjort« i Nord-Norge sommeren 1935 også blitt innsamlet materiale i Trondheimsfjorden våren 1936 i forbindelse med flyndreklekningen ved den Biologiske Stasjon. Der henvises vedkommende den foreløbige bearbeidelse av det første materiale til en rapport trykt i forrige beretning. Bearbeidelsen av materialet er blitt fortsatt ved kandidat DEVOLD og rapport med forslag til fredningsforholdsregler ved flyndrefisket og regulering av snurrevadfisket er avgitt.

Forsøkene med bastardering av gullflyndre og skrubbe for mulig påvisning av flyndreutklekningens nytteeffekt er blitt fortsatt ved Trondheims Biologiske Stasjon av kandidat ROLLEFSEN. Våren 1936 blev i Borgenfjorden utsatt ca. 13 mill. stykker bastardyngel. Ved senere fiske i fjorden viste det sig at ca. 30 % av yngelen var bastarder. I et basseng ved den Biologiske Stasjon blev utsatt ca. 200 000 bastarder og det samme antall ren gullflyndreyngel. Av disse blev senere optatt ca. 200 bastarder, mens den rene flyndreyngel var gått tilgrunne.

BRISLINGUNDERSØKELSER 1935—1936.

Av konsulent PAUL BJERKAN.

Som nevnt i forrige beretning forekom der høsten 1934 en hel del yngel på Vestlandet både i fjordbotnene og i den indre skjærgård. Yngelen var av meget vekslende størrelse, og både størrelsen og de lave hvirvel-tall for den mindre yngel viser at det er sent gytt brisling, gytt i fjordene på vestlandet og ikke innvandret utenfra. Dette forhold er også meget forståelig, da den brisling som blev fanget i sesongen 1934 var meget opblandet med 2-års brisling, som visstnok var småfallende men for det meste dog gytende (rognbrisling) — et forhold som kunde merkes både på størrelsen og kvaliteten. Yngelprøvene som blev mottatt fra Sørlandet gjennom dr. DANNEVIG viste en mere ensartet brisling skjønt også der noget vekslende av størrelse.

I sesongen 1935 virket disse størrelsesforhold meget sterkt på fisket. 1-års brislingen falt ujevn fra fjord til fjord, og da der også optrådte 2-års brisling i mere eller mindre utvikling til gytning, blev bestanden usedvanlig blandet og fiskeforholdene vanskelige. Innslaget av sent gytende 2-års brisling bevirket også at kvaliteten hvad fettinnholdet angikk blev ujevn, og da avtalen mellom fiskere og fabrikanter var at kun fisk som holdt 9 % fett skulde overtaes for hermetisk nedlegning måtte en hel del steng slippes. Stengning av fjorder ved administrasjonen, som var tenkt gjort virksom fra denne sesong, kunde ikke settes i kraft, da loven som skulde danne grunnlag for disse foranstaltninger, først blev gjeldende fra 7. juni. De stengninger som blev foretatt blev derfor kun foretatt efter avtale mellom fiskere og fabrikanter. Nedlegningen begynte 3. juni, og det blev straks strid om brisling stengt før 1. juni skulde kunne nedlegges. Til dette kom snart også strid om brislingens kvalitet, da den over store områder viste sig å falle meget mager.

Tokter i brislingdistriktene blev foretatt med m.k. »Johan Hjort« i mai og begynnelsen av november. Toktet i mai strakte sig fra Sognefjorden sydover til Ryfylke og varte fra 6—27 mai. Overflatetemperaturen var enda lav i de ytre distrikter, men tildels allerede nokså høi inne i fjordene. Temperaturene var ellers nokså jevnt høie i de dypere lag med et minimum på ca. 30 meters dyp. Planktonforholdene var bedre enn de foregående år, men ujevne fra fjord til fjord. Forsøk blev på dette tokt også gjort på å konstatere brislingforekomstene med det nyinstallerte ekkolodd. Prøven falt heldig ut. I Sunnhordland og Osterfjord blev brisling funnet ved ekkoloddets hjelp, men ikke i Ryfylke. Fisket senere i sesongen viste også gode forekomster de førstnevnte steder; men fisket i Ryfylkefjordene falt meget begrenset. Toktet

i november varte fra 8.—21. november og omfattet området fra Hardanger—Sunnhordland til Nordfjord. Temperaturen var forholdsvis høi i hele området ned til 150 meter. Lite plankton forekom inne i fjordene.

Brislingfiskets utbytte i 1935 må betegnes som under middels. Ialt blev det optatt ca. 325.000 skjepper, derav ca. 43 % øst for Ånasira. Til det dårlige resultat bidrog den omfattende stengning av fjorder, som blev foretatt omtrent utelukkende på grunn av kvaliteten. Brislingen holdt nemlig gjennomgående den lovbefalte størrelse på grunn av innblandingen av 2-års brisling. Kun i enkelte fjordbunner falt den liten. De fjorder som fra midten av juni og utover blev stengt en tid ved avtale mellom fiskerne og fabrikantene var: Oslofjorden innenfor Drøbak, Sognefjorden og Nordfjord. Både i Oslofjord og Nordfjord tok brislingen sig op i kvalitet, mens den i Sognefjorden gjennomgående holdt sig mager hele sesongen.

Angående fisket i de forskjellige områder kan nevnes:

I *Oslofjorden* blev som nevnt optak av brisling forbudt en tid i området innenfor Drøbak, da brislingen der som sedvanlig var småfallen og dessuten mager. Da fjorden igjen blev åpnet for fiske, var brislingen adskillig fetere og det blev fisket endel særlig i Bunnefjorden i juli måned. I ytre del av fjorden var brislingen som sedvanlig større og av bedre kvalitet allerede fra begynnelsen, og der foregikk adskillig fiske fra Fredrikstad og nordover mot Onsøy, mindre i selve Hvaler. På vestsiden av fjorden foregikk det vesentligste fiske rundt Horten, ellers var det kun spredte steng.

Rundt *Sørlandet* forøvrig var det som sedvanlig lite brislingfiske. I slutten av juni falt det nogen steng i Farsundområdet. Brislingen var her av god kvalitet.

I *Ryfylkefjordene* så utsiktene til å begynne med lovende ut. Fisket foregikk dog vesentlig i Høgsfjord og Lysefjord. Særlig i den siste fjord, som kun undtagelsesvis gir anledning til brislingfiske, blev der gjort en mengde mindre steng. Brislingen holdt gjennomgående den omforente fettprocent, og kun enkelte steng måtte slippes. At fisket kun foregikk i disse 2 fjorder, tyder på at brislingbestanden, hvis der hadde vært noget videre av den, allerede tidlig var seget ut igjen. Lysefjorden med sin grunne terskel har imidlertid holdt den tilbake. Efter utgangen av juni ebbet fisket fullstendig ut. Brislingen bestod for en stor del av småfallen 2-års brisling, delvis rognbrisling. Dette forklarer også fiskets forløp. Lysefjordbestanden, som det hovedsakelig blev fisket på, var øiensynlig overstått brisling som ikke hadde funnet veien ut, mens bestanden av 1-års brisling i fjordsystemet har vært ubetydelig allerede fra først av, hvad også ekkoloddet synes å vise. Ekkoloddet

var ikke blitt benyttet i Lysefjord, som sjelden pleier å være av betydning for brislingfisket.

For *Sunnhordlands* vedkommende var det som foregående sesong adskillig forskjell mellom Bjørnefjord- og Bømmelfjord-området. I første område var brislingen av meget god kvalitet, mens det i det sydlige var en hel del steng som måtte slippes. Brislingens størrelse viser også at det i det siste var mere 2-års brisling tilstede enn nordenfor. Gjennomsnittstørrelsen falt der allerede i juni måned over 10 cm, og det var blott ubetydelig undermåls fisk iblandt, mens der nordenfor fantes adskillig brisling under 9 cm innblandet uten at stengene dog kom under minstemålsbestemmelsene.

Hardangerfjorden viste en lignende bestand som Bømmelfjordens område, dog falt brislingen noget mindre med gjennomsnittstørrelse for de fleste prøver under 10 cm. Fisket foregikk særlig i Maurangerfjorden, og her opstod der en konflikt, idet fettinnholdet gjennomgående falt mellom 7 og 9 %, hvorfor fabrikkene nektet å motta brislingen. Ved departementets mellomkomst blev konflikten ordnet, så en viss mengde brisling av den magre vare skulde tas til redusert pris og nedlegges som sekunda. Brislingen var overveiende 2-års og for en stor del rognbrisling. Størrelsen falt fra 8—12 cm, gjennomsnittstørrelsen litt under 10 cm. Endel steng i indre Hardangerfjord fra midten av juli måned bestod av en mindre brisling av god kvalitet, overveiende 1-års.

Nordhordland hadde en meget ujevn brislingbestand, vekslende både hvad størrelse og kvalitet angikk. Der blev fisket meget godt i Osterfjorden. Brislingen var overveiende 2-års, og gjennomsnittstørrelsen falt almindelig mellom 10 og 11 cm., omtrent intet undermåls. Brislingen holdt gjennomgående kvalitetskravene, men endel steng måtte slippes. I mere avstengte avsnitt av fjordkomplekset nord mot Lindås forekom enkeltvis enestående fet brisling med en fettprocent fra 19 til 21. Brislingen syntes ikke å tilta vesentlig i kvalitet utover sesongen, hvad der sikkert skyldes det forholdsvis store innslag av eldre brisling som for en stor del var gytende.

I *Sognefjorden* var det gjennom hele sesongen meget mager brisling. Dette var så meget mere merkelig som det i denne fjord var forholdsvis mere 1-års brisling enn i de andre områder. Det henger sannsynligvis sammen med de dårlige planktonforekomster som blev konstatert allerede under toktet i mai. Gytning foregikk sannsynligvis her temmelig langt utover sommeren, idet der i siste halvdel av august måned ennu forekom eldre brisling med et fettinnhold av bare 4,4 %, hvad det tyder på nettop tilendebragt gytning.

I *Sunnfjord* og *Nordfjord* bestod brislingbestanden vesentlig av småfallen 2-års brisling, for en stor del rognbrisling. I Nordfjord blev optak av brisling til hermetisk nedlegning forbudt fra ca. 20. juni efter avtale mellem fiskere og fabrikanter. Da fjorden igjen blev åpnet, var kvaliteten bedre, men brislingen falt delvis for stor. Gjennomsnittsstørrelsen var i juni måned ca. 10 cm, i slutten av juli alm litt under 11 cm.

I *Møre* var der nogen steng i Tafjord, ellers lite. Kvaliteten og størrelsen var som i Nordfjord.

Når man ser på brislingfisket og bestanden som den viser sig fra 1933 og utover, er det en påtagelig forskjell fra forholdene i perioden 1920 til 1932. Den brisling som var gjenstand for fiske i sistnevnte tidsrum, var så gjennemgående 1-års brisling at man kunde si at minst 95 % av fangsten var ren ungrisling. Der var år, f.eks. 1926 og 1928, da bestanden særlig i de nordlige distrikter fra Bergen og nordover for en stor del bestod av eldre brisling. Fisket i disse områder var imidlertid disse år ubetydelig, og lengere syd, i Ryfylke og Sunnhordland, fantes der også disse år for den alt overveiende del bare ungrisling. I de 3 siste år har det imidlertid vært anderledes. Eldre brisling har vært iblandet bestanden i alle områder. Det har overalt ved begynnelsen av fisket vært store mengder av mere eller mindre utviklet rognbrisling, som har gytt etterhvert like til ut i juli måned. Denne brisling har også seget tidlig ut av fjordene og da som oftest også trukket 1års brislingen med sig. Den forholdsvis store og sene gytning i fjordene har ført til at man tidlig i sesongen har hatt betydelige mengder av undermåls 1-års brisling særlig i enkelte fjorder, således i Åkre-Matrefjord, Hardangerfjord og Sognefjord. I det hele har brislingbestandens sammensetning voldt mange vanskeligheter, særlig da også kravet om et bestemt fettinnhold i hermetikkvaren er kommet til. Der har ofte vært forskjell både i størrelse og kvalitet forøvrig fra steng til steng, og dette har vakt misnøie og tildels mistenksomhet blandt fiskerne. Bestemmelsene om kvalitetskontroll for brislingstengene vilde ganske sikkert ha forløpt mere knirkefritt i en periode med mere »normale« forhold for brislingbestanden.

Yngelprøver av årgangen 1935 beholdtes fra Sørlandet ved dr. RUNNSRØM fra midten av juli og dr. DANNEVIG fra hans yngeltokt i slutten av september måned. Juliprøvene viste en gjennomsnittsstørrelse av yngelen av ca. 3,5 til 4,25 cm.; mens yngelen i prøvene fra september hadde en gjennomsnittsstørrelse fra ca. 5,75—8,25 cm. Yngelen fra forskjellige fjordområder viste som i tidligere år en meget vekslende

størrelse. Gjennomsnittsstørrelsen kunde fra fjord til fjord veksle med like op til 2,5 cm. Som vist i de 2 foregående beretninger har man også for yngelen fra 1935 et visst forhold mellem yngelens størrelse og hvirveltallet, idet hvirveltallet faller lavt i de fjorder hvor yngelen er liten. I Trysfjord hvor yngelen utviste en gjennomsnittsstørrelse av 5,87 cm, var hvirveltallet således 47,89, mens de tilsvarende tall for yngelprøven fra Søndeledfjord var henholdsvis 8,24 cm og 48,04. Også i de enkelte prøver viser det sig som tidligere fremholdt, at hvirveltallet stiger med størrelsen. Enkelte prøver viser sig både ved størrelsesforholdet og hvirveltallet for de forskjellige størrelsesgrupper å være sammensatt av flere gytegrupper. Dette er særlig tilfelle for prøver tatt ute i de ytre farvann. Det er øiensynlig brislingstimer fra forskjellige fjorder som har blandet sig med hinannen.

Våren 1936 var fiskerne meget forhåpningsfulle hvad brislingforekomstene angikk. Under siste del av vårsildfisket var ute i skjærgården iakttatt store stimer av fin brisling som mentes å være av god kvalitet. Også i fjordene, f. eks. i Sunnhordland, blev det sett brisling. Fra Ryfylke fikk man i mai prøver av brisling som var optatt til agn. Den falt mager, men var lovende hvad størrelsen angikk, gjennomsnittsstørrelse fra 8,5 til 9,0 cm. På grunn av konflikt mellom fiskerne og fabrikkene, som vil bli nærmere omtalt i neste beretning, begynte fisket imidlertid først 12. juni. Fettprocenten var det år nedsatt til 7%, men enda viste det sig at en stor del av brislingen ikke holdt kvalitetskravene. Særlig i Sunnhordlands ytre områder, som man hadde satt så stor lit til, viste brislingen sig gjennemgående så mager at steng på steng måtte slippes, og enkelte fjordpartier, f. eks. Barøyfjord, måtte stenges for optak. Også andre fjordpartier i Sunnhordland, Hardanger Nordhordland og Sogn og Fjordane blev stengt for optak. Stengningen og slippingen bevirket nemlig øiensynlig at brislingen blev magrere og magrere. Dette var forresten nokså forklarlig. Brislingen i de nevnte områder var nemlig 2-års brisling for en stor del i gytning. Den gjentagne stengning og slipning bidrog heller ikke til å bedre kvaliteten. Med de kvalitetsbetingelser som var gjeldende for optak, måtte den eneste utvei bli å stenge områdene hvis man skulde kunne håpe på en bedring av kvaliteten.

Forresten må med hensyn til brislingfisket i sesongen 1936 henvises til neste beretning, hvor bestandens sammensetning vil bli nærmere diskutert.

DET INTERNASJONALE HAVFORSKNINGSRÅD

Ved konsulent PAUL BJERKAN.

29. konferanse i Kjøbenhavn 11.—16. mai 1936.

Fra Norge mødte som delegerte: Professor JOHAN HJORT og fiskeridirektør ASSERSON og som eksperter professor H. H. GRAN, konsulentene OSCAR SUND og SVEN RUNNSTRØM samt dr. TRYGVE BRAARUD og dr. JOHAN T. RUUD.

I rådets fellesmøte blev foruten indre anliggender særlig behandlet de forskjellige forslag til beskyttelse av undermålsfisk ved minstemål og begrensning av maskestørrelsen i trålredskaper. Arbeidet med dette er nu kommet så langt at det vil bli behandlet på spesielt møte i London med utsendinger fra de forskjellige interesserte land.

Ved siden av de forskjellige komitémøter blev 2 spesielle møter avholdt, et biologisk møte angående vekslinger i bestanden og alderssammensetningen for de forskjellige nyttefisk og et samlet møte av hydrografer og planktonspesialister angående lysets innflytelse på livet i havet.

Ved det første møte holdt bl. a. konsulent SUND et foredrag om vekslingene i den europeiske torskebestand.

I møte i komitéen for N. V. område gav konsulent SUND en oversikt over resultatet av forsøk som var utført i Norge med konstatering av torsk-, sild og brislingforekomster ved hjelp av ekkolodd. Også fra Skotland blev gitt meddelelse om heldige forsøk med ekkolodning efter sild. Engelskmannen WENT gav en meddelelse om sine og EINAR LEAS forsøk med avtrykk av fiskeskjell. Konsulent RUNNSTRØM fremla et arbeide over utbredelsen av den Atlanto-skandiske vårsild.

Forresten blev i de forskjellige komitéer avgitt rapporter angående det i 1935 utførte arbeide ved de forskjellige lands havforskningsanstalter og planlagt arbeide for det kommende år.

Beretning for Flødevigens Utlekningsanstalt 1. juli 1935—30. juni 1936.

Av Alf Dannevig.

UTKLEKNINGSARBEIDER.

Opdretning av hummer.

Tilgangen på rognhummer var meget dårlig. Vi hadde i god tid søkt å sikre oss det nødvendige kvantum, men det viste sig at vedkommende hummereksporthør på langt nær ikke kunde skaffe oss det nødvendige kvantum til tross for at vi betalte en meget god pris for den utsorterte rognhummer. Årsakene til at det var så vanskelig å erholde tilstrekkelig rognhummer kan være flere. Sannsynligvis var en av hovedårsakene at hummeren det år var usedvanlig tidlig moden. Vi begynte innkjøpet allerede 1. juni og fikk den første hummeryngel midt i måneden. Den 4. juli måtte vi avbryte innkjøpet etter kun å ha fått 163 rognhummer. Hovedmassen av rognen var da klekket.

Å få tilstrekkelig rognhummer som har det vesentligste av sin rogn i behold er den største vanskelighet vi nu har å kjempe imot.

Der blev innsamlet ca. 136.200 yngel, hvorav ca. 134.300 blev benyttet til opdretning. Av disse blev der opdrettet vel 26.300 til 4. og 5. stadium — d.v.s. ca. 19,5 pct. En del blev utsatt i tidligere stadier ved arbeidets avslutning.

Hummeryngelen blev i år fordelt på tre lokaliteter:

31. juli.	I og ved Framvaren ved Farsund	ca. 7.500 stk.
13. august.	Ved Skogsøy i Halse og Harkmark.....	» 10.500 »
26. august.	Ved Torungene	» 7.650 »

En del er strøket med ved overgangen mellom 4. og 5. stadium.

Transporten var meget vellykket. Værforholdene var gunstige og vannet tilstrekkelig salt. Av hensyn til vannets saltholdighet er det langt lettere å transportere yngelen vestover enn østover.

Den første hummeryngel som blev klekket ca. 1.900 stk. blev sluppet i Østersbassenget 18.—21. juni. Den 29. juni blev der fanget en hummerunge i 2. stadium. Den 2. juli blev der også iakttatt 1 hummerunge. Den 7. juli iakttok jeg 3 unger i 4. stadium svømmende raskt omkring nær overflaten. De hadde en sterk mørk, litt blålig farve og så ut til å være meget kraftige. De angrep forskjellige ting som fløt nær overflaten eller nogen centimeter under denne. Den 8. juli såes atter 3 stykker. De svømte nær overflaten med en merkelig

stø kurs og med en hastighet av ca. 10 meter i minuttet. Den 10. juli såes atter en hummer i 4. stadium, men så blev der ikke iakttatt flere før bassenget blev tømt den 12.—14. mai 1936. Da blev der funnet 11 stk. Lengden var fra 6—8 cm. Ni av ungene skiftet skall i løpet av 1 uke. Tre stykker blev satt tilbake i Østersbassenget. Det antall hummer som blev gjenfanget i Østersbassenget må dog ikke tas som noget mål for hvor mange der har vært. Det er meget vanskelig å finne dem i den søle som samler sig på bunnen.

Utklekning av torsk.

Torskeutklekningen begynte 14. februar med en beholdning på 290 stamfisk. Tilgangen på gytetorsk var liten men ved innkjøp fra Kragerø, Arendal og Grimstad lykkedes det oss å komme op i et samlet antall innkjøpt stamfisk på 517 sist i mars. Da var gytningen allerede i full gang.

Fra 14. feb. til 7. mai blev der innsamlet	336,00	1 egg
Døde som egg	43,75	—
Klekkeket	292,25	1 egg = 132,5 mill.
Død som yngel		6,4 »
	<hr/>	
	Ialt utsatt yngel 126,1 mill.	

Utklekningen forløp meget heldig men det innsamlede rognkvan- tum var ubetydelig i forhold til antall stamfisk.

Av torskeyngelen blev 0,5 million benyttet til forsøk ved Flødevigen.

Den 2. mai blev der utsatt 2,2 mill. yngel ved Halse og Harkmark og 10 millioner i fjordene ved Farsund (på innersiden av Lista). Det øvrige kvantum blev utsatt på strekningen mellem Lyngør og Hombor- sund i tiden 30. mars — 16. mai.

Transporten foregikk meget heldig.

Også i år innløp der mange bestillinger på torskeyngel som vi ikke har kunnet imøtekomme.

Undersøkelser.

Foruten til transport av stamfisk og utsetning av yngel er m/k »Ossian Sars« benyttet til følgende tokter:

1935

Juli 3.— 5. Inspeksjon av østersanlegg og hydrografi.

— 22.—27. Sildeundersøkelser ved dr. RUNNSTRØM.

= 31.— 2. aug. Hummertransport og hydrografi.

Sept. 5. Tråling med reketrål.

— 16.—28. Hydrografi og undersøkelser efter fiskeyngel i strand- regionen.

- Okt. 28.—30. Hydrografi, hummerundersøkelser og tilsyn med østersanlegg.
Nov. 4.— 8. Hydrografi, hummerundersøkelser og tilsyn med østersanlegg.
— 22. Tilsyn med østersanlegg.
Des. 4.— 6. Tråling med reketrål.
— 9.—10. Transport av østers og torsk.

1936

- Jan. 15. Hydrografi
— 16. — og håvtrekk.
Febr. 14. —
Mars 4.—11. — og håvtrekk i Oslofjorden.
— 30.— 7. april. Hydrografi og håvtrekk i Oslofjorden.
Mai 2.— 3. Hydrografi og transport av torskeyngel.
— 7.—13. Hydrografi og håvtrekk i Oslofjorden.
— 15. Hydrografi og håvtrekk i Oslofjorden.
Juni 3.— 6. Hydrografi og inspeksjon av østersanlegg.
— 8.—16. Undersøkelser av faunaen ved professor KR. BONNEVIE.
— 17.—18. Hydrografi og håvtrekk.

Ved yngelundersøkelsene blev fanget 843 småtorsk, 2.213 hvitting og 910 lyr. Ennvidere er der ved forsøksfiske innsamlet 422 torsk, 201 lyr og 21 sei. Dertil er der undersøkt 694 stor torsk (stamfisk).

De vanlige undersøkelser merknings og målinger angående hummeren er fortsatt.

Østerskultur.

Sommeren 1935 var der meget svermeyngel i Østersbassenget. Den første yngel observertes 29. juni. Der var da på 1 meters dyp ca. 70 unger pr. 10 liter vann. Den 4.—6. juli blev der hengt ut adskillige samlere. Ut over sommeren blev der stadig observert store mengder av svermeyngel. Da der ved undersøkelse av rissamlere og kalkede taksten 1. og 8. august blev iaktatt adskillige østersunger med diameter op til 5 mm blev gyteøstersen fjernet fra bassenget 9. august. Den 10. fantes fremdeles en del svermeyngel men den 17. var der ingen østersyngel å finne.

Til Østersbassenget blev der efter behov tilsatt algekulturer som var dyrket i tønner.

Den 7. september blev der målt yngel op til en størrelse av 28 mm. Den 1. oktober målte den samme yngel omkring 35 mm.

Den 25. oktober blev der tatt op 11.000 østersyngel. Yngelen hadde en gjennomsnittlig størrelse av 38 mm og med en gjennomsnittlig vekt av 400 gr. pr. 100 stk.

Det var kun den yngel som satt på rissamlerne som lot sig løse. Den yngel som satt på murer og fjell var det umulig å få løsnet og de østers som satt på de kalkede taksten var ennå så tynnskallet at de ikke lot sig løse uten store tap. Arbeidet med å løse dem blev derfor opgitt. Den 16. og 30. november var østersen fremdeles fin. Den 28. desember blev der bemerket en del dødelighet ved nordvestre mur.

Den 28. januar 1936 blev der iakttatt adskillig dødelighet på nedlagte taksten. De fleste hadde vært døde lengere tid da der ikke fantes innhold i dem. Bassenget blev islagt den 11. januar og isen lå til 23. mars da den smeltet litt i sydvestre hjørne. Den østers som kunde iaktas den dag ned til 0,75 m dyp var død, — som regel med innhold. — Ut på våren viste det sig at det alt vesentligste av østersen var død og bassenget blev tømt for rengjøring. Der blev funnet enkelte levende østers på trepåler som bar yngelkurvene.

Ved uttappingen 13. mai viste det sig at der anslagsvis var avsatt et par hundre tusen østers — de stod tett i tett på murene og på takstenene. Østersskallene var størst ca. 1 meter under overflaten. Diameteren var ca. 60 mm den var mindre opover og særlig nedover. I dyprennene var der ikke avsatt nogen østers. Ved tappingen fantes der en masse levende sandkrabber, 11 småhummere som var utsatt som var utsatt som nyklekket yngel året forut 1 sandreke og mange gobiider og en del bergnebb.

Om årsaken til dødeligheten i bassenget er det vanskelig å uttale noget sikkert. De åpnede prøver var alltid pene, men en tid på høsten, i november måned, var surstoffinnholdet noget lavt. Men i fra 7. desember og fremover vinteren har det den hele tid vært utmerket. Hvis det er surstoffmangel som har gjort sig gjeldende må resultatene av denne først ha vist sig flere måneder senere. Anderledes er det med temperaturen. På 1 meters dyp har temperaturen fra 4. desember til 21. mars variert mellom 0,9° (28. desember) og 2,5° (15. februar).

Tidspunktet for dødeligheten ser ut til å falle sammen med denne periode. Østersyngelens dødelighet på Sørlandet vinteren 1935/36 var meget stor overalt enten yngelen lå i poller hvor surstoffinnholdet til enkelte tider kan bli lavt eller om den lå i det friske sjøvann. Det er derfor ingen grunn til å tro at det kan ha vært surstoffmangel som har vært dødsårsaken, men derimot de lave temperaturer. Vannets saltholdighet i Østersbassenget har den hele tid vært normalt høi.

I løpet av vinteren blev der støpt et sementakvarium like ved Østersbassenget. Dette skal bl.a. benyttes til fremstilling av næringskulturer for østersyngelen.

Der er i budgettåret offentliggjort et arbeide om: »Hummer og hummerkultur«.

---

7. Forskjellige foranstaltninger til støtte for fiskerne og fiskeriene.

ISHUS OG KJØLEANLEGG

I januar 1931 nedsatte Handelsdepartementet en komite til utarbeidelse av en plan for opførelse og drift av kjøleanlegg og fryserier langs kysten.

Komiteen bestod av fiskeridirektør ASSERSON, formann, havnedirektør SCOTT-HANSEN og landbruksdirektør BJANES.

Komiteens innstilling blev avgitt i november samme år.

I denne innstilling er der redegjort for utviklingen av fiskeriene og omsetningsforholdene med spesiell omtale av ferskfiskhandelen. Komiteen anser Statens støtte nødvendig for at ferskfiskhandelen kan opphjelpes og fiskerinæringen derved bli mere lønnsom og redegjør for den store betydning opførelse av islagere, fryserier og kjøleanlegg har i denne forbindelse samtidig med forbedring av transportmidlene og bearbeidelse av markedene. Komiteen behandler så de forskjellige arter av anlegg, deres forutsetninger og kostende, anslagsvis, samlede omkostninger til planens gjennomførelse spørsmålet om sådanne anleggs organisasjon og formen for og størrelsen av Statens støtte og fremsetter forslag til »Regler for bidrag og lån til islager, fryse- og kjøleanlegg i fiskeridistriktene til fremme av ferskfiskeeksporten og omsetningen av landmansprodukter«.

I St. prp. nr. 1 for 1932 har Handelsdepartementet — med støtte i den foran omhandlede innstilling — fremlagt »landsplan for kjøleanlegg langs kysten og bevilgning til dens gjennomførelse« og innstillet:

1. Departementet bemyndiges til å søke fremmet omsetningen og utførselen av fersk fisk i alt vesentlig efter de linjer som er optrukket i den fremlagte landsplan for kjøleanlegg langs kysten.

2. For terminen 1932/1933 bevilges som utgift under kap. 559 b kr. 300.000 til påbegynnelse av planens gjennomførelse, og som inntekt av lotterimidler under kap. 2906 a kr. 300.000 til samme formål.

3. De midler som ikke anvendes i én termin tillates avsatt til et fond til planens videre gjennomførelse.

Ved sakens behandling i Stortinget samtykket dette i departementets innstilling, og kr. 300.000 blev bevilget for 1932—33, og der blev vedtatt »Regler for bidrag og lån«, foreslått av Sjøfarts- og Fiskerikomiteen, sålydende:

»§ 1. Bidrag kan tilståes kommuner (herunder sognekommuner og bygdekommuner), havnestyrer, samvirkelag og aktieselskaper med begrenset utbytte til bygging, innredning eller utvidelse av islager, kjøleanlegg, fryserier og dermed forbundne anlegg til fremme av omsetningen av fiskeri- og landmannsprodukter.

§ 2. Bidrag kan også gis til transportmidler, som skib, motorfarkoster og biler, som særlig innrettes for og med sikte på transporten av ferskfisk etc. Disse bidrag kan også gis som driftsbidrag, men bør dog ordinært kun gis som anskaffelsesbidrag.

§ 3. Bidragene tilståes som regel med inntil 50 pct. av den til nyanlegg eller utvidelse av eldre anlegg nødvendige kapital. I særlige tilfeller kan bidragets størrelse økes til 80 pct. For bidragene kan stilles sådanne nærmere betingelser som departementet i hvert enkelt tilfelle finner påkrevd eller ønskelig. I almindelighet bør bidragene ha karakter av rente og avdragsfrie lån.

§ 4. Andragende om bidrag stiles til Handelsdepartementet og sendes gjennom distriktets fiskeriinspektør til Fiskeridirektøren.

I andragendet skal redegjøres for hvorledes foretagendet aktes organisert, om som kommunalt anlegg, lag eller selskap.

Der skal vedligge utkast til statutter for foretagendet og reglement for driften.

Der skal redegjøres for nødvendigheten av anlegget og bl.a. gis opplysning om avstand til nærmeste anlegg.

Der skal vedligge planer og beregninger med såvidt mulig nøiaktig overslag over kostendet, utarbeidet av fagkyndige.

I overslaget kan foruten utgifter til opførelse av selve anlegget også medtas utgifter som er medgått til fagkyndig assistanse for tilveiebringelse av de i foregående avsnitt nevnte planer og beregninger.

Hvis andragendet gjelder utvidelse eller forandring av eldre anlegg medtas i overslaget kun utgiftene ved utvidelsen eller forandringen. (Ikke planleggelsen).

§ 5. Fiskeridirektøren foretar etterat saken har vært forelagt Havnedirektøren og distriktets fiskerorganisasjon og eventuelt Landbruksdirektøren og distriktets landbruksselskap til uttalelse, en bedømmelse av hvert andragende og om anlegget har fått en for de almene hensyn fordelaktig beliggenhet og utformning. Herom avgis uttalelse til Han-

delsdepartementet, som fastsetter størrelsen av et eventuelt bidrag og betingelsene for dets tilståelse. Det skal påsees at det trafikkmessig og teknisk sett beste anlegg søkes fremmet.

§ 6. Den nødvendige byggekapsital skal være sikret før byggearbeidet påbegynnes.

Bidraget utbetales i 2 terminer, første termin når halvdelen av arbeidet er ferdig og resten når det er godkjent av fagkyndige, som Fiskeridirektøren har antatt.

På ansøkninɡ kan inntil en fjerdedel av bidraget utbetales som forskudd. Nytt forskudd gis ikke, før tidligere forskudd er medgått til planmessig utført arbeide, og den siste fjerdedel utbetales ikke, før arbeidet er fullt ferdig og godkjent.

Der skal føres nøiaktig byggeregnskap.

Andragende om utbetaling sendes til Fiskeridirektøren gjennom en av ham opnevnt tillitsmann, som påfører det sin bevidnelse for at betingelsene for utbetalingen er tilstede.

Andragende om restbeløpets utbetaling skal ledsages av attestert regnskapsekstrakt over anleggets eller de utførte arbeidets kostende.

§ 7. Handelsdepartementet kan ved bidragets tilståelse fastsette en frist innen hvilken arbeidet skal være påbegynt og fullført og kan anordne kontroll med arbeidets utførelse.

Departementet har rett til å kontrollere at de opstilte betingelser både vedkommende anlegget og driften blir opfylt. Kontrollen anordnes på den måte som departementet bestemmer.

Bidragsmottagerne skal være forpliktet til å vedlikeholde anlegget samt til å innsende årlig beretning om anleggets drift med regnskap, og likeså gi de statistiske opplysninger som måtte bli krevd.

Innføres der kontroll med eksporten av kjølet eller frosset fisk, er anlegget om så kreves forpliktet til å skaffe det nødvendige arbeidsrum for kontrollen.

Finner departementet etter innstilling fra Fiskeridirektøren at anlegget ikke drives på forsvarlig måte og overensstemmende med de opstilte betingelser, kan bidraget kreves tilbakebetalt.

§ 8. Hvor forholdene ikke ligger således til rette, at et anlegg av ovenbeskrevne art kan komme istand ved hjelp av bidrag, kan enkeltperson, firma eller selskap opnå lån i samme øiemed.

§ 9. Lån i henhold til § 8 kan være avdragsfritt i inntil 5 år, regnet fra siste termins utgang og blir derefter å tilbakebetale med årlige terminer senest i løpet av 15 år.

Lånene forrentes med 2½ pct. p.a. med en efterskuddsrente på 6 pct. Som sikkerhet for lånet stilles pant med 1. prioritet i anlegget eller annen av departementet godkjent sikkerhet.

§ 10. Andragende om sådant lån skrives på særskilt skjema.

Med hensyn til opplysninger, kontroll, utbetaling m.v. samt betingelser gjelder det samme som foran er anført for bidrag.

Denne stortingsbeslutning betegner en stor forandring i det offentliges stilling til spørsmålet om betydningen av islagere, fryserier og kjøleanlegg i forbindelse med opnåelse av et større utbytte for fiskerieringen.

Tidligere, inntil terminen 1923/24, var kun forholdsvis beskjedne beløp blitt bevilget til støtte til opførsel av ishus og fordelt til forskjellige organisasjoner — fiskeriselskaper. For 1923/24 blir der en forandring heri forsåvidt som bevilgningen blir gitt samlet til disposisjon av Fiskeridirektøren etter fastsatte regler. Bevilgningens størrelse er for denne termin kr. 20.000.

For de følgende terminer inntil 1932/33 har bevilgningene vært således:

1924/25 til ishus	.....	kr.	10.000
1925/26 til ishus	.....	»	10.000
1926/27 til ishus og kjøleanlegg	.....	»	45.000
1927/28	.....	»	50.000
1928/29	.....	»	45.000
1929/30	.....	»	45.000
1930/31	.....	»	45.000
1931/32	.....	»	150.000
og fra 1932/33	.....	»	320.000
1933/34	.....	»	400.000
1934/35	.....	»	600.000
1935/36	.....	»	600.000

Efter forandringen i 1923/24 er statsstøtte tilstått nedenfor opførte anlegg, som bidrag, lån eller aktieinnskudd:

Til hvem:

Når:

Finnmark fylke.

a. *Ishus og islagere.*

A.S Varangerfisk, Bugøynes	.....	1935
Alb. Krane, Breivik i Sørøy	.....	1935
H. E. Olsen, Gjesvær	.....	1936
Kjøttvik ishuslag	.....	1936

b. *Fryserier og kjøleanlegg.*

Ottesenfisk, Honningsvåg	1930 og 1934
Statens Kjøleanlegg, Ålesund	
Til kjøleanlegg i Vardø	1933
Enok Gunnari, Bugøyfjord	1935
Kjøleanlegg i Hammerfest	1936

Troms fylke.

a. *Ishus, islagere.*

b. *Fryserier og kjøleanlegg.*

Harstad Kjøleanlegg, Harstad	1933 og 1936
Tromsø fryseri og kjøleanlegg	1936

Nordland fylke.

a. *Ishus og islagere.*

I Leiranger	1929
Svolvær	1926
Haug — Lofoten	1933
Jens P. Jentoft, Balstad	1933
Bolga fiskerlag	1934 og 1935
Øernes fiskerlag	1934 og 1936
Gunerius Brændvik	1935
Georg Krogtoft, Møllerodden	1935
Indre Tjongsfjord ishuslag	1935
Selvær ishuslag	1935 og 1936
Vandve ishuslag	1935
Napp	1936
Martin L. Ødegaard, Alsvåg i Langenes	1936

b. *Fryserier og kjøleanlegg.*

Kjølehuset, Melbo	1923, 1925, 1929
Kjølelageret A.L., Bodø	1929
Kjøleanlegg i Balstad	1934
(v/ Statens Kjøleanlegg i Ålesund)	
J. P. Skotnes, Andenes	1934
Sortland Kjøleanlegg	1934
Hovden Kjøleanlegg	1934 og 1936
Bøgnøysund Kjøleanlegg	1934, 1935, 1936
Svolvær Kjøleanlegg	1934 og 1935
Benjaminsen, Risøyhamn	1935
Melbo Fryseri- og Kjøleanlegg	1935

Kjøleanlegg Værøy — Statens Kjøleanlegg i Ålesund	1936
Møllerodden kjøleanlegg	1936
Kjøleanlegget i Narvik	1936

Nord-Trøndelag fylke.

a. *Ishus, islagere.*

Gåsvær ishuslag	1933
Nord-Flatanger ishuslag	1935
Solsem ishuslag	1935

Sør-Trøndelag fylke.

a. *Ishus, islagere.*

Trondheimsfiskernes Salgslag	1926
Garten fiskerlag	1927
Roan fiskerlag	1933
Stoksund fiskerlag	1932
Beian	1932
Kvenvær ishuslag	1934
Nord-Frøya ishuslag	1934 og 1935
Sæter og Angen fiskerlag	1931 og 1935
Sula ishuslag	1935
Yttre Skjervøy ishuslag	1935
Halten Fiskerlag	1935
Sverre Havdal, Stjørna	1935
Yttre Skjervøy ishuslag	1936

b. *Fryserier og kjøleanlegg.*

Trondheim Losseanlegg og Kjølelager	1933, 1934, 1935
---	------------------

Møre fylke.

a. *Ishus, islagere.*

Veidholmen ishuslag	1926 og 1933
Grip fiskerlag	1931
Rindarøy islager	1933
Hakallestranda og Kvamsøy fiskerlag	1935
Vestsmøla ishuslag	1935
Auresundet ishuslag	1935

b. *Fryserier og kjøleanlegg.*

Brødrene Sæbjørnsen, Steinshamn	1931
Statens Kjøleanlegg, Ålesund	1934 og 1936
Kjølelageret A/L., Kristiansund N.	1927, 1929, 1933

Romsdal Kjølelager A.L, Molde	1935 og 1936
Nytt Kjøleanlegg i Kristiansund N	1936
Klippfisklageret A.S, Kristiansund N	1936

Sogn og Fjordane fylke.

a. *Ishus, islagere.*

Ishus i Vedvik	1928
— Refvik	1932
— Kråkenes	1932
— Batalden	1935
— Hjørnevåg	1935
— Venøy	1936

b. *Fryserier og kjøleanlegg.*

Florø Kjøleanlegg	1935 og 1936
-------------------------	--------------

Bergen.

Bergens Kjøleanlegg	1931, 1933, 1934
Forsøksstasjonens kjøleanlegg	1933, 1934, 1935

Rogaland fylke.

Haugesunds Kjøleanlegg	1934, 1935, 1936
Stavanger Kom. Kjøleanlegg	1930, 1934, 1935

Vest-Agder fylke.

a. *Ishus, islagere.*

Randasund eksportforening	1928
Fiskernes Salgslag, Mandal	1928
Jøllestø ishuslag	1933
Søgne makrelleksportforening	1929 og 1936

b. *Fryserier og kjøleanlegg.*

Kristiansands Kjøleanlegg	1934 og 1935
---------------------------------	--------------

Telemark fylke.

Kragerø fiskemarked, til kjøleanlegg	1929, 1933, 1934
--	------------------

Vestfold fylke.

a. *Ishus, islagere.*

Ishus Nevlunghavn	1934
-------------------------	------

LÅN TIL REDSKAPER OG BÅTER.

Den krise som i tiden efter høikonjunkturen rammet vår fiskeri-næring, gjorde det vanskelig for fiskerne å fornye sine driftsmidler i den utstrekning som var nødvendig for en rasjonell drift. De lave priser levnet knapt nok fortjeneste til det nødvendigste for livets opphold.

I en proposisjon til Stortinget i 1932, om bemyndigelse til å an-vende inntil 1,5 mill. kroner til rentefrie lån til anskaffelse av fiskered-skaper, ga Handelsdepartementet en redegjørelse angående forholdene på kysten og anførte at der var innkommet en rekke forestillinger og andragender fra forskjellige kanter av landet om økonomisk støtte på grunn av fiskeribedriftens overordentlig vanskelige stilling.

Der hadde i disse forestillinger vært pekt på forskjellige foranstalt-ninger, såsom en produksjonspremie, direkte pengebidrag, midler til nødsarbeide osv. Gjennomgående syntes man dog særlig å fremholde nødvendigheten av en hjelp til anskaffelse av fiskeredskaper. Man-gelen på fiskeredskaper var sterkt følelig på store deler av kysten, og departementet fant at der var sterke grunner for det offentlige til å yde fiskeribefolkningen hjelp i form av billige lån til anskaffelse av redskaper.

Man skal i det efterfølgende bare gi en kort oversikt over en del av de foranstaltninger som blev iverksatt i årene 1932/33 til 1936/37, idet det vil bli alt for omfattende her å gi en detaljert beretning om alle de foranstaltninger det offentlige har iverksatt for å bedre fisker-nes kår.

Anskaffelse av fiskeredskaper og småbåter.

I terminen 1932/33 blev den første bevilgning gitt til anskaffelse av fiskeredskaper og småbåter. Denne bevilgning var, særlig for de ubemidlede fiskere, av overordentlig stor betydning. For disse fiskere, som i særlig grad led under de vanskelige kredittforhold, var den i stor utstrekning hjelp til selvhjelp. Det viste sig også da søknadene kom inn at behovet var så stort at bevilgningen ikke på langt nær strakk til. Bevilgningen måtte derfor også i de følgende år opprettholdes, idet mangelen på redskaper blandt fiskerne fremdeles var stor. Man hen-viser i denne forbindelse til nedenstående oversikt:

Termin	Bevilget	Antall		Innvilget	
		Søknader	Beløp	Antall	Beløp
1932/33	1.500.000	35.967	8.450.834	9.780	1.620.280.—
1933/34	600 000	27.388	4.024.895	4 492	615.600.—
1934/35	1.500.000	23.031	4.387.600	13.000	1.813.850.—
1935/36	3.800.000	48.957	9.728.681	37.652	4.000 233.—
1936/37	4.019.500	77.200	9.264.000	51.299	4.351.098.—
Ialt	11.419.500	212.543	35 856.010	116.133	12.401.061

De tre første terminer blev bevilgningene gitt i form av rentefrie lån som skulde tilbakebetales. Med de utilstrekkelige midler man hadde til rådighet kunde man imidlertid kun imøtekomme de mest trengende ansøkere, som vanskelig nok kunde livberge sig og som derfor ikke evnet å tilbakebetale de forholdsvis beskjedne lån. Der blev således kun tilbakebetalt ca. 3 pct. av hvad der var utlånt. I 1935 besluttet Stortinget å ettergi lånene og siden er støtten blitt ydet i form av bidrag.

For at bidragene skulde komme de mest trengende og virkelige fiskere tilgode har der vært fastsatt bestemmelser for hvem som kunde erholde bidrag. Således var det en betingelse at vedkommende stod i fiskermanntallet og at han hadde fiskeri som hovederhverv. Likeså har tildels ligningsansettelse og forsørgelsesbyrde vært bestemmende. Aldersgrensen har de enkelte år variert mellom 16 og 21 år nedad og mellom 65 og 70 år opad. Til hjelp for det utvalg som behandlet og avgjorde søknadene har formannskapet i hver kommune opnevnt en lokalkjent nevnd som har hatt i oppdrag å gjennomgå søknadene og påføre disse visse opplysninger bl. a. de foran nevnte. Det har delvis også vært overlatt til de lokale nevnder å foreta endelig innstilling.

Bidragenes størrelse har variert mellom kr. 200 og kr. 50. De har ikke vært gitt som kontanter, men i form av en rekvisisjon (direkte bidrag) og i form av nedskrivningsbevis (procentvis nedskrivning på redskapskjøp).

Effektueringen av rekvisisjonene (direkte bidrag) har alle år ved kontrakt vært overlatt til Norske Fiskeredskapsfabrikanter Felleleveranse av 1932 A/S, en sammenslutning av samtlige norske redskapsfabrikanter. Denne ordning har bydd på flere fordeler. Man har f. eks. oppnådd så stor rabatt at man foruten å dekke de nødvendige administrasjonsutgifter vedrørende denne foranstaltning også har kunnet benytte en vesentlig del av rabatten til videre utdeling. Likeså har man gjennom ordningen hatt en effektiv kontroll med at bidragene blev anvendt som forutsatt.

Det kan i denne forbindelse nevnes at der i den tid ordningen har vært praktisert ikke har forekommet mere enn ca. 150 reklamasjoner over varenes kvalitet og at kun ca. halvdelen av disse har blitt kjent berettigede.

Nedskrivningsbevisene har fiskerne kunnet benytte ved redskapskjøp hos hvilken som helst handelsmann.

Flere av fiskerne har benyttet bidragene til anskaffelse av småbåter. Der er ialt anskaffet ca. 12.000 småbåter i den tid disse bidrag har vært ydet.

Lån til anskaffelse av redskaper for fiskere som har større formue enn kr. 5.000.

Til dette formål blev der for terminen 1935/36 bevilget kr. 150.000. Beløpet viste sig å være helt utilstrekkelig i forhold til søknadsmassen, idet der innkom 1.603 søknader til et samlet beløp av kr. 1 200.949.

Der rådet ingen tvil innen det utvalg som behandlet disse søknader om at rentefrie lån til anskaffelse av redskaper anvendt etter de retningslinjer som var opsatt for disse midler, vilde være av stor betydning for fiskerne. Man måtte imidlertid op i et betraktelig beløp, hvis det skulde bli til noget virkelig gagn. Med de bevilgede midler var det umulig å finne frem til et rimelig fordelingsgrunnlag hvorfor beløpet blev overført til bevilgningen »lån til reparasjon og fornyelse av fiskefarkoster«.

Stotte til fiskere som ved ulykke har mistet sine redskaper.

For terminen 1935/36 blev der til dette formål bevilget kr. 50.000 som blev bestemt skulde anvendes som hurtig hjelp for fiskere som ved katastrofeartede ulykker blev satt helt ut av drift.

Det vesentligste av beløpet blev fordelt med kr. 20.000 til storsilddriverne på Møre, kr. 10.000, til storsildfiskerne i Sogn og Fjordane og kr. 7.000 til hummerfiskerne på Sørlandet, som led store redskapstap vinteren 1935/36.

Det viste sig at de fleste søknader som innkom gjaldt erstatning for reskapstap av den art som en fisker alltid må regne med under fisket. Det var derfor en meget vanskelig oppgave å skille ut de forholdsvis få katastrofeartede tilfeller, hvor en trengende fisker som var satt ut av drift, kunde hjelpes til fortsettelse av fisket.

Der blev ved denne anledning påpekt at da det hadde vist sig yderst vanskelig å gjennomføre den i og for sig gode tanke som lå til grunn for denne bevilgning, fant man vanskelig å kunne anbefale at der fort-

satt blev ydet fiskerne støtte i denne form. Man forutsatte dog at der, i tilfelle der inntraff ulykker av så stort omfang at de med rette kunde betegnes som en katastrofe for deltagerne i et fiske, eller for et fiskeridistrikt, vilde kunne stilles midler til rådighet for å avbøte skaden.

Reparasjon og fornyelse av fiskerfarkoster.

Spørsmålet om reparasjon og fornyelse av fiskerflåten er av den største betydning for fiskerne. De forholdsvis store avstander til fiskeplassene i forbindelse med den sterke konkurranse nødvendiggjør hurtige og fremfor alt gode fartøier.

Det er imidlertid kun et fåtall av fiskerne som etter den lange nedgangsperiode klarte å reparere og modernisere sine fartøier ved hjelp av egne midler. En stor del av flåten var sterkt beheftet med gjeld, og da det var vanskelig å opnå rimelige lån i Fiskeribanken og andre banker uten ekstra god pantesikkerhet og kausjonister, opstod der et sterkt behov for en utlånsvirksomhet som ikke i den grad var bundet til de strengt bankmessige prinsipper som de ordinære kredittinstitusjoner.

Det var derfor naturlig at det offentlige også viet dette spørsmål sin oppmerksomhet.

I terminene 1935/36 og 1936/37 blev de første bevilgninger gitt til dette formål i form av bidrag og rentefrie lån.

De midler som blev bevilget dekket ikke på langt nær det behov som var tilstede, hvilket fremgår av nedennevnte oppstillinger.

Bidrag:

Termin	Bevilget	Antall søknader	Kostnads-overslag	Innvilget	
				Antall	Beløp
1935/36	200.000 ¹⁾	1034	3.359 517.—	257	231.592.—
1936/37	200.000 ¹⁾	2117	2.554.586.—	693	267.039.—

¹⁾ Der blev kun bevilget kr. 200.000. De øvrige midler som er disponert er overført fra andre poster av bevilgningen for terminen 1935/36.

Lån:

Termin	Bevilget	Antall søknader	Søknadsbeløp	Innvilget	
				Antall	Beløp
1935/36	748.500	1824	2.024.610	723	725.180.—
1936/37	1.750.000	1955	6.323.225	820	1.954.675.—

Bidragene blev for terminen 1935/36 ydet med inntil 40 pct. nedskrivning av omkostningene ved anskaffelse av nye skrog eller nye motorer. For terminen 1936/37 blev de ydet med inntil 50 pct. nedskrivning av omkostningene ved reparasjon og fornyelse av farkoster under 4 tonn brutto. Da disse fartøier ikke kan pantsettes, blev støtten gitt i form av bidrag.

Lånene som blev ydet til reparasjon og fornyelse av fiskefarkoster over 4 tonn brutto er som før nevnt rentefrie, og skal tilbakebetales i løpet av 5 år hvorav det første år er avdragsfritt. Som sikkerhet for lånene er der utstedt pantobligasjoner i fartøiene. I enkelte tilfeller er der dessuten tatt pant i fast eiendom.

Samtlige søknader om lån og bidrag har vært behandlet av et av Handelsdepartementet opnevnt utvalg. Det forberedende arbeide har vært overlatt til fiskeribanknevnden og formannskapet i de respektive kommuner. Fiskeribanknevnden har også kontrollert at reparasjonene eller fornyelsene har vært tilfredsstillende utført, og har ellers vært fiskerne behjelpelig med å ordne de forskjellige formalia for å få bidragene og lånene utbetalt.

Utbetalingerne til de forskjellige skibsbyggerier og reparasjonsverksteder for bidragenes vedkommende og dessuten for lånene 1935/36 har vært foretatt av Fiskeridirektoratet, likesom tilbakebetalingen av lånene av nevnte bevilgning skjer hertil. Tilbakebetalingen har for de terminer som hittil er forfalt stort sett gått upåklagelig, på nogen undtagelser nær hvor man har vært nødt til å rekvirere tvangsauksjon. De fleste av disse har dog ordnet sine forpliktelser før auksjonene er blitt fremmet.

For terminen 1935/36 blev det beløp som blev stillet til rådighet til lån til reparasjon og fornyelse av fiskefarkoster gitt som en direkte bevilgning. For terminen 1936/37 derimot blev der gitt en statsgaranti likeoverfor Norges Bank for et beløp på inntil kr. 2.000.000, heri medregnet kr. 250.000 som lån til salte- og tørkeplasser, kr. 600.000 blev bevilget til dekning av renter og eventuelle tap vedrørende denne garanti. For denne termin har det i likhet med lånene i 1935/36 vært overlatt Fiskeridirektøren å påse at sikkerheten og lånenes formalia ellers har vært i orden. For lånene av denne bevilgning har det dessuten vært forlangt at fartøiene holdes tilstrekkelig assurert, hvilket ikke blev forlangt for lånene 1935/36. Utbetalingerne av lånene til de forskjellige kreditorer foregår gjennom Norges Banks avdelinger på kysten, efter Fiskeridirektørens anvisning. I hvert enkelt tilfelle blir pantobligasjonen transportert til Norges Bank og oversendt sammen med fartøiets forsikringspolise.

Disse lån skal tilbakebetales til Norges Bank. De er avdragsfrie i 1 år og rentefrie i 5 år. Avdragstiden kan fastsettes i hvert enkelt tilfelle, men etter utløpet av 5 år skal restgjelden forrentes etter en rentefot som svarer til Norges Banks offisielle vekselkonto. Størstedelen av de innvilgede lån for denne termin er utbetalt og ordningen har fungert udmerket.

Den utlånsvirksomhet som i de nevnte 2 terminer har vært drevet, har vært begrenset til den egentlige kystflåte og den mindre havgående fiskeflåte og gjelder bare motorfartøier. For terminen 1937/38 er der også gitt en mindre bevilgning til den større havgående fiskeflåte.

Foruten den store betydning disse bidrag og lån har hatt for fiskerne, må også nevnes den ganske betydelige virksomhet som man gjennom disse midler skaper rundt omkring på kysten på små og store reparasjonsverksteder og båtbyggerier, et bedriftsliv hvis opretholdelse er nøie knyttet til fiskeribedriften.

Lån til salte- og tørkeplasser.

Som nevnt under lån til reparasjon og fornyelse av fiskefarkoster blev der for terminen 1936/37 av statsgarantien avsatt et beløp til lån til salte- og tørkeplasser på inntil kr. 250.000.

Der innkam 6 søknader til et beløp av kr. 75.100. Av disse blev 3 søknader innvilget til et beløp av 42.900. Det beløp som ikke blev benyttet er overført til lån til reparasjon og fornyelse av fiskefarkoster.

Rentelettelse til fiskere med fartøilån i andre banker enn Fiskeribanken.

Til ovennevnte formål blev der for terminen 1935/36 bevilget kr. 150.000. Det blev overlatt fylkesfiskerlagene å samle og behandle søknadene om disse bidrag hver innen sitt distrikt.

Der innkam ca. 625 søknader til et beløp av ca. kr. 150.000. På grunn av forskjellige forhold blev der imidlertid kun utdelt ca. kr. 55.000 til dette formål. Resten blev overført til bevilgningen bidrag til anskaffelse av nytt skrog eller ny maskin.

STØTTE TIL TORSKEFISKERIENE 1936.

Grunnet de vanskelige forhold for vår tørrfisk og klippfisknæring i 1936 måtte Handelsdepartementet ta op spørsmålet om hvad der skulde gjøres for å støtte våre torskefiskerier. Vanskelighetene skyldtes hovedsakelig de hindringer som opstod for vår tørrfiskeksport til Italia grunnet sanksjonene samt vanskelige avsetningsforhold for vår klippfisk på en rekke utenlandske markeder.

Forskjellige forslag blev i den anledning overveiet fra våre myndigheters side, men Handelsdepartementet blev tilslutt stående ved å anbefale at der stilles en garanti for et beløp på anslagsvis kr. 3.000.000 til støtte av torskefiskeriene i 1936. Støtten skulde da ydes på den måte at fiskerne av tilvirkerne blev betalt en viss minstepris og at tilvirkerne av eksportørene på sin side opnådde en sådan pris at denne dekket de fastsatte minstepriser og tilvirkernes ordinære utgifter plus en rimelig fortjeneste. Eksportørene skulde igjen bli ydet støtte ved salg av fisken på de forskjellige markeder forutsatt dette måtte være påkrevet.

Saken blev forelagt Stortinget som bemyndiget Handelsdepartementet til å iverksette foranstaltninger til støtte for torskefiskeriene 1936 i overensstemmelse med hvad foran er anført.

I henhold hertil oprettet Handelsdepartementet et kontor i Bergen for støtte av torskefiskeriene 1936. Som kontorets leder blev ansatt hr. L. G. KAHR. Likeledes blev opnevnt et rådgivende utvalg for klippfisk og et rådgivende utvalg for tørrfisk. Til medlemmer av disse utvalg blev efter Fiskeridirektoratets forslag opnevnt:

Klippfiskutvalget.

Konsul B. WERRING, Kristiansund N.
Kjøpmann T. BERSET, Ålesund (Varamann).
Kjøpmann JOHS. GJERDE, Kristiansund N.
ARNE NILSEN NYGÅRD, Framnes. (Varamann)
Stortingsmann FLEM, Møre.
Fisker ELIAS MARØY, Steinshamn. (Varamann).

Tørrfiskutvalget.

Kjøpmann JOH. L. VON TANGEN, Bergen.
Konsul C. ROBERTSON, Hammerfest. (Varamann).
Tilvirker IDAR C. PEDERSEN, Kabelvåg.
Kjøpmann HARALD SVERDRUP, Bergen. (Varamann).
Stortingsmann STEFFENSEN, Bø, Vesterålen.
KRISTIAN JACOBSEN, Finsnes. (Varamann).
Senere er herr J. WILSGÅRD, Mehamn, også opnevnt som varamann i det rådgivende utvalg for tørrfisk.

Kontoret begynte sin virksomhet primo mars 1936.

Stortingets opprinnelige bevilgning til støtte for torskefiskeriene 1936 var 3.000.000 kroner hvilket senere blev øket med $\frac{1}{2}$ mill. kroner, hvorved den samlede bevilgning blev 3.500.000 kroner. Bevilgningen

blev ydet som bevilgning mot tap og kontoret måtte i overensstemmelse med departementet og de rådgivende utvalg foreta disposisjoner derefter.

Ved årets slutt var der av de bevilgede og til disposisjon stillede midler anvendt eller lovet utbetalt følgende beløp:

Saltfisktilskudd på Finnmark	kr.	72.281,98
— på Bjørnøya og Svalbard	»	48.461,10
Tilskudd til klippfiskeeksporten	»	487.268,26
Opkjøp av tørrfisk + omkostninger	»	2.668.679,30
Administrasjon, reiser, inventar porto etc.	»	32.835,78
		Tilsammen kr. 3.309.516,42

Dessuten er der lovet tilskudd til klippfiskeeksport, men ennå ikke utbetalt .....kr. 237.000,00
 Anmeldt rundfisk for salg, delvis mottatt og uopgjort og delvis ikke mottatt ca. ....kr. 385.000,00
 Dessuten må man forutsette nødvendigheten av å støtte klippfiskeeksporten med ytterligere beløp antagelig omkring .....kr. 400.000,00
 Lagringsordning for tørrfisken vil andra til et beløp, anslagsvis ca. ....kr. 100.000,00
 likesom lovede tilskudd for saltfisk under høst- og vinterfisket i Finnmark, administrasjon fremover inkl. reiser etc. vil forutsette endel utgifter.

På den annen side har man den opkjøpte lagrede fisk, hvis verdi vil være avhengig av om kompensasjonsforretninger kan gjennomføres. Den lagrede fisks opmalingsverdi kan for tiden ansettes til omkring kr. 700.000,00 à kr. 800.000,00.

MEDISINTRAN-KONTROLLEN.

Kontrollen med medisintran ble igangsatt i 1929 i henhold til midlertidig lov av 22. juni 1928. Denne avløstes av lov av 26. juni 1929, hvorefter også kontrollbestemmelsene ble revidert. Disse ble ytterligere revidert i 1935, dog uten lovforandring.

Den nuværende kontrollordning er basert på lov av 26. juni 1929 om forandring av midlertidig lov om kvalitetskontroll av medisintran, på kgl.resl. av 4. oktober 1935 og på reglement utferdiget av Handelsdepartementet av samme dato.

I det efterfølgende gis en oversikt over den gjeldende kontrollordning:

I. *Kontrollen med eksportpartier.*

Alle medisintran-partier må, når de skal eksporteres, anmeldes til en av kontrollens stasjoner. I anmeldelsen må eksportøren gi nærmere opplysninger om partiene, bl. a. om deres ekthet og øvrige opprinnelse.

Vedkommende stasjon sender derefter en kontrollør til eksportørens lager, hvor kontrolløren efter nærmere fastsatte regler tar representative prøver av det parti som skal eksporteres og forseglar umiddelbart derefter det hele parti, som blir liggende under kontroll på eksportørens lager.

De uttatte prøver blir så undersøkt ved stasjonen i henhold til den i tre typer eller standards opstilte kombinasjon av fordringer med hensyn til

kjemiske konstanter, smak, lukt og vitamin A-innhold,

og efter dette fremkommer følgende sorter *kontrollert* medisintran med hver sitt særskilte *segl* (den øverste horisontale rubrikk angir de betegnelser partiene skal merkes med).

Norsk dampmedisintran	Norsk dampmedisintran	Norsk råmedisintran	Norsk blank medisintran
Gult segl	Hvitt segl	Blått segl	
Medisinsk kontrollstandard A Gadus morrhua	Medisinsk kontrollstandard B Gadus {morrhua aeglefinus virens	Medisinsk kontrollstandard C Gadus {morrhua aeglefinus virens	

Til de partier medisintran som får *gult* segl (medisinsk kontrollstandard A) er fordringene strengere enn de til de andre partier og tilfredsstilles bare av *ren ublandet dampputvunnet medisintran av første-klasses kvalitet fremstillet utelukkende av lever av torsk (gadus morrhua)*. Det gule segl refererer således til dampputvunnet medisintran av høieste kvalitet.

Partier som får *hvitt* segl, (medisinsk kontrollstandard B) må også bestå av dampputvunnet medisintran av god kvalitet, men fordringene er ikke så strenge som de til partier med gult segl. Partiene må bestå av ublandet medisintran av lever av torsk eller også av medisintran av lever av hyse (gadus aeglefinus) eller sei (gadus virens).

Blått segl representerer partier av ikke dampputvunnet medisintran som må tilfredsstille de for slik tran særskilt opstilte fordringer (medisinsk kontrollstandard C). Disse partier må bestå av medisintran av samme leversorter som for hvitt segl bestemt.

Det bemerkes at hvad fordringen til *vitamin A-innholdet* angår så er denne den samme for de tre standards vedkommende. Denne fordring som er en minimumsfordring er fastsatt under iakttagelse av at medisintranen skal gi en tilfredsstillende terapeutisk virkning ved normal dosering.

Kontrollstasjonen utferdiger et bevis for det ferdigkontrollerte parti. Dette bevis gir adgang til å eksportere partiet, når det fremstilles for tollvesenet. Beviset som skal medfølge skibningspapirene til den utenlandske importør, er av samme farve som det tilsvarende segl.

Medisintran som ikke svarer til nogen av disse standards eller medisintran som ikke er av norsk opprinnelse kan ikke eksporteres under det offisielle segl og kontrollbevis kan ikke utferdiges. Partier av slik medisintran kan ikke merkes »norsk«, men må merkes »ikke norsk kontrollstandard« eller »ikke kontrollert«.

Kontrollørene har adgang til å undersøke partiene med hensyn til deres opprinnelse.

Det som ovenfor er sagt gjelder såvel medisintran som eksporteres på blikktønner og andre tønner som medisintran på andre beholdere. Hvad blikktønnene angår så er disses størrelse, materialets styrke og andre forhold vedrørende forarbeidelsen standardisert ved lov.

II. Kontrollen med produksjonen.

Der er fastsatt bestemmelser om inspeksjon av anleggene for fremstilling av medisintran. Reisende kontrollører påser at bestemmelsene vedrørende produksjonsmetode, maskineri, apparater, hygieniske og andre forhold blir overholdt, samt gir råd og veiledning.

III. Spesiell kontroll med medisintran på flasker.

Det må spesielt nevnes at med hensyn til norsk medisintran som omsettes på flasker og lignende mindre emballasje bestemt direkte for forbrukerne så kan eksportørene, hvis de ønsker, få slik medisintran *fullstendig biologisk* undersøkt på vitamin A og D i tillegg til den regulære tvungne undersøkelse av ekthet og kvalitet som er nevnt ovenfor.

Denne sistnevnte kontroll foregår på følgende måte:

Medisintranen er under offentlig kontroll fra det øieblikk den befinner sig på spesielle av det offentlige godkjente beholdere (tanker). Prøvene for undersøkelse uttas direkte fra beholderne av den offentlige kontrollør. Beholderne holdes i offentlig forseglett stand. Flaskene (eller lignende mindre emballasje), hvorpå medisintranen fylles under kontrollørens opsyn, forsynes av kontrolløren med seglbånd over flaskenes åpning. På seglbåndene angis det *minimum* A og D vitaminenheter

som denne medisintran skal svare til eller ligge over samt at den er ren, ublandet norsk medisintran av førsteklasses kvalitet. Der utferdiges et spesielt kontrollbevis med hensyn til de biologiske A og D vitaminundersøkelser. Disse utføres ved Norges Vitamininstitutt.

IV. Vitaminundersøkelse av prøver av medisintran uten kontroll.

Eksportører av medisintran på tønner kan også få utført biologisk undersøkelse av vitamininnholdet ved vitamininstituttet, men disse undersøkelser refererer bare til prøver, som eksportørene selv tar ut og sender til instituttet. Dette gir en meddelelse om undersøkelsesresultatet av vedkommende prøve, men denne sier intet om vedkommende medisintranparti, da dette i så henseende ikke er under offentlig kontroll.

Beretning om Fiskeridirektoratets forsøk med pakning og forsendelse av ferskfisk fra Nord-Norge til Tyskland og England sommeren 1936.

Efter forslag av Fiskeridirektøren blev der av Handelsdepartementet i mai 1936 av bevilgningen til fremme av fiskeeksporten stillet til disposisjon et beløp inntil kr. 1500 til forsøksforsendelser av iset fisk fra Nord-Norge til Tyskland og England.

Forsøkene blev utført sommeren 1936 efter forskrifter utarbeidet ved Fiskeridirektoratet og pakningen av fisken foretatt av ferskfiskkontrollørene i Vardø, Honningsvåg og Tromsø under ledelse av kontrollør HANS J. FJØRTOFT, Tromsø.

De av direktoratet utarbeidede forskrifter var sålydende:

»Til forsøkene aktes benyttet hyse, flyndre og småfallende kveite efter nogenlunde følgende forhold: For Tyskland og Belgia 50/75 % hyse og ca. 25/50 % kveite. For England ca. 50 % hyse, 25 % kveite og 25 % flyndre.

Fisken bør såvidt mulig sorteres i forskjellige størrelser efter markedenes krav.

Sortering for Tyskland og Belgia:

<i>Hyse</i> I	2—4 kg
— II	1—2 »
— III	1½—1 »

<i>Kveite</i> I	15 kg og mere
— II	4—15 kg
— III	1—4 »

For England:

<i>Kveite</i> små	1½—4 kg
— middels	4—10 »
— stor middels.....	10—13 »
— stor	30 kg og mer, denne må være kappet

<i>Flyndre</i> små	0,4—0,7 kg
— middels	0,7—1¼ kg
— stor	1¼ kg og mer
<i>Hyse</i>	½—1½ kg

Behandling og pakning må utføres absolutt fagmessig og fisken som benyttes må slaktes, sløies og vaskes umiddelbart etter den kommer ombord i fiskerbåten og ises i eksportkassen innen dødsstivhetens inntreden, d. v. s. at hysen må være pakket i eksportkassen innen ca. 2 timer, flyndren og kveiten innen ca. 4—5 timer etterat den kommer av sjøen.

Hvis fisket ikke foregår så nær land at fisken kan bli ilandbragt og eksportpakket innen forannevnte tid, er det heldigst å ta kasser og is med ombord på fiskefartøiene og pakke fisken i eksportkassen ombord med ekstra bunnis, således at det kun blir å fylle toppis på fisken når kassene kommer på land. Vektinnholdet må i så tilfelle bestemmes ved å måle fisken i en passende kurv eller kasse.

For å få fiskerne til å behandle fisken etter ønske, bør man betale fisken høiere enn den gjeldende dagspris.

Der pakkes 55 kg fisk i helkassene og 40 kg i den nye kassetype inntil 25. september, hvorefter der pakkes 60 kg netto i helkassene men fremdeles 40 kilo i den nye kassetype.

Pakningen foregår således:

Først fores kassen med ekte pergament med ca. 2 cm åpning mellom arkene midt i bunnen. Så fylles et tykt lag bunnis (som det er heldig å banke litt med isskuffelen). Hvor meget ekstra bunnis det skal benyttes, avhenger av hvor lang tid kassene blir stående før enn de skibes med hurtigruten.

Hysen pakkes med buken ned og ises mellom hvert lag, og over øverste fiskelag brettes pergamentarkene — fra sider og gavler — og ovenpå fylles så toppisen. Over toppisen legges et helt ark pergament og derpå lokkbordene, men for å kunne holde vedlike den toppis som måtte smelte under lagringen, bør lokket først påspikres straks før enn kassen lastes ombord i transportskipet.

Isen må være ren og fin knust.

Isingen av kveite og flyndre foregår på samme måte, men såvel kveiten som flyndren pakkes med hvitside mot hvitside og fortrinnsvis på kant i kassen. Å pakke flattfisken på kant i kassen er særlig beregnet på at når fisken omises, skal isen kunne trenge lettere mellom fisken.

Hvis ikke fisken ises om, er det sannsynligvis av mindre betydning om flyndren pakkes flat eller på kant i kassen. For om mulig å få

påvist om flyndre pakket på kant holder sig bedre enn den som pakkes flat — uansett om den omises eller ikke — vil man av samme flyndreforsendelser i den nye kassetype pakke ca. halvparten av forsendelsen flat og den andre halvpart på kant i kassene.

Prøveforsendelsene merkes med *F*. Vekt og innhold påmales med sjablon og Fiskeridirektøren underrettes telegrafisk for hver forsendelse.«

Formålet med forsøkene var følgende:

1. Å kunne påvise fordelene ved å behandle fisken omhyggelig fra den kommer ombord i fiskebåten til den rekker frem til forbruksmarkedet.
2. Å få undersøkt i hvor stor utstrekning det er mulig å undgå omisning ved omlastningen i Bergen fra hurtigruteskibene til ruteskibene på utlandet, når fisken er pakket i håndterlige kasser føret med ekte pergament.
3. Å søke å få påvist forskjellen i issvinn og derav følgende kvalitetsforringelse mellom fiskeforsendelser pakket og innlastet direkte i hurtigruteskib og forsendelser omlastet fra lokalbåt til hurtigruteskib.
4. Ved forsøk av pakning av samme slags fisk fra samme sted såvel i almindelige helkasser (ruminnhold ca. 116 liter) som i kasser av en ny type (ruminnhold ca. 78 liter) å få konstatert fordelene ved å benytte en mindre kasse-type, forsynt med gode håndtak som i praksis under lastning og losning vil kunne håndteres uten å kantes eller settes på ende.

Der blev ialt foretatt 9 prøveforsendelser hvorav 7 blev pakket og innlastet direkte i hurtigruteskib, mens 2 blev pakket og innlastet i lokalskib for senere omlastning i hurtigruteskib.

Av forannevnte prøveforsendelser blev 3 av forsendelsene dirigert til Tyskland, 4 til England og 2 til Bergen. Til Belgia blev det derimot ikke som planlagt foretatt noget forsøk.

P r ø v e f o r s e n d e l s e r t i l T y s k l a n d .

Første forsendelse til Tyskland bestod av :

1 helkasse, inneholdende	60 kg	kveite
1 kasse (ny type) do.	22 »	kveite og 18 kg hyse
12 kasser do. do.	40 »	hyse pr. kasse.

Kassene sendtes 12. juni fra Vardø med D/S »Sigurd Jarl« og ankom til Bergen 18. juni 1936, hvor de blev losset i taugstropper og transportert direkte inn på kjøleanlegget på Skoltegrunnskaien uten å være satt på ende eller kantet.

Ved besiktigelsen av kassene i Bergen, foretatt av ferskfiskkontrollen, viste fisken sig å være pen. Isen hadde kun svunnet fra 1 til 1½ tomme i kassene, hvorfor omising fantes å være unødvendig. Kassene blev innlastet i D/S »Kong Magnus« om kvelden den 19. juni, og under innlastningen håndtert på samme omhyggelige måte som under losningen.

D/S »Kong Magnus« anløp imidlertid Odda og kom frem til Hamburg 2 døgn forsinket. Som følge derav fremkom hele lasten av fersk fisk og sild med stort issvinn og betydelig forringet i kvalitet.

Efter direktoratets anmodning blev prøveforsendelsene ved ankomsten til Hamburg besiktiget av fiskerisekretær CARSTEN HANSEN ved det norske generalkonsulat. Angående resultatet av denne forsendelse hitsettes den av fiskerisekretær HANSEN innsendte rapport i skrivelse til Fiskeridirektøren av 25. juni 1936:

»Den adviserte forsøksforsendelse ankom til Altona pr. D/S »Kong Magnus« først onsdag den 24. ds. om morgenen og blev losset i løpet av formiddagen.

Mottageren, firmaet Deu-No-Fisk, her, videresendte straks endel av forsøkspartiet direkte til Berlin således at bare 9 kasser blev tilbake for besiktigelse i Hamburg. Disse 9 kasser blev onsdag, uåpnet, bragt på kjølelager og igjen uttatt for besiktigelse ved fiskemarkedets åpning idag morges kl. 5. Jeg må straks bemerke at hele ferskfisklasten som denne gang kom til Hamburg pr. D/S »Kong Magnus«, 2 dager forsinket, hadde lidt mere eller mindre skade på grunn av den langvarige transport i det varme vær.

De enkelte kasser i forsøksforsendelsen presenterte sig slik:

F — 3. 1 helkasse (60 kg) kveite.

Is fantes ikke og fisken var av absolutt sekunda kvalitet, sterkt medtatt av transporten.

F — mix. 1 kasse (ny type) 22 kg kveite, 18 kg hyse.

Der var ennu endel is. Såvel kveiten som hysen var i god stand og hadde et appetittlig utseende. Jeg sammenlignet hysen i denne kasse med hyse fra Måløy pr. D/S »Kong Magnus« og fant varen i den nye kassetype friskere enn den fra Måløy.

F — 2. 5 kasser (ny type) a 40 kg hyse.

Også disse kasser hadde endel is. Fisken var sund og god, friskere enn hyse fra Måløy pr. »Kong Magnus«.

F — 3. 1 kasse (ny type) 40 kg hyse.

Is fantes ikke. Fisken var i temmelig dårlig stand, sterkt medtatt under transporten.

F — 1. 1 kasse (ny type) 40 kg hyse uten hode.

Der var bare ubetydelig is. Fisken var litt bløt, men sund og av appetittlig utseende. Efter markedets krav til hodeløs hyse var endel av fisken altfor småfallende. Forøvrig viste hver enkelt fisk »krave« mens den her forlanges glattkappet.

Om hysen i prøvepartiet i sin helhet og om mestedelen av den hyse som på denne årstid kommer fra Nord-Norge, må det sies at den har en mere eller mindre utpreget stikkende lukt, særlig merkbar ved hjellene. Jeg sikter her til den fisk som fiskerne gjerne betegner som »Grahyse«. Jeg tenker mig at den ubehagelige lukt henger sammen med arten av åteforekomstene, da den neppe kan ha slik forbindelse med leketiden som uttrykket »Grahyse« peker hen på. Av erfaring vet jeg at de norske hermetikfabrikanter skyr denne hyse og gjerne innstiller fabrikkasjonen av fiskeboller såsnart den nevnte lukt gjør sig merkbar.

Den nye kassetype synes, forsåvidt angår dimensjoneringen, vel egnet for øiemedet og er så lett å håndtere at den formodentlig blir penere behandlet under transporten enn en vanlig helkasse. Sadeljoren derimot viste sig uheldig, idet der på de 9 kasser var avslitt 5 stykker av sadeljorene før besiktigelsen fant sted. Når kassene, som vanlig, blev slept på brosteinsdekke med jernkrok efter sadeljoren viste det sig at sadeljoren hadde lett for at briste i festet mellem okerne og kassebordene. Sadeljoren syntes i festet å være delvis »surnet« eller råtnet bort av fuktigheten fra fisken, slik at nettop festet blev sadeljorens svakeste punkt. De vanlige taugstropper svekkes ikke tilsvarende selv om knutene kommer i direkte berøring med fisken.»

Prøveforsendelse nr. 2 bestod av:

1 helkasse, inneholdende	60 kg kveite
3 helkasser —	55 » hyse pr. kasse
3 kasser (ny type) —	40 » —»—

Fisken blev innkjøpt og pakket i Båtsfjord og innlastet direkte i D/S »Finnmarken«. Efter ankomsten til Bergen den 23. juni blev kassene under ferskfiskkontrollens tilsyn losset på samme måte som før omtalt og uten omising innsatt på kjølelageret på Skoltegrunnskaien. Ved besiktigelsen i Bergen fantes isen å ha svunnet ca. 1½ tomme i kassene men fiskens kvalitet var forholdsvis bra. Kassene blev uten omising innlastet i D/S »Iris« efter middag den 23. juni. Fisken i denne forsendelse var ved fremkomsten til Hamburg, når undtas den generende grunnlukt av hysen i sommermånedene, ifølge meddelelse fra mottageren Deu-No-Fisk og fiskerisekretær HANSEN av tilsvarende kvalitet som av bra Finnmarkhyse som i den koldere årstid tilføres Hamburg.

Prøveforsendelse nr. 3 blev pakket i Båtsfjord og bestod av:

1	helkasse, inneholdende	.....	60	kg	flyndre
11	helkasser	—	.....	55	» hyse pr. kasse
10	kasser (ny type)	—	.....	40	» —»—

Kassene blev innlastet direkte ombord i D/S »Polarlys« som ankom til Bergen den 30. juni. Under losningen blev kassene håndtert på samme måte som de forrige prøveforsendelser og overført direkte til kjølelageret på Skoltegrunnskaaien. Lufttemperaturen var under losningen i Bergen omkring 28 varmegrader.

Ved besiktigelsen i Bergen viste kassene sig å være godt fylte med is og fisken i utmerket stand. Kassene blev samme dag uten omising videresendt med D/S »Iris«. Som ved de første to forsendelser blev kassene også denne gang omhyggelig håndtert og losset og innlastet i taugstroppe. Denne prøveforsendelse var oprindelig adressert til firmaet Deu-No-Fisk som imidlertid meddelte at det manglet betalings-tillatelse til innløsning av forsendelsen. Partiet blev derfor ved generalkonsulatets formidling omdirigert til auksjonsfirmaet Køser, Platzmann & Co. Fiskerisekretær HANSEN ved generalkonsulatet var efter anmodning fra Fiskeridirektøren også tilstede ved ankomsten og salget av denne prøveforsendelse.

Om resultatet av denne besiktigelse mottok Fiskeridirektøren fra generalkonsulatet følgende skrivelse, datert Hamburg 3. juli 1936:

»Generalkonsulatet erkjenner mottagelsen av herr Fiskeridirektørens sålydende telegram av 1. ds.:

»Direktoratets skrivelse sekretær Hansen 17/6 og sekretærens svar hertil 25/6 angående prøveforsendelser ferskfisk fra Nordnorge. Avsendte Iris igår 1 kasse rødspette 21 kasser hyse nettovekt 66 kilo flyndre 975 kilo hyse.«

»Mottageren Deunofisk telegraferer kan ikke innløse partiet. Godhetsfullt gjør Deres beste formå Deunofisk eller fiskeauksjonen innløse partiet ved ankomsten. Innstiller foreløbig videre prøvesending inntil helt trygg Finnmarkhyusen fri for grunnlukt.«

Firmaet Deu-No-Fisk, her, bekrefter så sent som igår at det ikke hadde betalingstillatelse, så generalkonsulatets sekretær HANSEN arrangerte utlevering av angjeldende prøvesending til auksjonsfirmaet Køser, Platzmann & Co., Hambur/Altona, som hadde betalingstillatelse disponibel.

Da auksjonsfirmaer får fortollet alle sine varepartier i selve auksjonshallen umiddelbart før salget skal finne sted, måtte der regnes med at åpningen av kassene og utpakning av fisken kom å foregå i et så

raskt tempo og med en så stor arbeidsstyrke at der ikke kunde bli tid til nøie besiktigelse av fisken i hver enkelt kasse.

Utpakningen fant sted i Altona i auksjonshallen kl. 5½ imorges, og sekretær HANSEN som var tilstede også under sorteringen og omlegningen til auksjonens kasser, kom til følgende resultat:

F 1 kasse rødspette (angitt vekt 62 kg).

Der var rikelig med is i kassen. Fisken var i prima stand og omhyggelig pakket, bortsett fra en enkelt fisk var kommet mellom kassebord og lokk så den var blitt gjennomhullet på to steder under påspikring av lokket. Fisken var av noget uensartet størrelse og blev sortert over i 3 auksjonskasser.

F — 1. og F — 11. 21 kasser hyse a 55 resp. 40 kg (angitt vekt)..

Samtlige kasser hadde rikelig med is i behold. All fisken kom frem i sund og god stand og måtte betegnes som prima nordnorsk vare, bedre enn man pleier å se den her i sommervarmen. Der var ingen merkbar kvalitetsforskjell mellom de enkelte kassers innhold, enten det gjaldt kasser merket 1. eller 11., med angitt innhold 55 eller 40 kg. All fisken blev derfor utlagt som en kvalitet, men sortert efter størrelsen. Av stor hyse var der bare en bagatell, mens hovedmengden fordelte sig på størrelsene middels og små.

Fisken hadde denne gang, som ved forrige prøvesending, samme karakteristiske grunnlukt, men varen presenterte sig så godt at kjøperne ikke syntes å hefte sig synderlig ved denne lukt.

Salgsprisene for prøvesendingen blev opgitt Fiskeridirektoratet i telefonsamtalen herfra idag. Man har instruert auksjonsfirmaet om å sende avregning med remisse direkte til herr Fiskeridirektøren. I betraktning av det i og for sig ugunstige fiskemarked her under den herskende sterke varme, og det ugunstigere marked for hyse mot ukens slutt, må det sies at Finnmarkshysen i dette tilfelle opnådde priser som bekrefter at kjøperne fant kvaliteten absolutt prima.«

Det blev fra Båtsfjord ytterligere pakket 2 partier hyse som blev sendt med lokalbåt og omlastet i Vardø. Den første forsendelse på 3 kasser hyse sendtes fra Båtsfjord den 20. juni og blev 21. juni omlastet i Vardø til D/S »Lofoten« som ankom til Bergen 27. juni.

Den andre forsendelse på 22 kasser hyse sendtes fra Båtsfjord den 28. juni til Vardø og blev omlastet til D/S »Irma« som ankom til Bergen 4. juli.

Ved løsningen i Bergen viste begge disse forsendelser et issvinn i kassene på fra 2 til 2½ tomme.

Da forannevnte to forsendelser imidlertid ikke opnådde direkte korrespondanse med Hamburgerruten fra Bergen, blev fisken filetert, røket og derefter frosset i Bergen og senere av direktoratet gjennom forskjellige firmaer utsendt som prøver til enkelte innenlandske og utenlandske markeder.

Prøveforsendelser til England:

Første forsendelse til England blev pakket i Tromsø og bestod av:

1 helkasse, inneholdende	60 kg	flyndre
4 helkasser —	55 »	hyse pr. kasse
9 kasser (ny type) —	40 »	—»—

Fisken ankom til Bergen med D/S »Sigurd Jarl« den 27. august, hvor kassene blev losset i taugstroppe og innsatt på kjølelageret.

Ved besiktigelsen i Bergen var kassene fulle av is og fisken i utmerket stand. Partiet blev videresendt samme dag, uten omising med M/S »Venus«.

Av partiet blev 1 kasse flyndre og 6 kasser hyse adressert til firmaet Alexander & Wood Ltd., Newcastle og 7 kasser hyse til firmaet Gade & Co., London.

Begge forsendelser kom frem til bestemmelsesstedet i utmerket stand og mottagerne både i Newcastle og i London uttalte sig meget rosende om kvaliteten.

Således meddelte mottagerne i London at hysen var langt bedre enn den vanlige kvalitet fra Nord-Norge og lå endog over hysen fra Møre og opnådde høiere pris enn denne.

Med hensyn til resultatet av forsendelsen til Newcastle henvises nærmere til nedenstående oversettelse av utdrag av skrivelse av 29. august 1936 fra firmaet Alexander & Wood Ltd.:

» . . . Vi er særdeles interessert i Deres eksperiment og tillater oss å meddele at flyndren ved besiktigelsen blev funnet å være i første klasses stand, stiv og av prima kvalitet.

Fisken var pakket på kant og kassen godt fylt med is. Vi kan uttale at såfremt vi kunde motta all fisk fra Norge i tilsvarende stand, vilde det spare oss for en masse uoverensstemmelser med våre kjøpere. Det var en fornøielse å håndtere sådan fisk.

Hysen. Kassene var ganske godt fylte med is og i betraktning av det varme vær for tiden og den distanse fisken har vært transportert, kan varen betegnes som tilfredsstillende. Fisken var i god stand og den måten den var behandlet på kan vi gi enhver anerkjennelse. Vi vil dog gjøre den bemerkning at nogen fisker ikke var absolutt helt

renset innvendig. Hvis dette hadde vært gjort, vilde hysen sannsynligvis vært helt tilfredsstillende for røkning til »Finnon haddock«, og blandt alle våre kjøpere er de som fremstiller denne vare de mest kritiske, når det gjelder hysens kvalitet.

Hankene på den nye kassetype var en avgjort forbedring mot de som benyttes på de vanlig brukte kasser.....«

Prøveforsendelse nr. 2 blev pakket i Honningsvåg og bestod av:

5 helkasser, inneholdende	55 kg hyse pr. kasse
24 kasser (ny type) —	40 » —»—

Partiet ankom med D/S »Prinsesse Ragnhild« til Bergen 31. august. Kassene blev efter losningen innsatt på kjølelageret på Skoltegrunnskaaien. Ved besiktigelsen i Bergen viste det sig at issvinnet i kassene under transporten dertil hadde vært betydelig og som følge derav var fisken ikke i helt prima stand. På endel av fisken var der begynt å utvikles lukt i gjellene. Partiet blev dog samme dag videresendt uten omisning med M/S »Venus« til firmaet Alexander & Wood Ltd., Newcastle.

Firmaet meddelte herom at fisken i denne forsendelse ikke kom frem i så god stand som den første prøveforsendelse fra Tromsø samt at det var for litet is i kassene. Fisken var dog bedre enn gjennomsnittskvaliteten av hyse som vanligvis tilføres fra Nord-Norge.

Prøveforsendelse nr. 3 blev pakket i Tromsø og bestod av:

5 helkasser, inneholdende	55 kg hyse pr. kasse
5 kasser (ny type) —	40 » —»—

Dette parti ankom også med D/S »Prinsesse Ragnhild« til Bergen 31. august og blev efter losningen innsatt på kjølelageret, hvorefter besiktigelse blev foretatt av ferskfiskkontrollen som ved tidligere forsendelser. Isen var smeltet en del i kassene, dog ikke så meget som i forannevnte parti fra Honningsvåg. Fisken viste sig å være av god kvalitet og partiet blev samme dag videresendt uten omisning med M/S »Venus« til firmaet Gade & Co., London. Om resultatet av denne forsendelse meddelte firmaet at fisken kom frem i god stand om enn kvaliteten ikke stod fullt på høide med den første prøveforsendelse.

Det bemerkes at det engelske marked var overfylt av fisk ved renkomsten av forannevnte to forsendelser.

Prøveforsendelse nr. 4 blev pakket i Honningsvåg og bestod av:

1 helkasse, inneholdende	60 kg flyndre
1 kasse (ny type) —	40 » —
13 kasser — —	40 » hyse pr. kasse

Partiet ankom til Bergen med D/S »Finnmarken« 1. september 1936.

Efter losningen fant ferskfiskkontrollen ved besiktigelsen at helkassen med flyndre var godt fylt med is, mens der i den andre flyndrekassen var for litet bunnis. Det blev derfor påfylt is i bunnen. Videre fantes isen i 7 av hysekassene kun å ha svunnet inn ca. $1\frac{1}{4}$ tomme, hvorfor disse kunde videresendes uten å foreta omisning. I de øvrige 6 hysekasser, som forøvrig ved en forglemmelse var blitt endevendt og losset i slings, var isen svunnet inn over 2 tommer i kassene og det blev derfor nødvendig å påfylle bunnis i disse.

Hele partiet blev samme dag videresendt med D/S »Spica« til firmaet Alexander & Wood, Ltd., Newcastle. Forsendelsen traff også denne gang et overfylt marked. Mottagerne meddelte direktoratet at kvaliteten av hysen var bedre enn gjennomsnittet av nordnorsk hyse som i almindelighet blev tilført det engelske marked. Videre oplyste firmaet om at flyndren var av utmerket kvalitet, særlig i den ene kasse, mens endel av innholdet i den minste kasse ikke var så pen, fordi fisken ikke var pakket på kant. Hertil vil direktoratet bemerke at årsaken til fiskens forringelse utvilsomt skyldes at det var benyttet for litet bunnis i kassen.

Efter de foran anførte uttalelser om resultatene av de foretatte prøvoforsendelser må det ansees som tilstrekkelig bevist at det ved en omhyggelig og fagmessig førstehåndsbehandling og pakning av fisken vil være mulig under de nuværende transportforhold selv i sommertiden å bringe fisken frem sjøverts fra Nord-Norge til de utenlandske markeder uten å foreta omisning av fiskekassene underveis. Dette gjelder dog kun ved forsendelser av fisk som er pakket på hurtigruteanløpssteder overensstemmende med de ved forsøksforsendelsene fulgte pakningsforskrifter. Videre forutsettes det at fisken under transporten til Bergen blir sendt i kjølerum, hvori temperaturen under hele turen holdes såvidt lav at der ikke forekommer nevneverdig issmeltning i kassene samt at fiskekassene av eksportørene og likeledes under lastning, losning og omlastning håndteres og behandles omhyggelig og ikke kantes eller settes på ende og at videreforsendelse fra Bergen utelukkende foregår i båter utstyrt med kjølerum.

For forsendelser som fra avsendelsesstedet er gjenstand for transport med lokalskib til hurtigruteanløpssted og som på omlastningsstedet til hurtigruten ikke blir anbragt i kjølelager men kan bli stående ute på kaien op til 12—14 timer til hurtigrutens ankomst vil omisning av fiskekassene være nødvendig.

